

Jaarstukken 2016

Ridderkerk

INHOUD JAARSTUKKEN 2016

blz.

Leeswijzer.....	5
-----------------	---

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	7
---	---

Jaarverslag

Algemene toelichting	12
Programmaverantwoording	15
Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie	16
Programma 2 Veiligheid	21
Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen	27
Programma 4 Economische zaken	33
Programma 5 Onderwijs	37
Programma 6 Cultuur, sport en groen	41
Programma 7 Jeugd(hulp)	47
Programma 8 Welzijn en zorg	51
Programma 9 Werk	59
Programma 10 Gezondheid en duurzaamheid	64
Programma 11 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	71
Programma 12 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	76
Gebruik post onvoorziene uitgaven	80
Saldo lasten en baten en gerealiseerd resultaat	81
Paragrafen	83
Paragraaf 1 Lokale heffingen	84
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	88
Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen	92
Paragraaf 4 Financiering	97
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	101
Paragraaf 6 Verbonden partijen	102
Paragraaf 7 Grondbeleid	112

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	116
Saldo baten en lasten – gerealiseerd resultaat	119
Toelichting op afwijkingen	121
Aanwending post onvoorziene uitgaven	121
Balans met toelichting	123
Balans per 31 december 2016	124
Toelichting op de balans per 31 december 2016	126
Vaste activa	126
Flottende activa	127
Staat van reserves met toelichting op bestedingen	132
Staat van voorzieningen met toelichting op bestedingen	140
Staat van vaste schulden	143
Specificatie vlottende passiva	144
Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen met borgstellingen en garanties	146
Overzicht Wet Normering Topinkomens	149
Overzicht SiSa	150
Overzicht eenmalige lasten en baten	152
Overzicht structurele reservemutaties	154
Staat van investeringen met toelichting	155

Vaststellingsbesluit	161
-----------------------------------	-----

Bijlagen

Bijlage 1 Doorgeschoven prestaties van 2016 naar 2017	164
Bijlage 2 Overzicht verstrekte subsidies 2016	166
Bijlage 3 Rapportage interbestuurlijk toezicht Ridderkerk	167
Bijlage 4 Conversietabel programma-indeling rekeningjaar 2015	168

Leeswijzer

Deze jaarrekening is gebaseerd op de nieuwe indeling die bij de Programmabegroting 2016 is ingegaan. De Jaarrekening 2016 is opgezet als spiegeling van de Programmabegroting 2016. De Jaarrekening bestaat, net als de Programmabegroting, uit 12 programma's. De programma's beginnen allemaal met een Programmavisie, die in de Jaarrekening gelijk is aan die van de Programmabegroting. De overige teksten geven de gebeurtenissen uit 2016 weer. Hiervoor is een vast stramien gekozen, dat bij ieder Programma wordt herhaald.

De Programmabegroting 2016 is voor het eerst gedigitaliseerd beschikbaar gesteld op de website van de gemeente. Hierdoor kunnen Ridderkerkers kennis nemen van de staat van de financiën van hun gemeente. Wanneer de Jaarrekening door de gemeenteraad is vastgesteld zal deze ook gedigitaliseerd op de website worden aangeboden.

Nadat de nieuwe Programmabegroting 2016 was vastgesteld zijn in de 1^e tussenrapportage de prestatie-indicatoren verder uitgewerkt. In deze Jaarrekening zijn alle prestatie-indicatoren voorzien van waarden; soms recent, soms wat meer gedateerd. Omdat de set met indicatoren in 2016 geheel vernieuwd is, moeten de waarden in deze Jaarrekening gezien worden als een nulmeting en is er geen verband met voorgaande jaren gelegd.

De Jaarrekening is onderworpen aan de accountantscontrole. De bijlagen 1 t/m 4 vallen buiten de accountantscontrole.

In de cijfers van de Programma's en in de samenvatting van de jaarrekening zijn de lasten opgenomen zonder teken en de baten met een – (minteken). Onder paragraaf "D. Wat heeft het gekost?" volgt eerst een financiële samenvatting van het betreffende Programma en vervolgens worden de verschillen toegelicht. Nadelige verschillen hebben geen teken en voordelig verschillen zijn met een – (minteken) opgenomen. Over afwijkingen op een cluster kleiner dan € 25.000 wordt op grond van de Financiële Verordening Ridderkerk 2014 niet ingegaan.

Wanneer in de verschillenanalyse een afwijking als structureel is beoordeeld, wordt dat expliciet in de toelichting vermeld. Alle overige afwijkingen zijn daarmee incidenteel. De structurele afwijkingen kunt u terugvinden op pagina 9, "Samenvatting financiële uitkomst op hoofdlijnen".

Met deze Jaarrekening wordt het Project "Anders begroten in Ridderkerk" afgerond. De opzet en de inhoud van de Jaarrekening is op zorgvuldig wijze vormgegeven om te komen tot een goed leesbare en transparante jaarrekening.

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van gemeente Ridderkerk

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons afkeurend oordeel omtrent rechtmatigheid en ons goedkeurend oordeel omtrent getrouwheid

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeente Ridderkerk te Ridderkerk gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van gemeente Ridderkerk op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten voor een bedrag van € 5.196.311 niet rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de Gewijzigde Aanbestedingswet 2012 het gemeentelijk controleprotocol 2015 – 2019 gelet op het belang van hetgeen is vermeld in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel omtrent rechtmatigheid en ons goedkeurend oordeel omtrent getrouwheid'.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2016
- Het overzicht van baten en lasten over 2016
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen

De basis voor ons afkeurend oordeel omtrent rechtmatigheid en ons goedkeurend oordeel omtrent getrouwheid

In de jaarrekening 2016 zijn lasten en een langlopende verplichting opgenomen die samenhangen met de meerjarige verplichtingen op het gebied van sport en bewegen. Deze lasten en verplichting zijn niet in overeenstemming met Europese aanbestedingsregels tot stand gekomen. Hierdoor is sprake van een financiële onrechtmatigheid van € 4.983.000. Daarnaast is sprake van een onrechtmatige begrotingsoverschrijding van € 119.800 en zijn diverse verplichtingen niet opgenomen in uw jaarrekening voor een bedrag van € 93.511 deze rechtmatigheidsfouten zijn niet in overeenstemming met het gemeentelijk controleprotocol 2015–2019.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het gemeentelijk controleprotocol 2015–2019 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Ridderkerk zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.211.000 waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado en het gemeentelijk controleprotocol 2015–2019.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen
- Het vaststellingsbesluit
- Bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad is als controlerend orgaan op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol 2015 – 2019 dat op 10 december 2015 ter kennisgeving aan de raad is gezonden en het bijbehorende toetsingskader rechtmatigheid gemeente Ridderkerk 2016 d.d.

16 februari 2017, de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 4 juli 2017

Deloitte Accountants B.V.

Signed on the original: drs. R.M.J. van Vugt RA

Jaarverslag

Algemene toelichting

Samenvatting financiële uitkomst op hoofdlijnen

Overzicht lasten en baten en gerealiseerd resultaat

Er is een positief resultaat van € 1.800.400. Hieronder is een specificatie opgenomen van de afwijkingen die dit resultaat veroorzaakt hebben en een indicatie van structurele gevolgen.

Volg nr.	Raads-programma	Samenvatting verschillen rekening 2016	(voordeel -)	
		Voorlopig saldo positief	-1.800.400	
				<u>structureel</u>
1	1	Extra storting in de voorziening wethouderspensionen	246.300	
2	1	De BAR-bijdrage is lager dan geraamd	-141.600	
3	1	Eénmalig voordeel wegens BTW Koepelvrijstelling	-287.500	
4	1	Voordeel op doorbelasting uren en overhead	-138.600	
5	1	Ontvangen bedrag na liquidatie van de Stadsregio	-214.900	
6	2	Juridische advisering	128.200	
7	4	Extra afschrijving pand Jasmijnstraat 4	388.700	
8	4	Verkoop pand Jasmijnstraat 4	-345.000	
9	4	Nieuwe huurovereenkomst brandweerkazerne	70.000	140.000
10	4	Minder dividenduitkering Eneco	140.800	120.000
11	6	Lagere subsidie aan de bibliotheek	-123.100	
12	7	Peuterwerk	-170.100	
13	7	PGB jeugd met een beperking	-117.900	-108.000
14	7	Toename kosten voor ambulante trajecten voor jeugdigen met een beperking	229.300	
15	8	Mantelzorgwaardering, Lager aantal mensen dat gebruik maakt van de Pluim	-242.000	-150.000
16	8	Wmo huishoudelijke verzorging ZIN	-384.000	-384.000
17	8	Zorggebruik bij Wmo begeleiding en overige in natura	-201.300	
18	8	Wmo, minder eigen bijdrage geïnd door het CAK	176.700	
19	8	Extra inhuur (juridisch en fiscaal) ivm de verzakelijking van SenW en het afwikkelen en beëindigen van het peuterwerk door SenW	114.900	
20	8	Wmo, minder PGB 's afgegeven	-110.200	
21	9	Wet BUIG (uitkeringen)	719.200	719.200
22	9	Re-integratieprojecten	-228.600	
23	10	Onderuitputting voor het stimuleren van duurzame energievoorzieningen van gebouwen.	-148.300	
24	11	Uitstel revitalisering van Plein-Oost en opstellen(ruimtelijke) visie voor Huys ten Donck	-108.000	
25	11	Vrijval boekwaarde grondbedrijfcomplexen marktinitiatieven	-594.100	
26	12	Algemene uitkering	-307.900	
27	12	Financiering	157.100	
28	12	Lagere éénmalige teruggave aan de burger	-306.900	
29	12	Saldo kostenplaatsen	-286.200	
30	12	Diverse overige verschillen	284.600	55.100
			<u>-1.800.400</u>	<u>392.300</u>

Financiële rechtmatigheid

Op 10 december 2015 heeft de raad het controleprotocol voor de jaarstukken 2015-2019 vastgesteld. Daarin zijn de volgende criteria voor de toets op de rechtmatigheid van budgetafwijkingen opgenomen:

Kostenoverschrijdingen worden

a. in beginsel als rechtmatig beschouwd:

1 als die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of een gevolg zijn van exogene, onontkoombare of onvoorziene factoren.

2 bij open einde (subsidie) regelingen.

b. in beginsel als onrechtmatig beschouwd:

3 betreffende activiteiten die passen binnen het bestaande beleid maar ten onrechte niet tijdig aan de raad zijn gerapporteerd.

4 betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid.

Van elke afzonderlijke budgetoverschrijding wordt aangegeven of deze rechtmatig of onrechtmatig is en waarom.

De gemeenteraad heeft in het controleprotocol voor de accountantscontrole van de jaarstukken 2015-2019 voor fouten een tolerantiegrens vastgesteld van 1% van het totaal van de geraamde lasten. Dit is voor de rekening 2016 een bedrag van € 1.195.200. Blijft het totaal van de financiële onrechtmatigheden binnen dit bedrag dan kan een goedkeurende controleverklaring op de financiële rechtmatigheid worden afgegeven.

De accountant heeft aangegeven dat een afzonderlijk overzicht van de begrotingsrechtmatigheid in de jaarstukken niet nodig is, mits de begrotingsrechtmatigheid in de toelichting op de afwijkingen per raadsprogramma worden belicht. Daartoe is een blokje 'Begrotingsrechtmatigheid' in de toelichtingen op de afwijkingen opgenomen. Waar er kostenoverschrijdingen op een raadsprogramma zijn geconstateerd, hebben wij aangegeven welk van de hiervoor aangegeven criteria van toepassing is.

In de Financiële verordening 2014 is bepaald dat afwijkingen vanaf een minimum van € 25.000 per product in de tussenrapportages aan de raad gemeld moeten worden.

Wij hebben een totaal aan begrotingsonrechtmatigheid geconstateerd van € 119.800 op de raadsprogramma's. Zie de toelichting begrotingsrechtmatigheid van programma 2 onder 'D. Wat heeft het gekost?' Er is geen begrotingsonrechtmatigheid op investeringen.

Wij hebben geconstateerd dat de verandering in 2016 bij de producten sport en bewegen van een subsidierelatie naar een inkooprelatie via een Europese aanbesteding had moeten plaats vinden. Dit is niet gebeurd. Dat had moeten worden aanbesteed, is bevestigd door een externe juridische deskundige en door de accountant. Hierdoor is de waarde van de contracten voor het beheer van sportaccommodaties en van bepaalde contracten voor activiteiten van sport en welzijn als een rechtmatigheidsfout aan te merken. Voor 2016 gaat het om een contractwaarde van € 4.074.500. Voor 2016 is sprake van een formele aanbestedingsfout (er is geen 2B melding gedaan). Voor 2017 bedraagt de waarde van deze contracten € 4.000.800 en voor 2017 € 981.900, tezamen € 4.982.700. Voor 2017 en 2018 gaat het om een materiële rechtmatigheidsfout als gevolg van wijzigingen in de Aanbestedingswet vanaf 16 april 2016. Wij hebben dit ook besproken met de accountant. In overleg met de accountant is bij de Europese commissie alsnog gemeld dat er over 2016 geen aanbesteding voor deze zgn. 2B-diensten heeft plaats gevonden. De accountant hoeft de fout in 2016 niet mee te wegen voor zijn verklaring over de rechtmatigheid van de jaarstukken 2016.

Door een wijziging van de Aanbestedingswet moet de fout vanaf 2017 wel meegewogen worden. Omdat door de fout de wettelijk vastgelegde tolerantiegrenzen (vastgelegd in het controleprotocol) worden overschreden leidt dit tot een afkeurende verklaring op de rechtmatigheid. Omdat de onrechtmatige financiële beheershandeling in 2016 heeft plaatsgevonden is in overleg met de accountant besloten de onrechtmatigheid naar de jaarstukken van 2016 te verleggen. Daartoe hebben wij de waarde vanaf 2017 van de contracten vermeld in de toelichting op de balans, onderdeel Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen met borgstellingen, garanties en meerjarige financiële verplichtingen.

Programmaverantwoording

Programma 1. Bestuur en (overheids)participatie

A. Programmavisie

We staan dicht bij onze inwoners in de wijken en luisteren goed naar onze inwoners. Daarbij realiseren we ons dat we niet alles zelf moeten willen doen en niet overal bij betrokken moeten willen zijn. In Ridderkerk betrekken we de burger bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering. Daarnaast is er veel ruimte voor burgers en organisaties om ideeën en initiatieven te realiseren en laten wij zaken los.

In Ridderkerk kan de burger rekenen op dienstverlening, die van goede kwaliteit is. De openingstijden van het gemeentehuis sluiten zoveel mogelijk aan bij de behoefte en je hoeft er niet lang te wachten. De ambtenaren van het gemeentehuis zijn correct en vriendelijk en helpen je snel en vakkundig. Onze inwoners ervaren het gemeentehuis als een gastvrije plek.

Onze communicatie is tijdig en voor iedereen begrijpelijk.

Wij kunnen niet alles zelf en werken samen met de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard in de ambtelijke BAR-organisatie. Zo bieden we de inwoners en ondernemers van Ridderkerk de dienstverlening waar zij recht op hebben.

Als dat nodig is, werken we met nog meer gemeenten samen. We kijken daarbij niet alleen naar de gemeenten in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, maar ook daar buiten. Dat vindt zijn weerslag in verschillende samenwerkingsverbanden en deze zijn terug te vinden in de paragraaf Verbonden Partijen.

B. Trends en ontwikkelingen

Communicatie en dienstverlening

Digitalisering van de samenleving ontwikkelt zich sterk en is niet meer weg te denken in de maatschappij. In 2016 is de behoefte van onze inwoners en ondernemers steeds meer toegenomen om digitaal zaken met ons te doen. Daarnaast blijft persoonlijk contact via telefoon en balie belangrijk.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie

Samen met de Aanjaaggroep is een “mindmap” ontwikkeld die gebruikt gaat worden bij gesprekken met inwoners die een initiatief willen ontwikkelen. Ook zijn de uitgangspunten geformuleerd waarmee de komende 2 jaar gewerkt kan worden aan het verder ontwikkelen van overheidsparticipatie.

In juni heeft de Ideeëndag plaatsgevonden. Een aantal van de ingebrachte ideeën wordt nu door de initiatiefnemer verder opgepakt, daar waar mogelijk en nodig ondersteund door de gemeente.

Door het houden van wijkspreekuren, wijkshouwen en het inzetten van de “buurttent” in een aantal wijken is het contact met de inwoners en de partners gezocht.

Het project “Bewoner aan Zet” heeft in West onder andere geresulteerd in de start van het Repair Café en de Buurtpreventie.

Participatiewet

Op 18 februari 2016 is de nieuwe Participatieverordening Sociaal Domein Ridderkerk 2016 vastgesteld. Met deze nieuwe verordening zijn de Verordeningen Wmo Participatie Ridderkerk 2013 en Klantenparticipatie Sociale Zaken Ridderkerk 2009 ingetrokken.

Communicatie en Dienstverlening

- In 2016 is de nieuwe website van de gemeente live gegaan.
- Ook is de gemeente app geïntroduceerd en inmiddels is de app bijna 1000 maal gedownload.
- Daarnaast is webcare uitgebreid met Facebook. Inwoners kunnen nu via Twitter of Facebook contact met de gemeente opnemen.
- Eind 2016 zijn de voorbereidingen gestart voor het toevoegen van Whatsapp aan webcare.

De formulieren die via de website gebruikt kunnen worden om bij de gemeente een aanvraag te doen, zijn in 2016 nagenoeg allemaal gedigitaliseerd. Dit betekent dat naast het uitprinten van een pdf-formulier, de formulieren nu ook direct via DigiD of eHerkenning op de website ingevuld en verstuurd kunnen worden.

De bereikbaarheid via de telefoon is in 2016 sterk verbeterd. De gemiddelde wachttijd aan de telefoon is in het laatste kwartaal van 2016 rond de 30 seconden.

De bereikbaarheid via de balie laat in 2016 een duidelijke verbetering zien.

In het eerste jaar van De Blauwkai is flink geïnvesteerd in het opbouwen en onderhouden van het netwerk binnen en buiten de organisatie. Het blad is een begrip aan het worden. Daardoor slagen we er steeds beter in de formule van het blad daadwerkelijk te realiseren en is het aan het uitgroeien tot een platform om de geluiden uit samenleving te laten doorklinken en zo de verbinding te maken met het gemeentelijke beleid.

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 1: Bestuur en (overheids)participatie	Begroting 2016	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Vershil	
	Lasten:	27.488.200	29.336.600	28.970.700	-365.900	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
1.1	Bestuur	2.056.600	2.114.600	2.188.300	73.700	N
1.2	(Overheids)participatie	16.200	16.200	35.700	19.500	N
1.3	Bedrijfsvoering	24.661.200	26.350.900	25.904.500	-446.400	V
1.4	Communicatie	125.200	125.200	111.700	-13.500	V
1.5	(Digitale)Dienstverlening/toegankelijke gemeente	335.400	436.100	471.600	35.500	N
1.6	Bestuurlijke coördinatie en samenwerking	293.600	293.600	258.900	-34.700	V
	Baten:	-1.750.000	-1.612.700	-2.032.700	-420.000	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
1.3	Bedrijfsvoering	-990.900	-752.900	-891.500	-138.600	V
1.5	(Digitale)Dienstverlening/toegankelijke gemeente	-724.100	-824.800	-859.300	-34.500	V
1.6	Bestuurlijke coördinatie en samenwerking	-35.000	-35.000	-281.900	-246.900	V
	Saldo van baten en lasten	25.738.200	27.723.900	26.938.000	-785.900	V
1.9	Storting reserve	-	-	-	-	N
1.9	Onttrekking reserve	-	-75.800	-45.800	30.000	N
	Gerealiseerde resultaat	25.738.200	27.648.100	26.892.200	-755.900	V

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn binnen het geraamde bedrag gebleven.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
1.1 Bestuur		
Lasten	geen	73.700
Baten		0
Nadelig saldo € 73.700		

Participatiebudget besturen

Het project inrichting huiskamer van de gemeente is in 2016 gestart en wordt in 2017 afgerond. Voor dit project dient het voordeel van € 45.000 te worden doorgeschoven naar 2017.

Bestuur

De voorziening wethouderspensionen moet worden berekend conform de door de Nederlandse Bank vastgestelde rekenrente. Eind 2016 is de rekenrente verlaagd. Daardoor moet er een hoger saldo van de voorziening worden aangehouden. Er is een bedrag van € 246.300 extra in de voorziening gestort. Dit is een nadeel.

Gemeenteraad

Raadsfracties en -leden hebben beperkt gebruik gemaakt van hun fractiebijdrage en vergoeding studiekosten. Voordeel € 33.400.

Rekenkamer

Dit betreft een nieuw samengestelde commissie die haar werkzaamheden pas in 2016 is begonnen. Er is daarom een voordelig saldo van € 27.300.

Afspraak is dat het saldo voor ten hoogste € 10.000 dient te worden doorgeschoven naar het volgende jaar.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een totaal voordeel van € 66.900.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
1.3 Bedrijfsvoering		
Lasten	geen	-446.400
Baten		-138.600
Voordelig saldo € 585.000		

Bijdrage BAR-organisatie

De BAR-bijdrage is € 141.600 lager dan geraamd in de begroting. Dit is een voordeel. Zie voor een toelichting de jaarstukken 2016 van de BAR-organisatie.

Na een geruime tijd van onzekerheid heeft de Belastingdienst op 10 maart 2017 beslist dat de BAR-organisatie aanspraak kan maken op de zogeheten BTW koepelvrijstelling. De teruggave van de reeds betaalde BTW komt via de BAR-administratie uiteindelijk terecht in de gemeentelijke jaarrekeningen. Het voor Ridderkerk terug te ontvangen deel over de jaren 2014, 2015 en 2016 is naar verwachting € 559.100.

Omdat de BTW over 2016 in afwachting van de beslissing reeds als last was opgenomen, is het voordeel per saldo € 287.500.

Kosten voormalig personeel

Er is sprake van een voordeel ad € 33.600 op WW-lasten in verband met ziekte van een oud medewerker. Hierdoor komen WW-lasten niet voor rekening van de gemeente. Zodra de oud medewerker is hersteld komen de WW-lasten weer voor rekening van de gemeente.

Bijdrage BAR-uren

Er zijn meer kosten van uren en overhead toegerekend aan de grondexploitaties. Dit is een voordeel van € 138.600.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 16.300.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
1.5 (Digitale)Dienstverlening/ toegankelijke gemeente		
Lasten	geen	35.500
Baten		-34.500
Nadelig saldo € 1.000		

Secretarieleges Burgerzaken

Voordeel € 34.500. De afwijking wordt veroorzaakt door de toename van verkochte rijbewijzen. Het nieuwe model rijbewijzen is in 2006 ingegaan en heeft een geldigheid van 10 jaar.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 35.500.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
1.6 Bestuurlijke coördinatie en samenwerking		
Lasten	geen	-34.700
Baten		-246.900
Voordeelig saldo € 281.600		

Regionale samenwerking

De bijdragen aan de Landschapstafel en MRDH waren nog niet bekend bij het opmaken van de begroting, in totaal € 200.800, terwijl er maar € 134.100 is uitgegeven (MRDH € 111.500 en Landschapstafel IJsselmonde € 22.600). Dit is een voordeel van € 66.700. Zoals afgesproken bij de Waalvisie stellen wij voor dit bedrag te storten in de reserve Landschapstafel IJsselmonde. Er is een nadeel omdat de inschatting van de werkzaamheden van de gebiedsbemiddelaar sanering verspreid glas Deltapoort te laag is geweest. Aan de gebiedsbemiddelaar is € 26.200 meer uitgegeven dan begroot. Er is een voordeel van € 246.900 wat grotendeels wordt verklaard door een ontvangen bedrag na liquidatie van de Stadsregio van € 214.900 en een te laag begrote projectsubsidie glastuinbouw Deltapoort.

Diverse kleine verschillen

Er zijn diverse kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een totaal nadeel van € 5.800.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
1.9 Reserves programma 1		
Lasten	geen	
Baten		30.000
Nadelig saldo € 30.000		

Algemene reserve

In de begroting is een aanwending van de algemene reserve opgenomen ter dekking van de kosten van een programma-manager Omgevingswet. Omdat het budget voor deze programma-manager niet is ingezet is de aanwending van de algemene reserve achterwege gebleven. Dit is een nadeel voor de exploitatie van € 30.000.

Zie ook de toelichting van Programma 11 bij 11.1 Ruimtelijke ontwikkeling, kopje Bestemmingsplannen.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Burgers en organisaties krijgen voldoende ruimte om ideeën en initiatieven te realiseren.	Gemiddelde score (1-5) Helemaal eens Niet eens/niet oneens Helemaal oneens Vergelijkbare gemeenten: helemaal eens	3,2 38% 46% 16% 35%
% inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd	Gemiddelde score (1-5) Heel veel Niet veel/niet weinig Nauwelijks tot geen Vergelijkbare gemeenten: heel veel	3,2 35% 51% 14% 26%

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening	Score 1-10	6,9
Waardering van de inwoners voor de algehele communicatie	Score 1-10	6,9
Waardering door inwoners van het vernieuwde gemeentejournaal De Blauwkai	2016 is de eerste jaargang van het blad	7,2
Tevredenheid over de dienstverlening via de digitale faciliteiten (website)	Hoger dan vergelijkbare gemeenten. Vernieuwde website is halverwege het jaar live gegaan.	6,9
Klanttevredenheid (balie)contact	Cijfer (KTO) direct gegeven na afloop van balieonderzoek. Stijgende lijn afgelopen 3 jaar	7,8
	Cijfer (Burgerpeiling) gegeven op basis van contact afgelopen jaar	7,2
Klanttevredenheid telefonisch contact	Cijfer gegeven op basis van contact afgelopen jaar.	6,7
Waardering maatschappelijke organisatie en instellingen contact met de gemeente	Communicatie met bedrijfsleven:	
	<ul style="list-style-type: none"> - Mogelijkheden om met ambtenaren in contact te komen - Mogelijkheden om met bestuurders zoals burgemeester en wethouder in contact te komen 	6,5 7,0
Waardering ondernemers algehele gemeentelijke dienstverlening	Score 1-10	5,8

Programma 2. Veiligheid

A. Programmavisie

Wij willen bereiken dat Ridderkerk een veilige woon-, leef- en werkomgeving is. Veiligheid in de gemeente Ridderkerk is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van brandweer, politie, Openbaar Ministerie, maatschappelijke organisaties, ondernemers, inwoners en gemeente. De gemeente Ridderkerk vervult hierbij een regierol. We zijn alert en hechten belang aan preventie door het geven van informatie en bewustwording, zodat het veiligheidsgevoel hoger wordt. Wij vinden het belangrijk dat de Ridderkerkers (jong en oud) hun leefomgeving als veilig ervaren. Bewoners die zich in willen zetten voor de veiligheid in hun eigen leefomgeving voelen zich gesteund door de gemeente.

Bij veiligheid maken wij onderscheid tussen *subjectieve en objectieve* veiligheid. Objectief is het feitelijk niveau van criminaliteit en overlast en subjectief geeft aan hoe mensen dit waarnemen en beleven. Ook maken wij verschil tussen fysieke en sociale veiligheid. Fysieke veiligheid gaat over de inrichting van Ridderkerk en sociale veiligheid over hoe we in Ridderkerk met elkaar omgaan.

We hebben verordeningen en regels nodig. Deze zijn helder en niet in strijd met elkaar. De gemeente controleert en handhaaft de geldende regels.

B. Trends en ontwikkelingen

Senioren en veiligheid

Onderzoek naar woningbrand laat zien dat ouderen (65-plussers) een kwetsbare leeftijdsgroep vormen. Ouderen wonen steeds langer zelfstandig en hun vitaliteit en mobiliteit zijn doorgaans verminderd. Hierdoor lopen ze vaker kans om te vallen en is de kans op een woningbrand groter. Daarnaast staat het veiligheidsgevoel van ouderen vaker onder druk dan bij andere leeftijdscategorieën. Zij zijn eerder bang slachtoffer te worden van criminaliteit.

Jeugd en Veiligheid

Met de jeugd uit Ridderkerk gaat het overwegend goed. Helaas wordt er door bewoners of winkelend publiek weleens overlast ervaren door hangjongeren. Via de zogenaamde Beke-methode worden hinderlijke en overlast gevende jeugdgroepen in kaart gebracht. Nadat de groep geprioriteerd is, wordt er op verschillende manieren aandacht besteed aan de groep. Deze aandacht wordt gegeven door politie, het jongerenwerk en gemeente. Raddraaiers krijgen een individuele aanpak van de GOSA (Gemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak)-regisseur. Ouders worden in kennis gesteld, dat hun kind onderdeel is van een hinderlijke of overlast gevende groep en worden betrokken bij de aanpak.

Ondermijning

Ondermijning houdt in dat criminelen een machtspositie proberen te verwerven in de legale wereld door dekmantels op te zetten voor illegale activiteiten. Thema's als hennepcultuur, uitbuiting van mensen, vastgoedfraude en Outlaw Motorcycle Gangs zijn voorbeelden van ondermijning. Een (landelijke) trend is dat criminelen hier ook in meerdere mate overheidsdiensten en -producten, zoals vergunningen, subsidies en aanbestedingen, voor misbruiken.

Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (VHRR)

Wij zijn aangesloten bij het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (VHRR). Het VHRR is een samenwerkingsverband van partners uit de bestuurlijke, straf-, civiele en zorgketen. Onder één dak werken zij samen aan de persoonsgerichte aanpak van overlast gevende personen en/of verdachten van strafbare feiten. Een regionale trend binnen het VHRR is de groeiende aandacht voor radicalisering en verwarde personen.

Burgernet

Burgernet is een telefonisch netwerk. Personen die zich voor Burgernet hebben aangemeld krijgen via dit netwerk een oproep als de politie een zoekactie begint. Het aantal bewoners van Ridderkerk dat zich aanmeldt is groeiende en was op 31 december 2016 5,9%.

Wet private borging

In 2016 werd de datum van de inwerkingtreding van de Wet private borging meerdere malen uitgesteld. In afwachting daarvan zijn de technische toetsingen (Bouwbesluit) van aanvragen omgevingsvergunningen (bouwen) en het toezicht op de technische onderdelen van de bouw nog niet naar de marktpartijen overgaan. Zodra er een besluit genomen is, zal er praktisch invulling aan worden gegeven.

Ontwikkelingen Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo)

Ook de Wabo is fors in ontwikkeling. Het betreft de vergunningverlening van, en toezicht op omgevingsvergunningen bouw/sloop/milieu. De Wabo wordt zodanig aangepast dat moet worden voldaan aan kwaliteitscriteria (invoering kwaliteitssysteem en opleidingsvereisten).

Digitale vergunningverlening

De gemeente beweegt mee in het digitale tijdperk. Voor burgers en ondernemers moet het uiteindelijk mogelijk worden om online zaken te doen met de Afdeling Vergunningverlening. Voor de samenwerkingspartners binnen het vergunningsverleningsproces, zowel intern als extern, moet het uiteindelijk mogelijk worden om deel te nemen aan het digitale werkproces (digitale dossierbehandeling).

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019

In 2016 is het Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019 vastgesteld (IVB). Het IVB beschrijft het kader waarbinnen veiligheidsmaatregelen worden getroffen.

Actieprogramma Veiligheid

Met de gebiedsscan gaf de politie voorheen jaarlijks aan wat de belangrijkste veiligheidsthema's zijn binnen de gemeente. Aansluitend daarop gaf de gemeente haar prioriteiten weer in het uitvoeringsprogramma, waarin de inzet van de gemeenten en haar partners werd uitgewerkt. In 2016 zijn beide documenten gecombineerd tot één gezamenlijk actieprogramma.

Convenanten gezamenlijke aanpak hennepkwekerijen en woonoverlast

In 2016 heeft het college besloten tot het aangaan van de regionale convenanten gezamenlijke aanpak hennepkwekerijen en woonoverlast. Beide convenanten sluiten aan bij onze huidige bestuurlijke aanpak van hennepkwekerijen en woonoverlast. Met het aangaan van de convenanten wordt regionale uniformiteit bereikt in de omgang met informatiedeling t.a.v. de aanpak van hennepcultuur en woonoverlast. Op basis van de convenanten is er ook een breder juridisch kader voor de informatiedeling met ketenpartners.

Toetsprotocol Constructies

Het college heeft het toetsprotocol Constructies vastgesteld. Het toetsprotocol Constructies bestaat uit twee matrices met de daarin weergegeven toetsniveaus. De matrices worden vanaf 1 november 2016 formeel gebruikt. Dit protocol past in de uitvoering van de Wet kwaliteitscriteria VTH.

Afwegingskader constructieve veiligheid van objecten bij een aanvraag voor een evenementenvergunning

Het college heeft het "Afwegingskader constructieve veiligheid van objecten bij een aanvraag voor een evenementenvergunning" vastgesteld. Op basis van dit afwegingskader kan op een verantwoorde wijze (beheersbaar risico) het veilig gebruik van objecten bij evenementen worden nagestreefd en een vergunning worden verleend.

Senioren en veiligheid

In 2016 zijn twee seniorenbijeenkomsten georganiseerd in samenwerking met de politie, brandweer en ambulancedienst. De volgende onderwerpen zijn o.a. aan bod gekomen: veiligheid in en rondom de woning, babbeltuisc, ouderen en financiën en veiligheid op straat. Aan de ouderen zijn praktische tips gegeven. Dit deel van het project is in 2016 afgerond.

Naast de voorlichtingsbijeenkomsten is de uitvoering van woningchecks gecontinueerd. Deze checks worden door de brandweer (afdeling Veilig Leven) uitgevoerd. Een groot deel van Ridderkerk is inmiddels gecontroleerd en in de komende jaren zal dit deel van het project worden afgerond.

Veilige horeca

In 2016 zijn twee integrale horeca-acties uitgevoerd en daarnaast hebben er reguliere controles plaatsgevonden. Bij kleine overtredingen was vaak een gesprek voldoende om dit ongedaan te maken (bijvoorbeeld een missende leeftijdsgrenzensticker). In acht gevallen is er een officiële bestuurlijke waarschuwing gegeven. In twee gevallen was de problematiek van dien aard, dat het noodzakelijk was de horecagelegenheid te sluiten.

Door toetsing van de horeca-aanvragen zijn op grond van de wet BIBOB vergunningen geweigerd of hebben aanvragers zich terug getrokken. In Ridderkerk zijn 12 Bibob- zaken geweest, bij vijf gevallen is het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) betrokken geweest voor advies en op basis hiervan is één zaak naar het Landelijk Bureau Bibob gegaan. Eén aanvraag is geweigerd.

Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's)

In het BOA-jaarplan wordt bepaald waar de prioriteiten liggen. De BOA's leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. Dit doen zij door dagelijks de meldingen die binnenkomen af te handelen, maar ook door gesprekken met burgers en ondernemers te voeren over wat men wel en niet behoort te doen. Waar nodig wordt verbaliserend opgetreden. In 2016 zijn in totaal 363 processen verbaal uitgeschreven. Er worden waar nodig ook specifieke acties gedaan. Zo is er in overleg met de politie gesurveilleerd om het aantal fietsendiefstallen terug te dringen, maar is bijvoorbeeld ook gezamenlijk opgetrokken om het halen en brengen van kinderen bij de scholen veilig en ordelijk te laten verlopen.

Het BOA-team is uitgebreid met 1 FTE. De extra FTE is ingezet voor de inhuur op zaterdagen van een zogenoemd BOA bike-team. Elke zaterdag rijdt een tweetal BOA's op de fiets de belangrijkste plekken in Ridderkerk langs om zo overlast te voorkomen. Ook bij sluiting van de horeca houden zij in de gaten of dit rustig verloopt.

Jeugd en Veiligheid

In 2016 hadden we twee BEKE groepen. Daarnaast is een werkgroep en stuurgroep in het leven geroepen om de overlast op het Vlietplein aan te pakken. Het monitoren van de groepen jongeren is een doorlopend proces. Iedere zes weken komen we met politie, SenW, wijkregisseurs bijeen om de jeugdoverlast integraal te bespreken en aan te pakken. Hierbij maken we onderscheid tussen groepsgerichte en persoonlijke aanpak.

Ondermijning

Het afgelopen jaar hebben we verder invulling gegeven aan de bestuurlijke en integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit en de bestrijding van ondermijning. Voor medewerkers is een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd en voor hen is tevens een intern meldpunt ingericht waar ze terecht kunnen met mogelijke signalen van ondermijning. Ook is een intranetpagina (platform) aangemaakt waarop ontwikkelingen en ervaringen gedeeld kunnen worden. In 2016 is de werkgroep ondermijning verder ontwikkeld en gestroomlijnd voor het onderzoeken van signalen. De meeste signalen waren Bibob- gerelateerd (horecaondernemingen, zie "Veilige horeca") of gelinkt aan hennepcultuur. In Ridderkerk zijn het afgelopen jaar 13 hennepkwekerijen ontmanteld. Bij de aanpak van ondermijning konden we rekenen op ondersteuning van het RIEC en de partners die, ondersteund door het RIEC-convenant, met ons samenwerken bij de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit.

Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (VHRR)

In 2016 zijn in Ridderkerk 52 verwarde personen geregistreerd op basis waarvan interventie heeft plaatsgevonden vanuit de zorgketen. Voor wat betreft radicalisering zijn vier gevallen bekend waarbij (zeer) lichte indicatie aanwezig was.

Crisisbeheersing

In 2016 hebben verschillende (scenario)oefeningen plaatsgevonden waarbij zowel het bestuur van Ridderkerk als de ambtelijke crisisorganisatie is beoefend. Er hebben zich geen grote incidenten voorgedaan waarbij de crisisorganisatie is ingezet.

Ontwikkelingen Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo)

In 2016 is het Vergunningenbeleidsplan Wabo 2017-2021 vastgesteld door het college. Om aan de vereiste kwaliteitscriteria te voldoen zijn er digitale checklists in gebruik genomen zodat bij ieder plan wordt vastgelegd of aan de vereisten wordt voldaan. Naast individuele cursussen hebben alle vergunning coördinatoren en toezichthouders een tweedaagse training 'BWT 4.0' gevolgd, met als doel tijdige voorbereiding op de toekomstige veranderingen in wet- en regelgeving. Met name de gevolgen van de Wet private borging, de Omgevingswet en onze nieuwe rol daarin zijn uitvoerig aan de orde gekomen. Verder is er een toename geweest van circa 40% van het aantal vooroverleggen. Een deel daarvan had betrekking op de complexe regelgeving met betrekking tot vergunning vrij bouwen en een deel bestond uit haalbaarheidsverzoeken wegens strijd met het bestemmingsplan.

De Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Ridderkerk 2016 is door de raad in 2016 vastgesteld.

Digitale vergunningverlening

In de loop van 2016 is het digitaal indienen van aanvragen uitgebreid naar de APV-vergunningen. De digitale formulieren zijn zo ontwikkeld dat men met één formulier meerdere toestemmingen kan regelen. Bij de Wabo-vergunningen is gestart met een pilot voor volledige digitale dossierbehandeling en de applicatie is verbeterd. Voor de APV-vergunningen zijn voorbereidingen getroffen voor verbetering van de applicatie ten behoeve van digitale dossierbehandeling.

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 2: Veiligheid	Begroting 2016	begroting na wijziging	rekening 2016	Verschil	
	Lasten:	2.196.000	2.196.000	2.315.800	119.800	N
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
2.1	Brandweer	1.899.400	1.899.400	1.901.600	2.200	N
2.2	Veiligheid(sgevoel)	159.500	216.500	219.700	3.200	N
2.3	Vergunning, handhaving en toezicht	137.100	80.100	194.500	114.400	N
	Baten:	-960.800	-976.800	-921.700	55.100	N
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
2.2	Veiligheid(sgevoel)	-		-5.600	-5.600	V
2.3	Vegunning, handhaving en toezicht	-960.800	-976.800	-916.100	60.700	N
	Saldo van baten en lasten	1.235.200	1.219.200	1.394.100	174.900	N
2.9	Storting reserve	-		-	-	N
2.9	Onttrekking reserve	-		-	-	N
	Gerealiseerde resultaat	1.235.200	1.219.200	1.394.100	174.900	N

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn overschreden met € 119.800. Grootste oorzaak hiervan zijn de kosten van externe advisering bij juridische procedures. In de 2de tussenrapportage 2016 had dit gemeld kunnen worden, maar dat is niet gebeurd. Deze overschrijding valt daarmee onder categorie 3 van het controleprotocol voor de jaarstukken 2015-2019. Deze categorie betreft kostenoverschrijdingen op activiteiten die passen binnen het bestaande beleid maar ten onrechte niet tijdig aan de raad zijn gerapporteerd.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
2.3 Vergunning, handhaving en toezicht		
Lasten	3	114.400
Baten		60.700
Nadelig saldo € 175.100		

Bouw- en woningtoezicht

Er is op dit product een nadeel van € 128.200. Grootste oorzaak hiervan is een kostenoverschrijding voortkomend uit externe advisering bij verschillende juridische procedures.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 46.900.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Veiligheidsgevoel van inwoners	Het percentage van inwoners dat zich meestal of altijd veilig voelt in de buurt	84%
Totaal aantal verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	123,7 (2014)
Aantal harde kern jongeren per 10.000 inwoners	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar	0,9 (2014)
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	1,1 (2015)
Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.)	3,9 (2016)
Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners	2,0 (2015)
Aantal vernielingen en beschadigingen (openbare ruimte) per 1.000 inwoners	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners	5,1 (2016)
Mate van overlast van buurtbewoners	Het percentage van inwoners dat veel of heel veel overlast ervaart van buurtbewoners	8%

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Mate van overlast van hangjongeren	Het percentage van inwoners dat veel of heel veel overlast ervaart van hangjongeren	8%
Aandeel dat zich wel eens onveilig voelt in de buurt	Het percentage van inwoners dat zich soms wel, soms niet veilig voelt in de buurt	15%

Programma 3. Verkeer, vervoer en wegen

A. Programmavisie

De gemeente heeft voortdurende aandacht voor haar bereikbaarheid. Wij bevorderen vooral het gebruik van openbaar vervoer (ook over water), fietsen en wandelen. Er is voldoende parkeergelegenheid in de buurt. De verkeersveiligheid in de gemeente heeft onze aandacht. De gemeente is bereikbaar met de auto en met het openbaar vervoer (ook tussen wijken onderling) en voor hulpdiensten. We zetten ons in voor een veilige rivier en goed vervoer over water. De Ridderkerkse wegen zijn goed onderhouden en veilig.

B. Trends en ontwikkelingen

Vervoer

De groei van het aantal elektrische auto's heeft ook in 2016 een vlucht genomen. In Ridderkerk is deze trend ook waar te nemen. Om de groei van het aantal elektrische auto's te faciliteren zijn in 2016 nieuwe laadpalen in Ridderkerk aangelegd.

Fiets

Ook het gebruik van de elektrische fiets is in 2016 enorm gegroeid. Om het fietsgebruik, en in het bijzonder het elektrisch fietsen te bevorderen zijn in 2016 de eerste voorbereidingen getroffen om tot uitvoering te komen van de snelfietsroute F15.

Reisgedrag

Eind 2016 heeft de MRDH de visie bewust reisgedrag vastgesteld waarin o.a. wordt ingezet op het continueren en optimaliseren van de werkgeversaankpak (en ook bewonersaankpak), waarbij met de werkgevers in de regio blijvend wordt gezocht naar mogelijkheden om het reisgedrag van werknemers positief te beïnvloeden, bijvoorbeeld door stimulering van het fietsgebruik.

Openbaar vervoer

In 2016 is gestart met een lobbytraject richting de MRDH en de Drechtsteden op het gebied van openbaar vervoer en bereikbaarheid.-Er is intensief contact/lobby geweest richting de MRDH inzake de nieuwe aanbesteding van het openbaar vervoer. Ook het continueren van lijn 601 is mede door het lobbytraject voor de komende 3 jaar vastgelegd. De kwaliteit van het openbaar vervoer in het algemeen staat, als gevolg van budgettaire beperkingen bij concessieverleners, onder voortdurende druk.

Veerverbinding Stormpolder en waterbus

In 2016 is een evaluatie afgerond door de provincie over de waterbusverbinding naar het Molengebied in Molenwaard. In 2016 is de spitsdienst voor een deel komen te vervallen. De resultaten van de evaluatie worden halverwege 2017 verwacht.

Bereikbaarheid regio Rotterdam

In het 2de kwartaal van 2016 is gestart met de analyse- en oplossingsrichtingfase van het MIRT-onderzoek Bereikbaarheid Rotterdam-Den Haag. Doel is om aan het einde van deze fasen een maatschappelijk gedragen oplossing te hebben die de samenhang in de regio verbetert en bereikbaarheid op een brede manier benadert. De gemeente Ridderkerk participeert intensief in dit onderzoek.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Lokale aanpak veilig fietsen

In 2016 is De Lokale Aanpak Veilig Fietsen vastgesteld. Deze aanpak is bedoeld om lokale (verkeersonveilige) fietsknelpunten te verbeteren en daarmee fietsveiligheid te vergroten. In 2017

staat de uitvoering van maatregelen gepland, en nader onderzoek voor maatregelen in 2018. Daarmee worden voor het fietsverkeer enkele veiligheidsknelpunten weggenomen.

Gratis OV voor minima

In 2016 heeft de raad het besluit genomen dat er in 2017 gratis openbaar vervoer komt voor minima met een AOW-uitkering.

Mobiliteitsagenda Ridderkerk 2015-2020

Begin 2016 is de mobiliteitsagenda Ridderkerk vastgesteld. In 2016 is een start gemaakt met de uitvoering daarvan. Uitvoering van delen van de mobiliteitsagenda zullen in samenhang met de nieuwe omgevingsvisie gebeuren.

Versterken van openbaarvervoerrelatie met zowel regio MRDH als Drechtsteden

In de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid die de MRDH op 1 juli heeft vastgesteld is de corridor Rotterdam-Ridderkerk-Drechtsteden benoemd als te verkennen HOV-corridor. In 2016 heeft de gemeente Ridderkerk, samen met de MRDH, provincie en gemeente Rotterdam samengewerkt aan de uitwerking van deze ambitie. Om die reden participeren wij nadrukkelijk in de ontwikkelingen die vanuit de MRDH en Drechtsteden worden geïnitieerd. Eind 2016 heeft Ridderkerk haar zienswijze ingediend op het programma van Eisen nieuwe aanbesteding van het openbaar vervoer in de MRDH. Op deze manier is er kritisch en op kwaliteitsbehoud c.q. –verbetering ingezet t.a.v het openbaar vervoer in de regio Rotterdam en in het bijzonder Ridderkerk. Daarnaast is in 2016 een intensief lobby/samenwerkingstraject gestart richting- en met de MRDH op het gebied van het HOV in Ridderkerk. Op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau zijn gesprekken gevoerd.

Uitbreiding openbaar maatwerkvervoer naar/in Barendrecht

Buslijn 601 is ook in 2016 gecontinueerd en waar mogelijk geoptimaliseerd.

Nieuwe beleidsregels en aanleg oplaadvoorzieningen voor elektrische voertuigen

Ridderkerk heeft in 2016 een overeenkomst afgesloten met Allego (een bedrijf dat in overleg met de gemeente de komende jaren zorgt voor het plaatsen van laadpalen). Daarnaast zijn de beleidsregels vastgesteld m.b.t. het aanleggen van laadinfrastructuur. In 2016 zijn meerdere aanvragen gedaan en gehonoreerd. Momenteel staan in Ridderkerk ruim 40 oplaadpalen, waarvan er in 2016 12 zijn aangelegd.

Proef aanpak overlast vrachtwagenparken

In 2016 is in samenwerking met de MRDH en de gemeente Rotterdam gestart met een proef om de overlast van geparkeerde vrachtwagens aan te pakken op de bedrijventerreinen in Ridderkerk.

Fietsroutenetwerk Metropoolregio

De MRDH heeft het initiatief genomen om het regionaal fietsroutenetwerk in kaart te brengen. Daar waar in de gemeente fietsprojecten worden aangepakt op dat netwerk kan veelal worden geprofiteerd van subsidie.

Snelfietsroute F15

In 2016 is het plan van aanpak snelfietsroute F15 opgesteld, dat voldoet aan de eisen die met name het ministerie van I&M hieraan stelt. Inmiddels is dat plan van aanpak gehonoreerd, wat inmiddels heeft geleid tot subsidietoezeggingen van zowel Rijk, Provincie en MRDH.

Fietshighway Lagendijk

Besluitvorming, ontwerp en voorbereidingen zijn in 2016 afgerond.

Gezonde exploitatie Driehoeksveer

Het aantal passagiers is terug gelopen van 82.819 in 2015 tot 73.052 in 2016. Oorzaak hiervan is de proef met afvaarten van de Waterbus naar Kinderdijk, die daarmee het Driehoeksveer concurrentie aandoet. Op basis van deze aantallen passagiers is het nog steeds een gezonde exploitatie. De exploitatie is mede afhankelijk van de plannen van de Waterbus.

Reisgedrag

In 2016 is het contact met Verkeersonderneming en met Drechtsteden geïntensiveerd. Daarnaast is bij een aantal Ridderkerkse bedrijven de behoefte geïnventariseerd om het onderwerp reisgedrag aan te pakken.

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 3: Verkeer, vervoer en wegen	Begroting 2016	Begroting na wijziging	rekening 2016	Rekening 2016	Vershil	
	Lasten:	5.319.700	5.416.800	4.714.169	4.714.100	-702.700	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>						
3.1	Wegen en onderhoud	4.445.000	4.560.600	3.993.937	3.993.900	-566.700	V
3.2	Langzaam verkeer	5.500	5.500	2.948	2.900	-2.600	V
3.3	Verlichting	358.000	358.000	275.280	275.300	-82.700	V
3.4	Bereikbaarheid	246.700	308.200	234.277	234.300	-73.900	V
3.5	Openbaar vervoer	186.900	106.900	132.201	132.200	25.300	N
3.6	Vervoer over water	77.600	77.600	75.525	75.500	-2.100	V
	Baten:	-1.146.400	-1.053.100	-1.191.099	-1.191.100	-138.000	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>						
3.1	Wegen en onderhoud	-501.500	-501.500	-614.479	-614.500	-113.000	V
3.3	Verlichting	-37.500	-37.500	-18.232	-18.200	19.300	N
3.4	Bereikbaarheid	-500.500	-407.200	-440.280	-440.300	-33.100	V
3.5	Openbaar vervoer	-60.000	-60.000	-70.000	-70.000	-10.000	V
3.6	Vervoer over water	-46.900	-46.900	-48.108	-48.100	-1.200	V
	Saldo van baten en lasten	4.173.300	4.363.700	3.523.069	3.523.000	-840.700	V
3.9	Storting reserve	1.795.000	1.795.000	1.659.954	1.660.000	-135.000	V
3.9	Onttrekking reserve	-2.524.000	-2.604.500	-1.626.349	-1.626.300	978.200	N
	Gerealiseerde resultaat	3.444.300	3.554.200	3.556.675	3.556.700	2.500	N

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn binnen het geraamde bedrag gebleven.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
3.1 Wegen en onderhoud		
Lasten	geen	-566.700
Baten		-113.000
Voordelig saldo € 679.700		

Planmatig onderhoud wegen ten laste van de reserve

Een deel van de geraamde werkzaamheden van groot onderhoud is doorgeschoven naar 2017. De werkzaamheden van Woonvisie betreffende herstructurering in het centrum hebben vertraging opgelopen. Dit betreft de Ds. Sikkelsestraat, Dr. Kuiperstraat, Poesiaststraat, Ds. Caspar van Gendtstraat en Margriete van Comenestraat. De bijdrage aan deze werkzaamheden kon niet worden afgedragen. Een deel van de asfaltwerken is wel voorbereid maar in 2016 nog niet aanbesteed. Dit betreft de Rijksstraatweg tussen Geerlaan-Waalweg, Randweg tussen Kievitsweg – Benedenrijweg en de voetpaden in het Lohmanpark. Bij groot onderhoud aan elementen zijn werkzaamheden aan de Fazant doorgeschoven en in de Mauritshoek is wat vertraging opgelopen door aanvullende rioleringswerkzaamheden. Deze werkzaamheden worden in 2017 afgerond. Bij elkaar is er een voordeel van € 511.700. Zie ook de toelichting bij 3.9 Reserves programma 3 bij kopje Reserve onderhoud verhardingen.

Overige onderhoud wegen

In de begroting is een stelpost voor verlaging van uitgaven opgenomen ter compensatie van uren die niet meer ten laste van investeringen worden gebracht. Deze stelpost is niet gerealiseerd; dit is een nadeel van € 48.100.

Er is € 25.000 te weinig begroot voor Waterschapsbelasting voor onbebouwde percelen en onderhoud aan wegen buiten de bebouwde kom. Dit is een structureel nadeel, waarmee in de begroting 2017 nog geen rekening is gehouden.

Verder zijn er diverse kleinere afwijkingen met een totaal voordeel van € 47.400.

Straatreiniging

Een nadeel van € 29.600 is ontstaan door de extra aanschaf van duurzame goederen waaronder trioafvalbakken voor in de winkelgebieden. Deze komen ten laste van de extra bijdrage zwerfafval die in 2016 over zowel het jaar 2015 als 2016 is ontvangen.

In 2016 is de bijdrage extra aanpak zwerfafval van de Stichting Nedvang van zowel 2015 als 2016 ontvangen. Dit is een voordeel van € 53.200.

Civiele kunstwerken

Een nadeel van € 72.400 betreft twee aanvaringen in 2014 en 2015 op het ponton aan de Schans. In de afgelopen jaren is er veel overleg geweest tussen de verzekeraars en gemeente. Een groot deel van de reparatiekosten is vergoed. Er is echter ook een deel dat niet te verhalen is van zowel de schade 2014 als 2015.

Het investeringsproject voor het op hoogte brengen van de geluidswal langs de Rotterdamseweg is doorgeschoven. De gemeente is afhankelijk van de plannen van het Waterschap Hollandse Delta. De uitvoering staat bij het Waterschap gepland voor 2018. Omdat besloten was om dit project ineens af te schrijven ten laste van de Algemene reserve is er een voordeel op de kapitaallasten (afschrijvingen) ontstaan van € 144.500. Daartegenover vervalt de aanwending van de Algemene reserve waardoor dit voor de exploitatie budgettair-neutraal uitpakt.

Verkeersplanologie en -veiligheid

Er is een voordeel van € 46.300. De grootste oorzaken zijn de volgende.

Er zouden snelheidremmende maatregelen worden uitgevoerd voor € 30.000. Deze maatregelen zijn voorbereid in 2016 maar worden uitgevoerd in 2017. Het volledige bedrag dient te worden doorgeschoven naar 2017.

Er is € 20.000 geraamd voor de werkgeversaanpak mobiliteitsagenda. Van dit budget is € 10.000 besteed in 2016. In 2017 wordt hier een vervolg aan gegeven. De resterende € 10.000 dient daarom te worden doorgeschoven naar 2017.

Haven Ridderkerk

In 2016 zou er gebaggerd worden in de haven van Ridderkerk. Naast het gemeentelijk deel worden ook de twee (particuliere) jachthavens meegenomen. Door verschil van inzicht met de huurders over het baggeren van de twee jachthavens is het werk doorgeschoven naar 2017. Wel zijn er al voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd (o.a. grondmonsters). Bij elkaar is er een voordeel van € 235.500. Zie ook de toelichting bij 3.9 Reserves programma 3, kopje Reserve onderhoud en baggeren havens.

Waterwegen planmatig onderhoud

Vanuit het waterschap zijn er meer ontvangstkosten dan gebruikelijk voor het baggeren. Het Waterschap is bezig met een inhaalslag op de baggerwerkzaamheden in de gemeente Ridderkerk. Daarnaast is het geraamde budget niet toereikend voor de eigen werkzaamheden van de gemeente. Dit geeft een nadeel voor 2016 van € 229.000. Dit nadeel wordt gedekt uit de reserve onderhoud watergangen. De structurele gevolgen worden bij de 1e tussenrapportage 2017 in beeld gebracht. Zie ook de toelichting bij 3.9 Reserves programma 3, kopje Reserve onderhoud watergangen.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 45.200.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
3.3 Verlichting		
Lasten	geen	-82.700
Baten		19.300
Voordelig saldo € 63.400		

Planmatig onderhoud Openbare verlichting

Ridderkerk heeft in BAR-verband een contract op de markt gebracht dat in september 2016 gegund is aan een lokale ondernemer. De gunning van deze werkzaamheden levert lagere kosten op waardoor er meer voor minder uitgevoerd kan worden. Omdat verwacht werd dat de aanbesteding voordelig zou uitpakken zijn de planmatige werkzaamheden zoals vervanging van masten en armaturen doorgeschoven naar 2017. Dit geeft een voordeel van € 100.700. Zie ook de toelichting bij 3.9 Reserves programma 3, kopje Reserve onderhoud openbare verlichting.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 37.300.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
<i>3.4 Bereikbaarheid</i>		
Lasten	geen	-73.900
Baten		-33.100
Voordelig saldo € 107.000		

Parkeerplaats tbv Verenambacht

Er is een voordeel van € 60.800. De parkeeroverlast moet beperkt worden. Dit hoeft niet per definitie op de locatie Verenambacht. Van oorsprong is het budget beschikbaar gesteld voor parkeren Cornelisland. Het restantbudget dient naar 2017 door te schuiven om de parkeerproblematiek Verenambacht te beperken.

Baten betaald (straat)parkeren

In 2015 was er een terugval aan inkomsten van € 421.500 naar € 338.300. Er werd verondersteld dat de economische crisis de oorzaak was. Daar is de begroting 2016 op afgestemd. Inmiddels is de economie aangetrokken en is/wordt het winkelcentrum beter bezocht. Daarnaast is het betalen makkelijker geworden door de invoer van 'mobiel-parkeren'. Er is een voordeel ontstaan van € 64.200. Vooralnog wordt er van uitgegaan dat het om een incidenteel voordeel gaat.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 18.000.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
<i>3.5 Openbaar vervoer</i>		
Lasten	geen	25.300
Baten		-10.000
Nadelig saldo € 15.300		

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 15.300.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
<i>3.9 Reserves programma 3</i>		
Lasten	geen	-135.000
Baten		978.200
Nadelig saldo € 843.200		

Reserve Fietshighway Kievitsweg

Voor het realiseren van een fietshighway Kievitsweg zou een kapitaallastenreserve gevormd worden uit de algemene reserve. Dit project is vervallen. Dit geeft een voordeel van € 135.000. In de plaats daarvan worden de geraamde middelen ingezet voor een fietshighway Rijksstraatweg.

Algemene reserve

Voor het realiseren van een fietshighway Kievitsweg zou een kapitaallastenreserve gevormd worden uit de algemene reserve. Dit project is vervallen. Dit geeft een nadeel van € 135.000. In de plaats daarvan worden de geraamde middelen ingezet voor een fietshighway Rijksstraatweg in 2017.

Het project Geluidsreductie Rotterdamsweg is doorgeschoven. De geraamde afschrijving ineens van € 144.500 is vervallen. Daarom is ook de aanwending van de algemene reserve vervallen. Dit is een nadeel.

De aanleg van vrachtwagenparkeerplaatsen Verenambacht dient voor € 60.800 te worden doorgeschoven naar 2017. De aanwending van de algemene reserve in 2016 is navenant lager. Dit is een nadeel van € 60.800.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een totaal nadeel van € 19.000.

Reserve onderhoud en baggeren havens

Het in 2016 geraamde baggeren van de haven is doorgeschoven naar 2017. Daardoor is er € 235.500 minder aan de reserve onttrokken, dit is een nadeel.

Reserve onderhoud verhardingen

Er zijn diverse voordelen op planmatig onderhoud. Daardoor is er minder aan de reserve onttrokken. Dit is een nadeel van € 511.700. Zie de toelichting bij 3.1 Wegen en onderhoud, kopje Planmatig onderhoud wegen ten laste van de reserve.

Reserve onderhoud openbare verlichting

Het geraamde planmatig onderhoud aan de openbare verlichting is doorgeschoven naar 2017. Daardoor is de geraamde onttrekking aan de reserve achterwege gebleven. Dit is een nadeel van € 100.700. Zie de toelichting bij 3.3 Verlichting, kopje Planmatig onderhoud openbare verlichting.

Reserve onderhoud watergangen

Er zijn hogere uitgaven planmatig onderhoud watergangen dan geraamd. Daardoor is de aanwending van de reserve navenant hoger. Dit is een voordeel van € 229.000. Zie de toelichting bij 3.1 Wegen en onderhoud, kopje Waterwegen planmatig onderhoud.

F. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	Als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen (in%)	9%
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	Als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen (in%)	9%
Waardering bereikbaarheid bedrijfslocaties voor bevoorrading	Score 1-10	7,1
Mate waarin inwoners tevreden zijn over de bereikbaarheid	Score 1-10	7,6
Bereikbaarheid met de auto	Score 1-10	8,1
Bereikbaarheid met het openbaar vervoer	Score 1-10	7,1
Beleving aantal onveilige verkeerssituaties in de buurt	55% van de mensen heeft met enige regelmaat te maken met onveilige verkeerssituaties in de buurt	55%

Programma 4. Economische zaken

A. Programmavisie

Ridderkerk heeft een levendige lokale economie. Het ondernemersklimaat is belangrijk en dat dragen we uit. Waar mogelijk bevorderen we het continuëren en de uitbreiding van werkgelegenheid. De samenwerking met ondernemers gebeurt op basis van vertrouwen. We hebben aandacht voor starters en zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers). Er wordt naar gestreefd de financiële en administratieve lasten voor ondernemers niet toe te laten nemen en deze lasten worden, waar naar redelijkheid mogelijk, verminderd. Er is overleg tussen overheid, onderwijs en arbeidsmarkt, zodat onderwijs en arbeidsmarkt beter aansluiten. Zo kan worden ingespeeld op kansen en ontwikkelingen. Ook zoeken we samenwerking in de regio.

B. Trends en ontwikkelingen

De Nederlandse economie heeft iets beter gepresteerd dan verwacht, met name de werkloosheid is sterker afgenomen dan geraamd. In december 2015 voorspelde het CPB een economische groei in Nederland voor 2016 van 2,1% en een landelijke werkloosheid van 6,7%.¹ De economische groei is uiteindelijk uitgekomen op 2,2%.² De werkloosheid is daarbij sterker gedaald dan verwacht en bedroeg in december 2016 zo'n 5,4%.³ Op basis van Waarstaatjegemeente is de werkloosheid in Ridderkerk (5,4%). Dit is positief afwijkend van het landelijk gemiddelde (6,1%).

Op lokaal niveau is de afgelopen twee jaar door de gemeente stevig ingezet op het verbeteren van de relatie met het bedrijfsleven in de vorm van de bedrijvencontactfunctionaris. Per juni 2016 is hiervoor de formatie uitgebreid met een tweede bedrijfscontactfunctionaris.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Lokale economie

Voor de uitvoering van de speerpunten voor de lokale economie is de uitbreiding in capaciteit optimaal benut. Er zijn meer bedrijfsbezoeken afgelegd, netwerkbijeenkomsten bezocht, ondernemersontbijten georganiseerd en heeft men verschillende overlegplatforms vanuit de gemeente begeleid. In 2016 is wederom de Peiling Ondernemersklimaat uitgevoerd alsmede de passantenenquête in de verschillende winkelcentra. Daarnaast is medewerking verleend aan het regionaal koopstromenonderzoek (KSO 2016) waarvan de resultaten in februari 2017 bekend zijn gemaakt. Ridderkerk is als vestigingsplaats in businessmagazines (o.a. Ondernemersbelang) op de kaart gezet. In 2016 is er een start gemaakt met de opzet van een bedrijfsinvesteringszone in het centrum van Ridderkerk. Verder is meegewerkt aan het KVO Boelewerf en zijn de eerste stappen gezet voor een KVO aan bedrijventerrein De Schans. Tenslotte is deelgenomen aan Greenport Westland Oostland en de pijler Economisch Vestigingsklimaat van de MRDH.

Voor de speerpunten van de lokale economie zijn de volgende resultaten behaald:

- Gemeente en bedrijfsleven hebben elkaar gevonden middels het accountmanagement met persoonlijke bezoeken en bijeenkomsten.
- Meer bedrijvigheid: er is actief gewerkt aan het vermarkten van Cornelisland bijvoorbeeld middels de deelname aan de Business Challenge in de Kuip.
- Vitale en veilige bedrijventerreinen: voor het ontwikkelen van parkmanagement op Donkersloot en Cornelisland zijn partijen bij elkaar gehaald en is subsidie aangevraagd bij de Provincie Zuid-Holland. Naar verwachting worden deze in 2017 toegekend.
- Een vitale detailhandelsstructuur: de bedrijfscontactfunctionarissen zijn betrokken bij de BI-zones in de gemeente en ondersteunen de winkeliersverenigingen met praktische vragen;

¹ Bron: CPB Policy Brief 2015/17 - Decemberraming 2015/Economische Vooruitzichten 2016, Den Haag, December 2015

² Bron: CPB Policy Brief 2016/15 - Decemberraming 2016/Economische Vooruitzichten 2017, Den Haag, December 2016

³ Bron: CBS.nl, Werkloosheid daalt verder in december, 17 januari 2017

- Stimuleren van en kansen bieden aan ondernemerschap (o.a. starters/zzp-ers): in november is de startersavond georganiseerd in het gemeentehuis Ridderkerk. De avond was een succes en zal worden herhaald.
- Bedrijven/ondernemers zijn lokaal betrokken: de accountmanagers maken deel uit van diverse lokale ondernemersverenigingen en sluiten aan op lokale initiatieven.
- Meer werkgelegenheid en betere aansluiting vraag en aanbod op de lokale arbeidsmarkt: de bedrijfscontactfunctionarissen stemmen de bedrijfscontacten af met WSP en waar mogelijkheden zijn wordt WSP actief geïntroduceerd.
- Innovatie bevorderen: Aandacht gevraagd voor innovatie in Regionaal Investeringsprogramma en Roadmap Next Economy (RNE). Contact met Innovation Quarter versterkt.
- Duurzaamheid onder bedrijven stimuleren: Voor bedrijventerrein Donkersloot is gewerkt aan de voorbereidingen voor de uitrol van de Bespaarcase, een pragmatische aanpak voor energiebesparing en verduurzaming. Duurzaamheid bij bedrijfsleven is tevens een belangrijk speerpunt in de RNE.

De inzet van Ridderkerk in de regio is vergroot, met als speerpunten de MRDH en de Greenport (zie hieronder). Daarnaast zijn de contacten met de Drechtsteden en (regionale) organisaties als Innovation Quarter, Rotterdam Partners en het Havenbedrijf geïntensiveerd. In deze gesprekken stond kennismaking en het verkennen van raakvlakken en mogelijkheden tot samenwerking centraal.

MRDH

De pijler Economisch Vestigingsklimaat van de MRDH stond in 2016 grotendeels in het teken van het opzetten van het Regionaal Investeringsprogramma en de Roadmap Next Economy. Innovatie, verduurzaming en digitalisering zijn hierin kernbegrippen. Ridderkerk is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van het investeringsprogramma en de roadmap. Een aantal Ridderkerkse projecten is naar voren geschoven. Vijf innovatieve projecten op Nieuw Reijerwaard zijn in het investeringsprogramma terecht gekomen én zijn focusprojecten van de roadmap geworden. Dit biedt kansen bij de uitvoering van de projecten, zowel op het vlak van financiering als bij het 'opruimen' van landelijke of Europese regelgeving die de projecten belemmeren.

Het Regionaal Investeringsprogramma en de Roadmap Next Economy bevatten projecten die interessant zijn voor het Ridderkerkse bedrijfsleven. De eerste mogelijkheden zijn verkend of, en zo ja voor welke bedrijven deze projecten kansen bieden.

Greenport

In de Greenport richt Ridderkerk zich voornamelijk op het thema agrologistiek. Dit is onder andere gebeurd door het presenteren van Nieuw-Reijerwaard in de Greenboard (het algemeen bestuur van de Greenport) en door een actieve bijdrage aan een onderzoek naar de agro logistieke bedrijventerreinen in de regio. De gehele Greenboard heeft in 2016 een bezoek gebracht aan het projectgebied GR Nieuw-Reijerwaard bij Van Gelder. Daarnaast is in samenwerking met de partners in de Greenport input geleverd op het genoemde investeringsprogramma van de MRDH. Binnen de Greenport neemt het Foodcluster Rotterdam een aparte plaats in. Het foodcluster is door de gemeente Rotterdam opgezet, maar richt zich ook op de regio. Foodcluster Rotterdam organiseert regelmatig kennisbijeenkomsten waar de gemeente Ridderkerk bij aansluit, evenals agf-ondernemers uit onze gemeente.

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 4: Economische zaken	Begroting 2016	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Vershil	
	Lasten:	1.050.800	1.016.700	1.527.300	510.600	N
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
4.1	Ondernemersklimaat	1.050.800	1.016.700	1.527.300	510.600	N
	Baten:	-2.326.300	-2.337.300	-2.499.100	-161.800	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
4.1	Ondernemersklimaat	-2.326.300	-2.337.300	-2.499.100	-161.800	V
	Saldo van baten en lasten	-1.275.500	-1.320.600	-971.800	348.800	N
4.9	Storting reserve	95.500	95.500	95.500	-	N
4.9	Onttrekking reserve	-108.600	-108.600	-104.300	4.300	N
	Gerealiseerde resultaat	-1.288.600	-1.333.700	-980.600	353.100	N

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn overschreden met € 510.600. Grootste oorzaak is de extra afschrijving van het pand Jasmijnstraat 4 dat in 2016 is verkocht. Tegenover dit nadeel staat de opbrengst uit verkoop. Verder betreft de overschrijding diverse afwijkingen onder de rapportagegrens van € 25.000. De overschrijding valt daarmee onder categorie 1 van het controleprotocol voor de jaarstukken 2015-2019. Deze categorie betreft kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of een gevolg zijn exogene, onontkoombare of onvoorziene factoren. Daarmee zijn deze als rechtmatig te beschouwen.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
4.1 Ondernemersklimaat		
Lasten	1	510.600
Baten		-161.800
Nadelig saldo € 348.800		

Overige gebouwen

In de begroting 2016 zijn de lasten en baten van het pand Jasmijnstraat 4 geraamd op programma 5 Onderwijs. Aangezien dat gebouw verkocht is en geen onderwijsfunctie meer heeft zijn de kapitaallasten ten laste gebracht van de post Overige gebouwen. Dat geeft een nadeel van € 45.800 op dit programma.

Door de verkoop van het pand Jasmijnstraat 4 is de boekwaarde van dat pand ineens afgeschreven. Dat is een nadeel van € 388.700.

Het pand Jasmijnstraat 4 is verkocht voor € 345.000. Dit geeft een voordeel, omdat deze verkoop niet is geraamd.

Per 1 juli 2016 is er een nieuwe huurovereenkomst afgesloten voor de brandweerkazerne (mr. Troelstrastraat). Dit geeft voor 2016 een nadeel van € 70.000, maar € 140.000 structureel vanaf 2017. Hiermee is in de begroting 2017 nog geen rekening gehouden.

Zoals gemeld in de RIB van 9 mei 2016 ontvingen we in 2016 geen huurinkomsten voor locatie de Genestetstraat 2 (nadeel € 11.000). Verder betekent dit dat het afgesproken ingroeimodel één jaar wordt opgeschoven.

Deelnemingen nutsvoorzieningen

Een structureel nadeel van € 140.800 op de dividenduitkering wordt veroorzaakt door een lager jaarresultaat van Eneco. De totale omzet van Eneco daalde met name als gevolg van prijsverlagingen van energie. Daarnaast is sprake van dalende nettarieven vanwege regulering vanuit het Rijk. Er waren extra kosten voor het ontwikkelen van nieuwe innovatieve dienstverlening, groei, uitrol van slimme meters, toename van precarioheffingen en voorbereidingskosten op de splitsing.

Structureel moet de raming worden verlaagd met € 120.000 op basis van een driejarig gemiddelde van de werkelijke dividendopbrengsten op basis van de jaarresultaten van Eneco over 2014, 2015 en 2016. Dit wordt in de 1e tussenrapportage 2017 meegenomen.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 37.500.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Waardering ondernemersklimaat gemeente	Algemeen rapportcijfer voor het ondernemersklimaat gegeven door de respondenten van de Peiling Ondernemersklimaat 2016. Score 1-10	6,8
Funciemenging (%)	De funciemengings-index (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (in %).	50,4% (2016)
Bruto Gemeentelijk Product	Het BGP per inwoner is het aantal banen per inwoner, vermenigvuldigd met de gemiddelde toegevoegde waarde van die banen (ofwel: de productiviteit per werknemer) De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt gepresteerd (index).	98 (2013)
Vestigingen van bedrijven per 1000 inwoners in leeftijd 15 t/m 64 jaar	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	113,7% (2016)
Leegstand winkels	In %	5,4%
Leegstand kantoren	In %	10,1%
Waardering vestigingsklimaat gemeente	Score 1-10 De mate waarin locatie en vestigingsfactoren op orde zijn.	6.5

Programma 5. Onderwijs

A. Programmavisie

Kinderen moeten zich kunnen ontwikkelen en ontplooien in een vertrouwde en veilige omgeving, zodat ze een goede toekomst tegemoet kunnen zien. Wij willen actief bijdragen aan een brede doorgaande ontwikkelingslijn voor alle kinderen en jongeren van 0-23 jaar.

Accommodatievraagstukken ten aanzien van onderwijs en welzijn worden integraal afgewogen.

B. Trends en ontwikkelingen

Onderwijsachterstandenbeleid en peuteropvang

De gemeente Ridderkerk ontvangt geormerkte rijks gelden voor het aanpakken van onderwijsachterstanden en heeft de wettelijke plicht deze gelden en de kwaliteit van de educatie te verantwoorden. Het rijk heeft het bestaande OAB-beleid verlengd tot 1 januari 2018. Voor 2018 wordt een aangepast beleid en wellicht een wijziging in de verdeling van de beschikbare gelden over de gemeentes verwacht.

Het rijk heeft extra structureel geld beschikbaar gesteld voor het bereikbaar zijn van voorschoolse educatie voor iedereen (Asschergelden). In 2016 is de gemeente gestart met de voorbereiding om dit geld op een adequate wijze in te zetten.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Onderwijs

In april 2016 is het uitvoeringsprogramma van het Integraal Accommodatieplan (IAP) vastgesteld door de gemeenteraad.

De Henk Zwiersprijs is dit jaar uitgereikt aan een bijzonder onderwijsproject; de verkiezing stond dit jaar in het teken van de brede school.

In het kader van de doorlopende ontwikkelingslijn van kinderen heeft de Brede School verschillende activiteiten uitgevoerd in de wijken van Ridderkerk.

Onderwijsachterstandenbeleid en peuteropvang

In 2016 hebben de drie werkgroepen, met vertegenwoordigers uit het primair onderwijs, de kinderopvang, het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) en de gemeente, verder gewerkt aan het optimaliseren van de speerpunten in het onderwijsachterstandenbeleid: bereik en toeleiding, doorgaande leerlijn en ouderbetrokkenheid. Onderdeel daarvan zijn netwerkbijeenkomsten, de zgn. Meet en Greet bijeenkomsten. De beoordeling van de inspectie van het onderwijs is positief, de gemeente wordt niet meer als risicogemeente aangemerkt.

In 2016 is SenW gestopt met het aanbieden van algemeen peuterwerk. Deze activiteit is overgenomen door de kinderopvangorganisaties SKR, Mundo, Hadassa, de Bron en YES kinderopvang. Na het doorlopen van een aanbestedingstraject bieden deze organisaties nu ook plaatsen aan op het gebied van Voor- en voerschoolse educatie (VVE).

In 2016 heeft Lezen Oké verschillende activiteiten uitgevoerd m.b.t. leesbevordering.

Volwasseneneducatie en laaggeletterdheid

In 2016 werd nog 50% van het totale beschikbare WEB-budget ingezet bij de ROC's voor de inkoop van reguliere taalverhogingstrajecten. De rest van het beschikbare budget werd verdeeld over de lokale inzet en een regionale aanbesteding. Lokaal voert de Bibliotheek Aanzet, samen met een educatieve partner, de taaltrajecten uit in Ridderkerk. De Bibliotheek Aanzet ontvangt hiervoor een subsidie van de gemeente Ridderkerk. Dit taalaanbod wordt samen met de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard ingekocht en per gemeente lokaal uitgevoerd.

In Ridderkerk zijn er momenteel twee Taalcafés, een in het centrum (in de bibliotheek) en in het wijkcentrum Bolnes. Daarnaast is er een taalkeuken in wijkcentrum Slikkerveer en is er een taalkeuken in basisschool De Piramide. Op de Piramide worden ook taallessen gegeven.

De projectleider laaggeletterdheid is in 2016 het gehele jaar actief geweest in Ridderkerk om o.a.:

- De onderwerpen Taalbevordering en laaggeletterdheid bekend te maken;
- Taalbevordering nog beter op de kaart te zetten;
- Stimuleren en organiseren taalactiviteiten voor laaggeletterden en taalvrijwilligers (zie hierboven);
- Contacten leggen en afspraken maken met maatschappelijk middenveld, gemeentelijke afdelingen en bedrijven;
- Lokale en regionale taaltrajecten verbinden met informele taalactiviteiten;
- Voorzitten van lokale werkgroep en regionale stuurgroep laaggeletterdheid.

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 5: Onderwijs	Begroting 2016	Begroting na wijziging	rekening 2016	Rekening 2016	Verschil	
	Lasten:	4.367.100	4.507.100	5.162.947	5.163.000	655.900	N
	<i>Te specificeren als volgt:</i>						
5.1	Educatie	3.852.400	3.949.900	4.670.576	4.670.600	720.700	N
5.2	Leerplicht	9.500	9.500	1.561	1.600	-7.900	V
5.3	Leerlingenvervoer	505.200	547.700	490.809	490.800	-56.900	V
	Baten:	-37.800	-137.200	-926.575	-926.700	-789.500	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>						
5.1	Educatie	-	-103.900	-889.352	-889.400	-785.500	V
5.2	Leerplicht	-32.000	-32.000	-32.260	-32.300	-300	V
5.3	Leerlingenvervoer	-5.800	-1.300	-4.964	-5.000	-3.700	V
	Saldo van baten en lasten	4.329.300	4.369.900	4.236.372	4.236.300	-133.600	V
5.9	Storting reserve	48.400	48.400	48.444	48.400	-	N
5.9	Onttrekking reserve	-82.200	-82.200	-82.155	-82.200	-	N
	Gerealiseerde resultaat	4.295.500	4.336.100	4.202.661	4.202.500	-133.600	V

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn overschreden met € 655.900. Oorzaak hiervan zijn de kosten van het onderwijsachterstandenbeleid van € 589.700 die niet zijn geraamd en de kosten van herstel van brandschade aan de Gemini van € 266.200. Deze kosten worden volledig gedekt door de ontvangen rijksbijdrage onderwijsachterstandenbeleid en de uitkering van de brandverzekering. De overschrijding valt daarmee onder categorie 1 van het controleprotocol voor de jaarstukken 2015-2019. Deze categorie betreft kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of een gevolg zijn exogene, onontkoombare of onvoorziene factoren. Daarmee zijn deze als rechtmatig te beschouwen.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
5.1 <i>Educatie</i>		
Lasten	1	720.700
Baten		-785.500
Voordelig saldo € 64.800		

Bijzonder basisonderwijs, excl. huisvesting

Na een jarenlange discussie over de hoogte van de vergoedingen voor het gebruik van sporthallen door het basisonderwijs, is komen vast te staan dat deze vergoeding onterecht een component voor stichtingskosten bevatte. Hiermee was in de begroting 2016 rekening gehouden. (structureel voordeel € 18.000). Hiermee is in de begroting 2017 nog geen rekening gehouden in verband met de – bij de opstelling van de begroting nog niet bekende – definitieve afspraken met SenW over de vergoedingen voor het gebruik van de sportaccommodaties.

De kosten van het gebruik van sporthallen en de jaarlijkse subsidies zijn daarnaast afhankelijk van het aantal leerlingen. Dit aantal schommelt en dus ook de daaraan gekoppelde kosten en subsidies. Dit levert een voordeel van € 13.600 op.

Huisvestingskosten openbaar basisonderwijs

Een belangrijk deel van de overschrijding van € 25.000 heeft te maken met het feit dat in 2016 nog kosten – vergoeding OZB – zijn betaald die betrekking hebben op 2015 (nadeel € 19.000). Daarnaast zijn de belastinguitgaven € 16.000 structureel te laag begroot. Hiermee is nog geen rekening gehouden in de begroting 2017.

Huisvestingskosten openbaar voortgezet onderwijs

Eind 2016 is er brand geweest in de Gemini. De herstelkosten hebben € 266.200 bedragen. Hier staat een uitkering van de brandverzekering tegenover van € 265.200. Er is een nadeel van € 1.000.

Huisvestingskosten bijzonder voortgezet onderwijs

Op dit onderdeel stonden nog de kapitaallasten geraamd van het pand Jasmijnstraat 4. Aangezien dat gebouw verkocht is en geen onderwijsfunctie meer heeft zijn de kapitaallasten ten laste gebracht van de post Overige gebouwen van Programma 4 Economie. Dat geeft een voordeel van € 45.800 op dit programma.

Openbaar voortgezet onderwijs excl. huisvesting

Een belangrijk deel van de onderschrijding van € 35.400 heeft te maken met het feit dat in 2016 de doorgeschoven huurkosten voor het gebruik van sportvelden niet zijn gedeclareerd door sg Gemini. (voordeel € 16.000).

Daarnaast zijn de uitgaven op basis van de financiële gelijkstelling tussen openbaar en bijzonder onderwijs te hoog geraamd (structureel voordeel € 19.400) Met het structurele voordeel is nog geen rekening gehouden in de begroting 2017.

Volwasseneneducatie

Het totale inkomsten- en uitgavenbudget voor volwasseneneducatie is geraamd bij de gemeente. Echter, met ingang van de wijziging van de WEB per 2013 ontvangt de centrumgemeente van de arbeidsmarktregio (Rotterdam) het totale budget volwasseneneducatie (€ 103.900) en die doet ook de uitgaven hiervoor. De regiogemeenten ontvangen alleen het deel voor de lokale inzet (vanuit Rotterdam). Dit is voor Ridderkerk een bedrag tussen de € 40.000 en € 70.000. Dit zijn ook de uitgaven. Dit veroorzaakt voor 2016 een voordeel op lasten van € 57.200 en een nadeel op de baten van € 69.400.

Onderwijsachterstandenbeleid uit rijksbijdrage

Het betreft hier de subsidie en uitgaven in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Aan het rijk dient over de OAB-bestedingen over een periode van 4 jaar (2014-2017) verantwoording te worden afgelegd.

Er is in 2016 een bedrag van € 507.200 aan voorschotten op de rijksbijdrage ontvangen. Hiervan is aan onderwijsachterstandenbeleid een bedrag besteed van € 589.700. Dit is niet geraamd en derhalve een nadeel. Dit wordt echter gecompenseerd door het ontvangen voorschot. Het verschil van € 82.500 is gedekt uit de voorontvangen rijksbijdrage op de balans. Per saldo is dit budgettair neutraal.

Op 31 december 2016 staat een bedrag van € 101.800 op de balans om nog in 2017 te besteden in het kader van OAB.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 9.800.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
5.3 Leerlingenvervoer		
Lasten	geen	-56.900
Baten		-3.700
Voordelig saldo € 60.600		

Leerlingenvervoer

Een voordeel van € 60.600 wordt in belangrijke mate veroorzaakt door het saldo van iets hogere kosten georganiseerd vervoer en aanzienlijke lagere kosten openbaar en eigen vervoer.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	2,9 (2012) 1,7 (2014)
Absoluut verzuim (niet ingeschreven leerplichtigen)	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen	0 (2014)
Relatief verzuim (ongeoorloofd afwezige leerplichtigen)	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen	36 (2014)
Laaggeletterdheid	Percentage volwassenen dat laaggeletterd is	11-13% (2013)

Programma 6. Cultuur, sport en groen

A. Programmavisie

Ridderkerk heeft een diversiteit aan voorzieningen en evenementen. De gemeente heeft oog voor historisch cultureel erfgoed (monumenten, archeologie en cultuurlandschap) en vindt het belangrijk dat er evenementen voor jong en oud worden georganiseerd. Elke inwoner is in de gelegenheid om te sporten en te bewegen. Sporten zorgt voor ontspanning en ontmoeting. Sporten en bewegen kan ook in onze openbare ruimte. Partijen werken samen op het gebied van groen en recreatie. Er zijn recreatieve voorzieningen waar ruimte is voor ontspannen en ontmoeten. Kinderen hebben kwantitatief en kwalitatief voldoende ruimte om te spelen in de eigen wijk. (Sport)accommodaties zijn multifunctioneel en worden optimaal gebruikt. Er zijn voldoende voorzieningen in alle wijken.

Inwoners voelen zich thuis in hun eigen woonomgeving. Het karakter van Ridderkerk en de eigen sfeer van de wijken worden zoveel mogelijk gehandhaafd. Tussen en in de wijken liggen ruime groenbuffers die dat gevoel versterken. In de wijk levende onderwerpen worden integraal aangepakt. Wij vinden het van belang dat in de samenleving mensen worden betrokken bij elkaar en bij de buurt waarin zij leven. Er is hier een sterke relatie met (overheids)participatie.

De openbare ruimte wordt goed en efficiënt onderhouden. Dit draagt bij aan orde en netheid en vergroot daarmee ook het veiligheidsgevoel.

B. Trends en ontwikkelingen

Verzakelijking relatie met derden die diensten uitvoeren

In 2016 is een transitie ingezet om te komen tot een zakelijke relatie met verschillende partijen die diensten voor de gemeente uitvoeren.

Natuur- en Recreatiegebied IJsselmonde

De uittredingsbesluiten van de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam hebben ertoe geleid dat de gemeenten ook hebben besloten tot opheffing tenzij er op grond van de overeenkomsten met de uittredende partijen voldoende zekerheid geboden kan worden dat GR NRIJ financierbaar blijft. Inmiddels is met de provincie een langdurige financieringsovereenkomst gesloten en zijn de gesprekken met de gemeente Rotterdam gestart. Gelijk met de gesprekken met Rotterdam onderzoeken de vijf gemeenten op IJsselmonde wat nodig is om de GR NRIJ met minder middelen in stand te houden. Vooral een betere afstemming op het beheer en gebruik van de gebieden, het gezamenlijk verbeteren van de kwaliteit van de groen- en recreatiegebieden en het landschap en het delen van risico's zijn de drijfveren om ook in de toekomst te blijven samenwerken.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Er is in 2016 een vervolg gegeven aan de nog uit te voeren plannen opgenomen in de evaluatie Uitvoeringsbeleid spelen. Bij de uitvoering is rekening gehouden met de bereikbaarheid voor kinderen met een beperking. De uitgevoerde werkzaamheden zijn vermeld in het onderdeel kapitaalgoederen. In 2016 is de Groene Kaart niet herzien. Afstemming van de Groene Kaart met de nieuwe Natuurwet is noodzakelijk. De Natuurwet is per 01-01-2017 van kracht en vervangt drie wetten; de Natuurbeschermingswet, de Flora-en Faunawet en de Boswet.

Integraal Accommodatieplan (IAP)

In april 2016 is het uitvoeringsprogramma van het IAP vastgesteld door de gemeenteraad.

Afvalbakkenbeleid

Voor het opstellen van het afvalbakkenbeleid zijn diverse looproutes nabij basisscholen gemonitord op zwerfafval, is toelichting gegeven in de wijkoverleggen Bolnes en Slikkerveer op de plannen minder afvalbakken te plaatsen, afvalbakken te verplaatsen en meer trio-en duo afvalbakken te plaatsen.

In diverse parken zijn afvalbakken verwijderd en wordt aan het begin en eind van het park een afvalbak teruggeplaatst. Eventueel vrijkomend budget door het gewijzigd aantal afvalbakken in een wijk komt ten goede aan accenten om de kwaliteit in de wijk te verbeteren als uitwerking op de evaluatie Beleidskader Duurzaam Beheer.

Cultuur

Op 26 mei 2016 heeft de gemeenteraad de Uitgangspuntennotitie Cultuureducatie vastgesteld. Continuïteit, behoud van kwaliteit en het creëren van voldoende mogelijkheden voor innovatie staan centraal bij de toekomst van cultuureducatie in Ridderkerk.

De cultuurregisseur is aangesteld op 1 december 2016. De oriënterende gesprekken met het veld, het onderwijs en de culturele partners zijn gestart.

Sport en recreatie

In 2016 is een vervolg gegeven aan het Uitvoeringsplan van de Kadernota Bewegend Verbinden. Daarnaast is er voor de inhoudelijke producten op het gebied van sporten en bewegen een overstap gemaakt van subsidiëring naar inkoop. De producten sportstimulering en –activering worden nu op basis van uitgebrachte offertes bij SenW afgenomen.

Op het hoofdveld van VV Rijsoord is in de zomer 2016 kunstgras aangelegd. SV Saturnus'72 heeft een direct voetpad gekregen vanaf het parkeerterrein bij het Sportpark.

In 2016 is er veel aandacht besteed aan de samenwerking tussen diverse verenigingen welke betrokken zijn in het kader van het Integraal Accommodatieplan. De gebruikers van het sportpark Reijerpark zijn nauw betrokken bij de optimalisering van het sportpark, mede door de komst van de korfbalclub KCR en een nieuwe sporthal.

Met de buitensportverenigingen is overleg gevoerd over de invoering van het nieuwe, kostprijs dekkende, huursysteem. De invoering ervan is nu gepland voor 1 januari 2018.

De bewegwijzering van de looproute in de Gorzen is in 2016 vervangen. De bewegwijzering van de (hard)looproutes in het Reijerpark en het Oosterpark wordt in 2017 nader uitgewerkt in combinatie met de verbindende looproute van de drie parken.

Met de Eerste Hengelsport Vereniging De Waal (ERHV De Waal) is een overeenkomst gesloten over de visrechten van de gemeentelijke watergangen.

Beheer buitenruimte

Voor het samen met de burgers bepalen van accenten in de wijk waar een hoger dan gemiddeld onderhoud gewenst is zijn nog geen concrete acties ondernomen. De inzet van de eigen dienst die de zogenaamde hotspots in de gemeente gaan onderhouden kunnen een aanzet zijn om gericht in de wijken meer dan gemiddeld aandacht te besteden aan het onderhoud van deze gebieden. Vooral nog betreft het gebieden in en om de winkelcentra.

Archeologie, monumenten en cultuurlandschap

Projecten op het gebied van communicatie en informatie:

- Monumentenwebsite met informatie over rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en oorlogsmonumenten;
- Samen met o.a. de Oudheidkamer Ridderkerk organiseren van de Open Monumentendag;
- Samen met illustrator Kelvin Wilson realiseren van informatiebord bij de ruïne Huis ter Woude.

Verankering van het beleid in bestemmingsplannen:

- Voor het centrumgebied van Ridderkerk is een cultuurhistorische onderzoek gedaan waarvan de resultaten verwerkt worden in het te actualiseren bestemmingsplan.

In het kader van het bestemmingsplan Woongebieden is een vergelijkbaar onderzoek in 2016 opgestart.

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 6: Cultuur, sport en groen	Begroting 2016	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Vershil	
	Lasten:	10.609.700	13.842.900	12.270.000	-1.572.900	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
6.1	Cultuur	2.424.200	2.556.200	2.294.700	-261.500	V
6.2	Sport	4.146.700	4.221.700	3.014.900	-1.206.800	V
6.3	Onderhoud sportaccomodaties	999.700	972.600	1.059.900	87.300	N
6.4	Gebouwenbeheer / Maatschappelijke vastgoed	1.035.200	989.300	977.600	-11.700	V
6.5	Recreatie	470.000	3.573.000	3.584.700	11.700	N
6.6	Beheer buitenruimte / Onderhoud groen	988.300	1.018.300	901.400	-116.900	V
6.7	Leefbaarheid in de wijken (incl. wijkontwikkelingsplan)	545.600	511.800	436.800	-75.000	V
	Baten:	-937.100	-3.972.100	-3.974.200	-2.100	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
6.1	Cultuur	-7.500	-7.500	-2.800	4.700	N
6.3	Onderhoud sportaccomodaties	-527.000	-527.000	-532.300	-5.300	V
6.4	Gebouwenbeheer / Maatschappelijke vastgoed	-368.600	-368.600	-378.500	-9.900	V
6.5	Recreatie	-11.300	-3.036.300	-3.035.400	900	N
6.6	Beheer buitenruimte / Onderhoud groen	-3.800	-13.800	-18.400	-4.600	V
6.7	Leefbaarheid in de wijken (incl. wijkontwikkelingsplan)	-18.900	-18.900	-6.800	12.100	N
	Saldo van baten en lasten	9.672.600	9.870.800	8.295.800	-1.575.000	V
6.9	Storting reserve	436.200	436.200	436.200	-	N
6.9	Onttrekking reserve	-1.636.600	-1.846.600	-566.300	1.280.300	N
	Gerealiseerde resultaat	8.472.200	8.460.400	8.165.700	-294.700	V

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn binnen het geraamde bedrag gebleven.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
6.1 Cultuur		
Lasten	geen	-261.500
Baten		4.700
Voordelig saldo € 256.800		

Bibliotheek

Bij de vaststelling van de subsidie 2015 is gebleken dat Bibliotheek AanZet reserves vormt die niet goedgekeurd kunnen worden met de huidige ASV. Hierdoor is de subsidie lager dan geraamd. voordeel € 123.100.

Cultuureducatie

Er is een voordeel van € 128.400 op de geraamde lasten voor cultuureducatie. De grootste oorzaak betreft de afwikkeling van het faillissement van ToBe. Hiervoor is in 2016 een bedrag geraamd van € 132.000. Uitgegeven hiervoor is € 32.800. Het restant van € 99.200 dient doorgeschoven te worden naar 2017 voor de verdere afwikkeling van het faillissement. Zie ook de toelichting bij 6.9 Reserves van programma 6 onder kopje Algemene reserve.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 5.300.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
6.2 Sport		
Lasten	geen	-1.206.800
Baten		0
Voordelig saldo € 1.206.800		

Sport(beleid) / Groene sportvelden en terreinen/Gymnastieklokalen

In de begroting is voor groot onderhoud aan sportaccommodaties, sportvelden een bedrag geraamd van € 1.192.600. In de 2016 is € 1.062.900 voor groot onderhoud en investeringssubsidies niet uitbetaald aan SenW. In de eerste plaats is vanaf 01-01-2016 het Regiedocument van toepassing, waarin o.a. afspraken zijn gemaakt over het terugbetalen van reserves door SenW aan de gemeente. SenW beschikte over voldoende reserves voor het uitvoeren van het groot onderhoud. Tegenover het overmaken van genoemd bedrag zou bij de afrekening een verrekening van de reserves staan. Om die reden is het bedrag van € 1.062.900 niet overgemaakt aan SenW. Een tweede argument is dat er in 2016 onderhoudswerkzaamheden zijn uitgesteld in afwachting van het uitvoeringsplan van het IAP. Voor het groot onderhoud zijn voor alle accommodaties in 2016 nieuwe meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's) opgesteld. Voor de sporthallen Drievliet en Beverbol geldt dat er sprake is van instandhouding van de accommodaties op het niveau schoon, heel en veilig (niveau 3). Voor het vervangen van het dak van sporthal De Fakkel is € 267.300 uitgegeven in verband met de plaatsing van zonnepanelen. Uit de reserve groot onderhoud is € 925.300 niet aangewend, omdat er door de gemeente geen kosten zijn gemaakt; dit is een voordeel Zie de toelichting bij 6.9 Reserves programma 6, kopje Reserve groot onderhoud sportaccommodaties SenW. Voor groot onderhoud aan gymnastieklokalen is een bedrag geraamd van € 207.500. De hiervoor geschetste situatie betekent dat er ook voor de gymnastieklokalen geen groot onderhoud is uitgevoerd. Dit is een voordeel van € 207.500. Zie de toelichting bij 6.9 Reserves programma 6, kopje Reserve groot onderhoud gymnastieklokalen.

Er heeft afrekening met subsidies over 2015 plaatsgevonden. Er is een subsidie 2015 voor het vervangen van inventaris van gymnastieklokalen teruggevorderd. Dit is een voordeel van € 92.000. Zie ook de toelichting bij 6.3 Onderhoud sportaccommodaties, kopje Vervangen inventaris gymnastieklokalen.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 18.000.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
6.3 Onderhoud sportaccommodaties		
Lasten	geen	87.300
Baten		-5.300
Nadelig saldo € 82.000		

Vervangen inventaris gymnastieklokalen

In 2016 heeft er met de stichting Sport en Welzijn een afrekening van de subsidie over 2015 plaatsgevonden. Dat hield onder andere in dat de in 2015 verstrekte investeringssubsidie voor het vervangen van inventaris van gymlokalen teruggevorderd werd, omdat niet aantoonbaar was dat voor die subsidie 2015 vervanging had plaatsgevonden. Dat betekende dat de boekwaarde van de op de balans van de rekening 2015 verantwoorde investering in 2016 ineens moest worden afgeschreven. Dit is een nadeel van € 92.000. Zie ook de toelichting bij 6.2 Sport, kopje Sport(beleid) etc.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 10.000.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
6.6 Beheer buitenruimte / onderhoud groen		
Lasten	geen	-116.900
Baten		-4.600
Voordelig saldo € 121.500		

Openbaar groen planmatig

Een aantal onderhoudswerkzaamheden worden in tegenstelling tot de oorspronkelijke planning (diverse oorzaken, o.a. vertraging plannen van Woonvisie betreffende herstructurering in het centrum en omgevingsplan Donkersloot) niet in 2016, maar in 2017 uitgevoerd. Dit is een voordeel van € 91.100.

In 2015 hebben er in verband met het samengaan van de gemeentewerven extra afschrijvingen plaatsgevonden op onder meer de plantsoenpost Ringdijk. Daardoor vervielen in 2016 de kapitaallasten. Dit is een voordeel van € 30.400.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
6.7 Leefbaarheid in de wijken (incl. wijkontwikkelingsplannen)		
Lasten	geen	-75.000
Baten		12.100
Voordelig saldo € 62.900		

Speelvoorzieningen planmatig

Met name twee projecten (Zalmstraat en Acaciastraat) hebben in verband met een uitgebreid participatieproces vertraging opgelopen en zullen naar verwachting juni 2017 zijn gerealiseerd. Dit is een voordeel van € 64.000. Zie ook de toelichting bij 6.9 Reserves programma 6 bij kopje Reserve onderhoud speelterreinen.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 1.100.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
6.9 Reserves programma 6		
Lasten	geen	0
Baten		1.280.300
Nadelig saldo € 1.280.300		

Algemene reserve

De kosten voor de afwikkeling van het faillissement van ToBe komen ten laste van de algemene reserve. Geraamd is een aanwending van € 132.000, maar de kosten in 2016 waren € 32.800. Er is dus € 99.200 minder over de algemene reserve beschikt, dit is een nadeel. De afwikkeling van het faillissement is doorgeschoven naar 2017, waardoor het restant in de algemene reserve ook dient te worden doorgeschoven. Zie ook de toelichting bij 6.1 Cultuur onder kopje Cultuureducatie.

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 voor een totaal nadeel van € 6.200.

Reserve onderhoud gymnastieklokalen

In de begroting 2016 is voor € 207.500 aan groot onderhoud geraamd voor gymnastieklokalen. Er is geen groot onderhoud uitgevoerd. De geraamde aanwending van de reserve is vervallen, dit is een nadeel van € 207.500.

Reserve onderhoud speelterreinen

Er is minder planmatig onderhoud uitgevoerd dan geraamd. Daardoor is de aanwending van de reserve navenant lager. Dit is een nadeel van € 64.000. Zie ook de toelichting bij 6.7 Leefbaarheid in de wijken, kopje Speelvoorzieningen planmatig.

Reserve groot onderhoud sportaccommodaties SenW

Door het traject verzakelijking van de subsidierelatie met SenW is het merendeel van het geraamd groot onderhoud in 2016 niet uitgevoerd. Hierdoor is er minder uit de reserve aangewend. Dit is een nadeel van € 925.300. Zie de toelichting bij 6.2 Sport, kopje Sport(beleid) en kopje Groene sportvelden en terreinen.

Reserve kapitaallasten herwaardering

In verband met de sloop van het voormalige gymnastieklokaal De Reijer is de restantboekwaarde in 2016 ineens afgeschreven. Daardoor is ook het aandeel van dit gymnastieklokaal in de reserve kapitaallasten herwaardering voor een bedrag van € 31.900 versneld aangewend. Dit is een voordeel van € 31.900.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 13.600.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Niet sporters (%)	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	55,8% (2014)
Actieve deelname verenigingsleven afgelopen 12 maanden (%)		50%
Voldoende mogelijkheden voor sportbeoefening	Tevredenheid over de sportvoorzieningen	Over sportvoorzieningen is 76% (zeer) tevreden volgens Waarstaatjegemeente en krijgt daarmee een score van 3,8 op de schaal tot 5.
Voldoende mogelijkheden voor deelname aan kunst- en cultuureducatie	Tevredenheid over het aanbod van culturele voorzieningen	36% is het (helemaal) eens met de stelling "er zijn voldoende mogelijkheden voor deelname aan kunst en cultuur". 26 % is het hiermee (helemaal) mee oneens.
Waardering voor de (kwaliteit van de) buitenruimte	Hieronder vallen diverse vragen en stellingen gerelateerd aan de buitenruimte zoals: -Het goed onderhouden van perken, plantsoenen en parken; -Het goed begaanbaar zijn van straten, pleinen en trottoirs in de woonbuurt; -Het schoon zijn van de buurt; -Er is voldoende groen in de buurt; -Tevredenheid over speel- en sportvoorzieningen	De beoordeling van het woon-en leefklimaat is een 6,9.

Programma 7. Jeugd(hulp)

A. Programmavisie

Het gaat goed met onze jeugdige inwoners. Zij kunnen gezond en veilig opgroeien en hun talenten ontwikkelen. Wij willen dat alle jeugdige inwoners naar vermogen kunnen meedoen. De voorzieningen voor onze jeugd zijn aantrekkelijk en toegankelijk. Door middel van de jeugd- en gezinsteams bieden we beter op elkaar afgestemde dienstverlening aan burgers met kinderen die het alleen niet redden.

B. Trends en ontwikkelingen

Over het algemeen gaat het goed met de jeugd in Ridderkerk. Uit het GGD onderzoek op het voortgezet onderwijs blijkt dat de meeste jongeren zich gezond voelen. In vergelijking met de jongeren in de regio voelen zij zich ook vaker vrolijker. Minder 15- en 16-jarigen dan regionaal geven aan regelmatig aangeschoten of dronken te zijn (15%). Het percentage 13- en 14-jarigen dat nooit alcohol heeft gedronken is lager dan in de regio.

Jongeren uit Ridderkerk blijken iets minder te bewegen in clubverband dan gemiddeld in de regio, maar juist meer zonder lid te zijn van een vereniging, zoals voetballen op straat.

Overgewicht is ook een aandachtspunt. Uit onderzoek van het CJG Rijnmond blijkt dat het overgewicht bij 2 jarigen (10,3%) gestegen is ten opzichte van 2013, terwijl de landelijke trend en ook in de regio een stabilisering is. Ook is het overgewicht bij de oudere jeugd met ruim 20% hoger dan regionaal. Maatregelen die Ridderkerk heeft genomen zijn het JOGG-programma (jongeren op gezond gewicht) en de beweegmakelaar die vooral kwetsbare gezinnen (lage SES) probeert te bereiken.

Er is sprake van een toename van ambulante hulpverlening en een afname van residentiële zorg conform onze doelstellingen. Ondanks onze gebiedsgerichte aanpak via de wijkteams, die beter aansluit op de vindplaatsen, zien we zowel landelijk, regionaal als lokaal een ontwikkeling waarbij de kosten voor hulp aan de jeugd en het gezin stijgen. Het beroep op de wijkteams blijft groot en is dit jaar verder gegroeid.

In samenwerking met de regio Rijnmond hebben we ons dit jaar bezig gehouden met de ontwikkeling van een Transformatie Agenda. Deze is in oktober 2016 vastgesteld. De Transformatieagenda is opgebouwd langs vier actielijnen, waarbij de lokale infrastructuur is benoemd als de spil van de transformatie.

Verder zijn we in regioverband begonnen met de ontwikkeling van een resultaatgericht inkoop- en hulpverleningsmodel. We hebben besloten om de lokale inkoop, waar mogelijk, ook volgens dezelfde methodiek uit te voeren. Een belangrijke doelstelling die wij bij deze ontwikkeling voor ogen hebben is het bieden van integrale hulp aan jeugd en gezin die de voormalige jeugdhulpdomeinen met elkaar verbindt. Deze ontwikkeling zal vanaf 2018 een belangrijke impuls moeten geven aan de transformatie van het sociaal domein.

Daarnaast zijn we ook gestart met een traject voor de doorontwikkeling van de wijkteams en een daaropvolgende aanbesteding van de wijkteams per 2018. Daartoe verfijnen we de opdracht van het team en de rollen van de medewerkers en passen we de functie van het Consultatie, Diagnostiek en Adviesteam in. Continuïteit vormt hierbij een centraal aandachtspunt.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Jeugdbeleid

In 2016 is het Integraal Jeugdkader 'Gewoon Opgroeien' vastgesteld. Daarop volgend zijn we aan de slag gegaan met een uitvoeringsplan. Dit plan hebben we eind december in concept vastgesteld. Daarnaast hebben we de uitvoering van ons eerder vastgesteld beleid (meerjarenbeleidskader Jeugdhulp) gecontinueerd.

Jeugdhulp (ook de gezonde jeugd)

Dit jaar is het Regionaal Transitie Arrangement (RTA) geëvalueerd. Het algemeen bestuur van de GR Jeugdhulp heeft op basis van de evaluatie besloten om het RTA niet te verlengen voor het jaar 2018. Het AB heeft besloten om voor 2017 de regionale contracten en subsidierelaties met één jaar te verlengen. De gemeente Ridderkerk heeft dit besluit overgenomen. Tevens heeft het AB besloten dat de inkoop van Dyslexiezorg, basis GGz en gebiedsteaminzet J-GGz voor 2017 door de afzonderlijke gemeenten zelf ingekocht moet worden. Hiervoor zijn de contracten van de GR overgenomen, hebben gesprekken met aanbieders plaatsgevonden en zijn lokaal georiënteerde aanbieders gecontracteerd.

Het actieplan voorkomen en bestrijden alcohol-/drugsgebruik 2016-2019 is door het college vastgesteld.

De wijkteams hebben zich dit jaar doorontwikkeld tot een stevige samenwerkingspartner in de wijken, die primair de versterking van de eigen kracht tot focus hebben. We zijn naar aanleiding van de discussie over het voormalig schoolmaatschappelijk werk een verkenning gestart met het onderwijs hoe de aansluiting tussen wijkteams en onderwijs kan worden geoptimaliseerd. We zien dat de wijkteams goed ingebed raken in de wijken. Huisartsen en jeugdartsen vervullen een belangrijke rol rond de hulp en ondersteuning van kinderen en gezinnen. In dat kader heeft de samenwerking met deze partners vanuit het wijkteam een impuls gekregen.

In 2016 is de Loods een nieuwe weg ingeslagen. Er is een programmaraad opgericht die samen met SenW verantwoordelijk is voor de programmering. In de programmaraad zitten vrijwilligers, die in de Loods werkzaam zijn, een vertegenwoordiging van de Jongerenraad en de operationeel manager van de Loods.

In 2016 is de Loods 3 maanden dicht geweest, als gevolg van drugsgelateerde problemen met name in de directe omgeving. Er zijn nieuwe afspraken gemaakt over de beveiliging en de toegangscontrole. Deze afspraken zijn vastgelegd in een Veiligheidsplan. De gemaakte afspraken zijn geëvalueerd en functioneren naar behoren.

De Jongerenraad heeft zich in 2016 verder ontwikkeld als adviespartner van de gemeente. De Jongerenraad denkt onder andere mee met de programmering van de Loods en heeft geadviseerd over het beleidskader Jeugd en de buurtsportlocatie in Driehoek het Zand.

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 7: Jeugd	Begroting 2016	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Vershil	
	Lasten:	10.276.400	10.553.000	10.433.200	-119.800	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
7.1	Jeugdbeleid	1.531.200	1.562.900	1.532.600	-30.300	V
7.2	Brede school activiteiten	447.700	418.600	250.200	-168.400	V
7.3	Jeugdzorg	7.307.500	7.581.500	7.682.200	100.700	N
7.4	Jeugdgezondheidszorg	990.000	990.000	968.200	-21.800	V
	Baten:			-2.500	-2.500	V
7.2	Brede school activiteiten			-1.700	-1.700	V
7.3	Jeugdzorg			-800	-800	V
	Saldo van baten en lasten	10.276.400	10.553.000	10.430.700	-122.300	V
7.9	Storting reserve	8.000	8.000	8.500	500	N
7.9	Onttrekking reserve	-19.300	-52.300	-33.600	18.700	N
	Gerealiseerde resultaat	10.265.100	10.508.700	10.405.600	-103.100	V

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn binnen het geraamde bedrag gebleven.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
<i>7.1 Jeugdbeleid</i>		
Lasten	geen	-30.300
Baten		0
Voordelig saldo € 30.300		

Lokaal Preventief Jeugd

De oorzaak van een voordelig resultaat van € 51.900 is tweeledig.

1. Dit budget wordt vraaggericht ingezet (hieruit wordt betaald de zorg die niet is ingekocht en ook niet via pgb wordt geregeld. Hierbij gaat het om bijvoorbeeld inzet van tolken en trainingen en cursussen. In 2016 hebben minder trainingen plaatsgevonden.
2. De vaststelling van Thuisbegeleiding Vivenz 2015 is geboekt in 2016 met een positief resultaat van € 24.000 (terugvordering subsidie).

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 21.600.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
<i>7.2 Brede school activiteiten</i>		
Lasten	geen	-168.400
Baten		-1.700
Voordelig saldo € 170.100		

Peuterwerk

Er is een voordeel van € 170.100. Vanaf oktober 2016 is het peuterwerk van SenW overgegaan naar andere aanbieders. Hierdoor zijn frictiekosten ontstaan die voor 2 jaar gecompenseerd worden. Afgesproken is de kosten tussen de gemeente en SenW te delen. Voor de vanaf 2017 te vergoeden frictiekosten is door SenW in 2016 een bedrag van € 138.200 aan de gemeente overgemaakt. Dit voordeel van € 138.200 dient te worden gereserveerd voor de in 2017 en 2018 te vergoeden frictiekosten. Het overige voordeel van € 31.900 wordt vooral veroorzaakt doordat SenW een deel van de door de gemeente in 2016 vergoede frictiekosten heeft terugbetaald.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
<i>7.3 Jeugdzorg</i>		
Lasten	geen	100.700
Baten		-800
Nadelig saldo € 99.900		

PGB jeugd met een beperking

Op basis van een voorlopige eindstand half januari van de SVB van € 167.600 (te ontvangen) is er een voordeel van € 117.900. Hiervan is in ieder geval € 108.000 structureel.

Lokale inkoop buiten wijkteams

Bij de eerste tussenrapportage 2016 is met het oog op het positief resultaat in 2015 € 150.000 op dit budget afgeraamd ten gunste van de wijkteams. In 2016 zijn de kosten voor ambulante trajecten voor jeugdigen met een beperking toegenomen. Dit houdt verband met de toetreding van enkele zorgaanbieders ter verbreding van het lokale extramurale zorg in natura aanbod. Gezinnen en cliënten met specifieke hulpvragen konden hierdoor een passende maatwerk oplossing geboden krijgen. Er is een nadeel van € 229.300.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 11.500.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Jongeren met een delict voor de rechter	In %	1,47% (2015)
Kinderen (tot 18 jaar) in uitkeringsgezinnen (%)	Het percentage kinderen dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen (in %)	4,48 (2012)
Meldingen kindermishandeling	In %	Nog niet beschikbaar
Achterstandsleerlingen (4-12)	Het percentage leerlingen in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand (in %)	13,75 (2012)
Werkloze jongeren (16-24)	Het percentage werkloze jongeren (in %)	1,64 (2012)
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	Het percentage jongeren met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren	6,6% (2016)
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	Het percentage jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren	0,9% (2016)
Jongeren (t/m 22 jaar) met jeugdreclassering	Het percentage jongeren met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren	0,4 (2016)
Alcohol en drugsmisbruik onder jongeren (t/m 24 jaar)		Nog niet beschikbaar

Programma 8. Welzijn en zorg

A. Programmavisie

Ridderkerk is een gemeente waar inwoners zelf de verantwoordelijkheid nemen voor het sociale klimaat en hun deelname daaraan. Waar dat nodig is, bieden we ondersteuning. Dit doen we door bij de vraag van de inwoner te kijken hoe we de eigen kracht en het eigen netwerk van de inwoner kunnen versterken. Wanneer ondersteuning nodig is, ligt de nadruk op ondersteuning op maat. Er is een zichtbare beweging van zware naar lichte zorg. We bevorderen een optimale samenwerking tussen alle partners binnen de zorg. Er zijn sociale gebiedsteams. Deze teams bieden op elkaar afgestemde dienstverlening aan burgers die het alleen niet redden.

B. Trends en ontwikkelingen

Na in het aanvangsjaar van de nieuwe Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo) onder meer te hebben gefocust op de start van de sociale wijkteams en het borgen van de zorgcontinuïteit, heeft de gemeente Ridderkerk in 2016 stappen gezet op het terrein van de transformatie en de doorontwikkeling van de wijkteams. Daarnaast groeien we toe naar een verbeterd inkoopproces met resultaatbekostiging om ook bij de aanbieders de transformatie te bewerkstelligen. Ook zijn we vanuit het programma hervorming langdurige zorg in gesprek met de zorgverzekeraar over onder andere de inzet van de wijkverpleegkundige en preventieve activiteiten.

Wijkteams

Termen als wijkteam en gebiedsteam werden soms door elkaar gebruikt wat tot verwarring kon leiden. Besloten is om één term te gebruiken voor deze teams, namelijk 'wijkteam'. Een term die landelijk veel gebruikt wordt en bij inwoners ook meer bekend is.

Het aantal casussen in de wijkteams van Ridderkerk blijft toenemen in 2016. Daarbij zien we dat de complexiteit van de casussen toe neemt. Vanuit de wijkteams is aan de hand van signalen omtrent de behoefte aan bepaalde zorg of ondersteuning, nieuw innovatief aanbod ontwikkeld. Het komt regelmatig voor dat in geval van hulpvragen van een kind, het wijkteam uitkomt bij een hulpvraag van de ouder, ook deze hulpvragen worden opgepakt door het wijkteam of ze zorgen voor een goede doorverwijzing. Hierdoor is het bieden van ondersteuning aan volwassenen vanuit de wijkteams gedurende dit jaar toegenomen.

Er zijn stappen gezet om de ondersteuning aan volwassenen, bijvoorbeeld aan de doelgroep Wmo-begeleiding, vanuit de wijkteams verder te versterken.

Naast het bieden van hulpverlening/ondersteuning en het voeren van casusregie, is veel inzet gepleegd vanuit de wijkteams op het brede netwerk binnen Ridderkerk. Contacten met het onderwijs, huisartsen, kerken en andere netwerkpartners zijn gelegd of geborgd. Verder is voortgebouwd aan de werkprocessen.

Gebruik van de Wmo

Er zijn ruim 3.000 unieke cliënten die gebruik maken van Wmo-voorzieningen in Ridderkerk. Dit is in 2016 nagenoeg gelijk gebleven aan 2015. Het aantal cliënten dat gebruik maakt van Huishoudelijke Hulp neemt geleidelijk licht af in de loop van 2016. Eind 2015 waren er in totaal 1.200 cliënten en eind 2016 in totaal 1.100).

Vergunninghouders

Veel inspanningen –van zowel de gemeente als van onze partners- zijn in 2016 gericht geweest op de opvang, huisvesting en begeleiding van vergunninghouders in onze gemeente. In 2016 was er een piek in de taakstelling door de verhoogde instroom van asielzoekers in Nederland.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Integraal welzijnskader

In maart 2016 is het integrale welzijnskader Ridderkerk 'Gewoon Meedoen' vastgesteld door de gemeenteraad. In dit welzijnskader is de koers bepaald aangaande de rol van welzijn bij het zelfstandig en naar eigen verantwoordelijkheid deelnemen aan de Ridderkerkse samenleving. Bij de ontwikkeling van dit beleidskader zijn verschillende partners uit de gemeente betrokken geweest. De ambities uit het kader zijn vervolgens geconcretiseerd in een concept uitvoeringsplan. In het uitvoeringsplan wordt ook aandacht besteed aan bestrijding van eenzaamheid en het voorkomen van sociaal isolement.

Vergunninghouders

Op 31 december waren er 107 (van de 127) vergunninghouders gehuisvest.

Er is een integraal werkplan opgesteld "Integratie en Participatie Vergunninghouders 2016-2017" hierin is gekozen voor een integrale aanpak wat betekent dat er niet alleen huisvesting wordt geboden maar ook een effectieve maatschappelijke opvang, goede onderwijsvoorzieningen en begeleiding bij toetreding tot de arbeidsmarkt. Alle volwassen vergunninghouders (en hun gezin) krijgen een tweejurig traject maatschappelijke begeleiding door Vluchtelingenwerk. Dit traject is vanaf 2016 aangevuld met workshops ter voorbereiding van de ondertekening van de participatieverklaring. Hierbij wordt actief samengewerkt door de gemeente met Vluchtelingenwerk. Daarnaast is er in 2016 een Platform Vergunninghouders opgericht. Het platform is, samen met maatschappelijke partners, een belangrijke schakel in het bij elkaar brengen van verschillende mensen uit de samenleving en zet in op het aantrekken van vrijwilligers.

Wmo extramurale begeleiding

Vanaf 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de individuele begeleiding van zelfstandig wonende burgers (extramurale begeleiding). Bij deze groep mensen spelen o.a. thema's als sociaal isolement, gebrek aan regie of aan een zinvolle dagbesteding een belangrijke rol.

Naar aanleiding van een aanzienlijke onderbenutting van de begrotingspost Wmo-begeleiding, is in 2016 een onderzoek uitgevoerd naar de oorzaken van deze onderbenutting. De aanbevelingen uit het onderzoek dat eind 2016 is afgerond, zijn door het college vastgesteld. Met uitvoering van deze maatregelen (afschaffing eigen bijdrage voor deze zorgsoort, versterking van de toegang naar integrale zorg en het onderbrengen van casusregie en lichte ondersteuning voor volwassenen in de wijkteams), wordt door de gemeente Ridderkerk ingezet op een hoger bereik van de doelgroep en verbetering van de dienstverlening.

Mantelzorgers

Er is voor gekozen als blijk van waardering voor de waardevolle inzet van mantelzorgers in onze gemeente de Ridderkerkpas vanaf 2016 te verstrekken aan mantelzorgers. Ten opzichte van 2015 is het aantal mantelzorgers dat gebruik heeft gemaakt van deze 'pluim' met 15% gestegen naar 915. Daarnaast is eind 2016 besloten de eigen bijdrage voor respijtzorg (v.w.b. dagbesteding en kortdurend verblijf) af te schaffen; een maatregel waarmee de gemeente mantelzorgers wil ontlasten en overbelasting onder deze groep wil voorkomen of tegengaan.

Sociale kaart op lokaal- en buurtniveau

In onze gemeente wordt gewerkt met de sociale kaart van MEE. De wens is een sociale kaart te (laten) ontwikkelen met een meer lokale en wijkgerichte invulling. Hiermee beogen we dat burgers, vrijwilligers en professionals beter in staat zijn laagdrempelige voorzieningen in de buurt te vinden. In 2016 zijn de eerste stappen gezet om deze lokale en wijkgerichte sociale kaart te ontwikkelen.

Beschermd wonen

De oorspronkelijke planning van de invoering van een nieuw verdeelmodel voor Beschermd Wonen vanaf 2017, is door het Rijk uitgesteld. In afwachting van meer duidelijkheid op landelijk niveau omtrent de vorm, inhoud en bekostiging van deze functie in de nabije toekomst, heeft het college eind 2016 besloten de bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst (regio Rotterdam Rijnmond) Beschermd Wonen 2015-2016 met nog een jaar te verlengen.

Huishoudelijke Hulp

Anticiperend op de invoering van de Wmo 2015 zijn bij de huishoudelijke hulp een tweetal beleidswijzigingen doorgevoerd over 2014 en 2015. Dit betroffen de inrichting van de algemene voorziening en de overstap naar een meer resultaatgerichte werkwijze. Op 18 mei 2016 heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) uitspraken gedaan in een drietal rechtszaken over hulp bij het huishouden (HbH) op grond van de Wmo 2015. De gemeente Ridderkerk heeft in een interactieve setting met andere gemeenten, de Netwerk Directeuren Sociaal Domein (NDSO), VNG en het ministerie van VWS verschillende uitvoeringsvarianten geïnventariseerd en vervolgens geanalyseerd in het licht van de uitspraken van de CRvB. Geconcludeerd is dat het beleid grotendeels volstaat, maar ook op een aantal punten aangepast moet worden. De aanpassingen worden over het eerste halfjaar van 2017 doorgevoerd en kunnen een verhogend effect op de uitgaven hebben.

VN-verdrag over inclusieve samenleving

In januari 2016 is door Nederland het VN-verdrag inzake rechten voor mensen met een handicap geratificeerd. Hierop is een motie ingediend en aangenomen om o.a. voorbereidingen te treffen voor een lokale inclusie agenda. Er is een plan van aanpak opgesteld en er zijn in 2016 twee bijeenkomsten georganiseerd om vorm te geven aan een lokale inclusie agenda en een lokaal inclusie panel.

Aanbesteding Wmo hulpmiddelen en trapliften

Eind 2016 zijn er in BAR-verband twee Europese openbare aanbestedingen uitgezet om de gewenste dienstverlening ten behoeve van het leveren en onderhouden van hulpmiddelen en trapliften aan de doelgroep opnieuw in te kopen.

Het doel van de aanbesteding is om voor de hulpmiddelen drie leveranciers te contracteren, zodat inwoners meer keuzevrijheid krijgen en er meer concurrentie op basis van kwaliteit mogelijk is. Een belangrijke weegfactor in de beoordeling van de aanbestedingen is het onderdeel Innovatie.

Blijverslening

Burgers worden geacht steeds langer thuis te blijven wonen. Hierop inspelend is 'de regeling blijverslening Ridderkerk' in 2016 van kracht geworden en is de daarbij behorende verordening opgesteld. Deze regeling biedt Ridderkerkers de mogelijkheid met behulp van een renteloze lening aanpassingen in hun huis te realiseren die het langer thuis wonen bevorderen.

Fair Trade

Ridderkerk is in 2016 Fairtrade Gemeente geworden. Dat wil zeggen dat de gemeente samen met winkels, horeca, bedrijven, organisaties en inwoners werkt aan meer eerlijke handel. Samen wordt er naar gestreefd om de vraag naar en het aanbod van fairtrade producten te vergroten met als doel meer werkgelegenheid en betere leef- en werkomstandigheden in ontwikkelingslanden.

Om dit positieve feit goed te markeren, hangt het certificaat in de hal van het gemeentehuis en hangen, aan alle belangrijke toegangswegen naar Ridderkerk, borden waarop staat aangegeven dat Ridderkerk Fairtrade Gemeente is. Daarnaast is er in 2016 regelmatig aandacht geweest voor dit onderwerp in de lokale media.

Innovatie en Preventie in de zorg.

In 2016 heeft de gemeente, in samenspraak met de maatschappelijke partners en het MBR, een regeling ontworpen om de innovatie en preventie in de zorg te stimuleren. Door deze regeling worden projecten en initiatieven tijdelijk ondersteund. Na maximaal twee jaar wordt de effectiviteit van het project beoordeeld. Enkele projecten die op deze manier in Ridderkerk zijn begonnen zijn:

- Buurtman/buurtvrouw
- Straat Pop Up
- De Buren
- Het Geheugenpaleis
- Buurtcirkel
- Het Ontmoetingsplein

Right to Challenge

De gemeente heeft ook invulling gegeven aan de Right to Challenge in de Wmo. Bewoners en verenigingen kunnen ideeën indienen om de zorg en ondersteuning van kwetsbare inwoners zelf ter hand te nemen. Als het een goed idee is kunnen de ideeën ondersteund worden. Op termijn kan de

relatie tussen de gemeente en de initiatiefnemers veranderen van een opdrachtgevers- in een opdrachtnemersrelatie.

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 8: Welzijn en zorg (WMO)	Begroting 2016	Begroting na wijziging	rekening 2016	Rekening 2016	Vershil	
	Lasten:	12.888.200	12.230.800	11.287.328	11.287.400	-943.400	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>						
8.1	Zorg (voor vluchtelingen)	114.200	191.300	180.560	180.600	-10.700	V
8.2	Welzijn	603.000	603.000	673.079	673.100	70.100	N
8.3	Vrijwilligersbeleid	665.700	665.700	408.696	408.700	-257.000	V
8.4	WMO en wijkgerichte zorg	10.947.300	10.187.800	9.467.832	9.467.800	-720.000	V
8.5	Ouderenbeleid	558.000	583.000	557.162	557.200	-25.800	V
	Baten:	-1.220.800	-1.392.800	-1.303.544	-1.303.600	89.200	N
	<i>Te specificeren als volgt:</i>						
8.1	Zorg (voor vluchtelingen)	-40.000	-47.000	-136.370	-136.400	-89.400	V
8.4	WMO en wijkgerichte zorg	-1.180.800	-1.345.800	-1.167.174	-1.167.200	178.600	N
	Saldo van baten en lasten	11.667.400	10.838.000	9.983.784	9.983.800	-854.200	V
8.9	Storting reserve	44.100	344.100	46.670	46.700	-297.400	V
8.9	Onttrekking reserve	-134.000	-728.600	-431.242	-431.200	297.400	N
	Gerealiseerde resultaat	11.577.500	10.453.500	9.599.212	9.599.300	-854.200	V

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn binnen het geraamde bedrag gebleven.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
8.1 Zorg (voor Vluchtelingen)		
Lasten	geen	-10.700
Baten		-89.400
Voordelig saldo € 100.100		

Vergunninghouders

Door gewijzigd Rijksbeleid is het bedrag per vergunninghouder meer dan verdubbeld. Gemeenten ontvangen dit bedrag voor een volledig tweejarig traject Maatschappelijke Begeleiding en voor de Participatieverklaringstrajecten. Dit bedrag wordt per volwassen vergunninghouder in één keer aan de gemeente uitbetaald op het moment dat de vergunninghouder in de gemeente is gehuisvest. In 2016 is dit een inkomst van € 134.700. De kosten van de trajecten worden echter over een periode van twee jaar verdeeld. Er is een voordeel in 2016 van € 89.400. Een deel hiervan is nodig om in 2017 de resterende kosten van de trajecten te bekostigen van de dit jaar gehuisveste vergunninghouders.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 10.700.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
8.2 Welzijn		
Lasten	geen	70.100
Baten		0
Nadelig saldo € 70.100		

Maatschappelijk werk

In 2016 is er een extra subsidie verstrekt aan Vivenz voor extra inzet van maatschappelijk werk in het Wijkteam om o.a. opgelopen wachttijden te verkorten. Nadeel € 45.600.

Ontwikkelingssamenwerking

Ridderkerk is in 2016 Fairtrade Gemeente geworden. Om dit te kunnen bereiken was er extra inzet nodig om de lokale werkgroep te ondersteunen. Er is een nadeel van € 62.700.

Welzijn in sociale wijkteams

Het voordeel van € 38.200 wordt veroorzaakt door een eenmalige meevaller vanuit de september circulaire van € 124.000. Deze inkomsten zijn geboekt op de wijkteams. Zie ook de toelichting bij 8.5 Ouderenbeleid, kopje Ouderenwerk.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
8.3 Vrijwilligersbeleid		
Lasten	geen	-257.000
Baten		0
Voordelig saldo € 257.000		

Mantelzorgwaardering, o.a. Pluim

Het aantal mensen dat daadwerkelijk gebruik maakt van de Pluim is nog substantieel lager dan het aantal mensen die hiervoor in aanmerking zouden kunnen komen. Dit is een voordeel van € 242.800. Er dient ruimte te blijven om de mantelzorgwaardering te kunnen uitbreiden, zowel qua voorziening als qua aantal verstrekkingen. Structureel kan € 150.000 worden afgeraamd.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 14.200.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
8.4 Wmo en wijkgerichte zorg		
Lasten	geen	-720.000
Baten		178.600
Voordelig saldo € 541.400		

Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz)

Bij de Bbz is de hoogte van de rijksbijdrage afhankelijk van de uitgaven. Afhankelijk van de casus kunnen de uitgaven hoog zijn. Daar is bij de begroting rekening mee gehouden. Die situatie heeft zich echter niet voorgedaan. Voordeel op de lasten € 120.800 en nadeel op de baten € 138.400.

Voorzieningen WMO / gehandicapten

Vanuit de kantelingsgedachte wordt een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van de burger. Dit zie je terug in daling van het aantal verstrekte vervoersvoorzieningen. Dit is een voordeel van € 53.600.

Wmo huishoudelijke verzorging ZIN

In 2014 werd een inschatting gemaakt van de uitgaven 2015/2016 als gevolg van de beleidswijzigingen. De uitgaven vallen lager uit dan ingeschat. Voordeel € 384.000. Opgemerkt dient te worden dat er bij de 2de tussenrapportage 2016 € 350.000 overgeheveld is vanuit HH PGB naar HH ZIN omdat er nog geen goed zicht op de uitgaven bestond en de inschatting een tekort betrof; dit bleek niet nodig te zijn. Nu de uitgaven met meer zekerheid vast te stellen zijn is deze overheveling in 2017 niet langer noodzakelijk. Realisatiecijfers 2015 en 2016 laten een stabiel beeld zien en het overschot is structureel.

Wmo / Collectief vervoer

In de begroting is voor Wmo collectief vervoer een netto raming opgenomen (uitgaven -/- inkomsten). In de rekening is het Wmo collectief vervoer bruto verantwoord. De hogere uitgaven worden daarbij meer dan gecompenseerd door de verantwoorde inkomsten. Per saldo is er een voordeel van € 29.900.

Wmo begeleiding en overige in natura

Het zorggebruik bij begeleiding is lager dan verwacht werd bij de overgang van deze nieuwe functie naar de gemeente door onbetrouwbare cijfers over zorgkosten en cliënten. Dit is een voordeel van € 201.300. Deze onderbesteding is structureel hoewel er onzekerheid is over het toekomstig zorggebruik en aantal cliënten.

Geadviseerd wordt dit budget niet structureel af te ramen in verband met de genomen besluiten op basis van het rapport "Onderzoek onderbesteding Wmo-begeleiding" die effect kunnen hebben op het zorggebruik (onder andere afschaffen van de eigen bijdrage voor deze producten).

Lokale Zorgtrajecten

Er zijn minder trajecten ingezet dan verwacht. Dit is een voordeel van € 48.300. Wij verwachten een toenemende vraag naar deze trajecten, onder andere als gevolg van de extramuralisering, en de toenemende GGZ problematiek.

Wmo eigen bijdrage

Er is in 2016 voor de gehele Wmo minder zorg gebruikt dan is begroot, waardoor er minder eigen bijdrage is geïnd door het CAK. Dit is een nadeel van € 176.700.

Wijkwerk

Een nadeel van € 114.900 is ontstaan door extra inhuur (juridisch en fiscaal) in verband met de verzakelijking van SenW en het afwikkelen en beëindigen van het peuterwerk door SenW. Er is een bijdrage verstrekt van € 29.000 aan de Feyenoord Foundation voor het project "Scoren in de wijk". Dit is een project waarmee jongeren op een sportieve manier wordt geleerd een plek in de maatschappij te verwerven. Dit is een nadeel.

Wmo Uitvoering

De kosten van inhuur ten behoeve van onder andere bezwaar en beroep waren hoger dan begroot. Er is een nadeel van € 54.400. In hoeverre dit incidenteel is, is op dit moment nog niet aan te geven omdat er nog geen reële verwachting is van het aantal cliënten die een bezwaar- of beroep indienen. Zodra hier meer zicht op is, zal indien nodig bij- of af geraamd worden. Daarnaast is er een incidentele vergoeding die voortvloeit uit de deelname aan de landelijke regeling regresrecht in 2016. Dit is een overeenkomst waarbij aangesloten verzekeraars het regresrecht hebben afgekocht en deelnemende gemeenten een bedrag uitgekeerd krijgen waarmee zij de Wmo-voorzieningen voor regresslactoffers kunnen betalen. Dit bedrag is € 0,61 per inwoner. Dit is een voordeel van € 29.700. Op dit moment is het niet bekend in hoeverre deze landelijke regeling een structureel karakter krijgt.

Wmo Algemene voorzieningen

Dit budget is bedoeld voor algemene voorzieningen voor mensen die verminderd zelfredzaam zijn of dit dreigen te worden. Ook kunnen er innovatieve en preventieve projecten uit worden gefinancierd. In 2016 werden er meerdere goede ideeën ingediend die aan de voorwaarden voldeden. Dit is een nadeel van € 26.000.

Wmo huishoudelijke verzorging PGB

De laatste jaren is er een lichte daling van uitgaven op de PGB Huishoudelijke Hulp. De verklaring ligt in de invoering van de algemene voorziening. Als gevolg hiervan worden minder PGB's afgegeven. Dit is een voordeel van € 110.200.

Opgemerkt dient te worden dat bij de 2de tussenrapportage in 2016 € 350.000 overgeheveld is vanuit HH PGB naar HH ZIN omdat er nog geen goed zicht op de uitgaven ZIN bestond en de inschatting een tekort betrof, dit bleek niet nodig te zijn. Realisatiecijfers 2015 en 2016 laten een stabiel beeld zien en het overschot is structureel. Echter, naar aanleiding van de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep van 18 mei wordt het beleid opnieuw herzien. Als gevolg hiervan is een lichte toename te verwachten in 2017/2018 door een toename van het gebruik van de maatwerkvoorziening hulp bij het huishouden.

Wmo begeleiding en overige PGB

Het zorggebruik bij begeleiding is lager dan verwacht werd bij de overgang van deze nieuwe functie naar de gemeente door onbetrouwbare cijfers over zorgkosten en cliënten. Daarnaast zijn criteria voor PGB gebruik ingevoerd wat geleid heeft tot een daling in PGB's. Een deel van deze cliënten hebben de zorg omgezet naar ZIN (deze toename in ZIN is dusdanig gering dat deze niet de daling van ZIN heeft teniet gedaan) en bij een deel bleek de zorg niet meer nodig of gewenst via een maatwerkvoorziening. Dit is een voordeel van € 70.500.

Deze onderbesteding is structureel hoewel er onzekerheid is over het toekomstig zorggebruik en aantal cliënten. Geadviseerd wordt dit budget niet structureel af te ramen in verband met de genomen

besluiten op basis van het rapport "Onderzoek onderbesteding Wmo-begeleiding" die effect kunnen hebben op het zorggebruik (onder andere afschaffen van de eigen bijdrage voor deze producten).

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 32.500.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
<i>8.5 Ouderenbeleid</i>		
Lasten	geen	-25.800
Baten		0
Voordelig saldo € 25.800		

Openbaar vervoer voor pensioengerechtigden

De regeling voor het gratis openbaar vervoer voor pensioengerechtigden werd beoogd in te gaan per november 2016. De regeling is echter feitelijk ingegaan per 1 januari 2017. Daarom is in 2016 niets uitgegeven. Dit is een voordeel van € 25.000.

Ouderenwerk

Een bedrag van € 30.000 werd overgeheveld naar Welzijn in sociale wijkteams in verband met de inzet van een ouderenwerker in het wijkteam. De lasten werden echter hierop geboekt. Nadeel € 29.200.

Dit tekort valt weg tegen het overschot op Welzijn in Sociale Wijkteams (zie 8.2).

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 30.000.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
<i>8.9 reserves programma 8</i>		
Lasten	geen	-297.400
Baten		297.400
Saldo € 0		

Algemene reserve / kapitaallastenreserve Tijdelijke huisvesting vergunninghouders

Voor de tijdelijke huisvesting van vergunninghouders wordt een kapitaallastenreserve gevormd. In de begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 300.000. In 2016 is hiervan € 2.600 besteed. Het restant van € 297.400 is een nadeel bij de algemene reserve en een voordeel bij de kapitaallastenreserve.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Tevredenheid cliënten		
Schoon huis (huishoudelijke hulp)	Bij de schouw is in 95% van de gevallen het resultaat 'schoon huis' behaald	
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO aantal per 10.000 inwoners	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 137 deelnemende gemeenten	60 (2016)

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Mate waarin mantelzorgers zich door de gemeente ondersteund en gewaardeerd voelen	% dat zich ondersteund en gewaardeerd voelt door de gemeente	7%

Programma 9. Werk

A. Programmavisie

Daar waar dat mogelijk is, zetten wij burgers in hun eigen kracht en daar waar dat kan, trekken wij ons als gemeentelijke overheid terug. Bij dit alles staan wij voor de kwetsbaren in de samenleving en werken we samen met onze partners aan een zorgzame samenleving.

Ons uitgangspunt is dat iedereen naar potentie aan het werk moet zijn, en daarvoor hebben wij een individuele aanpak gericht op werk. Alle inwoners van Ridderkerk zijn in staat deel te nemen aan de samenleving. Wij werken samen met onze partners en ondernemers aan het begeleiden en benutten van het potentieel van onze inwoners naar werk.

B. Trends en ontwikkelingen

Werk en Participatie

In dit jaar is de wet- en regelgeving om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen plaatsen op garantiebanen vereenvoudigd. Ook is er landelijk nieuwe wetgeving gekomen met betrekking tot de inrichting van Beschut werk door gemeenten. In de arbeidsmarktregio hebben de instrumenten die ingezet kunnen worden bij de Werkgeversdienstverlening een update gekregen. Tevens is dit jaar de Wet Taaleis in werking getreden. Hoewel landelijk de economie is aangetrokken en het aantal werklozen is gedaald, is het aantal uitkeringen landelijk, en ook lokaal, nog toegenomen.

Inkomen, Minima en Schulddienstverlening

Voor de armoedebestrijding is er vanuit het Rijk aandacht gevraagd voor kinderen in armoede. In 2016 zijn er veel vergunninghouders in Ridderkerk komen wonen, dit heeft gevolgen voor de verstrekkingen van de bijzondere bijstand, de minimaregelingen en de uitkeringen. In de schulddienstverlening is er vanuit het Rijk aandacht gevraagd voor 'vroegsignalering'; snel en actief reageren op betalingsachterstanden om zo grotere problemen te voorkomen. Dit is tevens een onderdeel van 'preventie', het voorkomen van problematische schulden. De preventie en vroegsignalering kan nog beter worden ingezet als het hele sociale domein de signalen van financiële problemen leert herkennen. Samen met de maatschappelijke partners besteden we veel aandacht aan preventie.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Werk en Participatie

In 2016 is ten aanzien van de regionale samenwerking een richtinggevende nota samengesteld. Het beleid op het gebied van Social Return on Investment is verder uitgewerkt. Over het onderwerp Jeugdwerkloosheid is een concept beleidsplan opgesteld. Daarnaast is de Notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet' in 2016 opgesteld, waarin beleid verder is uitgewerkt, onder andere op het gebied van niet uitkeringsgerechtigden, de Wet Taaleis en het acquisitiekader. Ook is daarin nieuw beleid opgenomen op het gebied van re-integratie, namelijk de regeling voor forfaitaire loonkostensubsidie en loonkostensubsidie voor schoolverlaters die al bij een werkgever in dienst zijn. Naar aanleiding van signalen bij de uitvoering en de behandeling van bezwaarschriften is o.a. beleid aangepast met betrekking tot de vrijlating van inkomsten en voor de dienstverlening aan niet-uitkeringsgerechtigden.

Met betrekking tot de implementatie van informatiegestuurde handhaving om de rechtmatigheid van uitkeringen te borgen, is uitgebreid onderzoek gedaan naar aspecten van informatieveiligheid. De uitkomsten van dit onderzoek ondersteunen de ingeslagen koers.

Het jaar 2016 was het tweede jaar van de Participatiewet. Terugblikkend kunnen we stellen dat we de Participatiewet inmiddels goed hebben geïmplementeerd en dat we, net als in 2015, op diverse onderdelen een voorspoedige ontwikkeling hebben doorgemaakt.

Het werkgeversservicepunt loopt goed, het participatienetwerk hebben we verder ontwikkeld, en de positie in de arbeidsmarktregio is versterkt.

De afbouw van de WSW wordt volgens plan gecontinueerd.

Er is een mooi begin gemaakt met de garantiebanen; deze lijn zal worden voortgezet. De organisatie heeft hierin samen met partners, als werkgever sterk het goede voorbeeld gegeven.

De uitvoering van de Wet taaleis en de tegenprestatie is opgepakt en de dienstverlening aan niet-uitkeringsgerechtigden is aangepast.

Door het implementeren van Social Return on Investment kunnen meer mensen ondersteund worden bij hun re-integratie.

En op het gebied van handhaving zijn de eerste belangrijke stappen gezet op weg naar een efficiëntere en effectievere werkwijze.

Voortgang Mensenwerk

Mensenwerk is een werkervaringsproject binnen de BAR-organisatie. Het team begeleidt mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt.

Het totale aantal deelnemers in 2016 was 118, waarvan 61 uit Ridderkerk. Het aandeel naar werk uitgestroomde Ridderkerkse kandidaten was 47.

Speerpunt was om het aangeboden leerwerkpakket te verbreden. De meeste deelnemers werken in het groenbeheer, maar er zijn ook deelnemers op andere werkervaringsplaatsen zoals beveiliging en afval. In 2016 zijn er diverse interne cursussen zoals VCA en heftruck aangeboden. Daarnaast is er een start gemaakt met het ontwikkelen van laagdrempelige trainingen op het gebied van omgaan met de computer en sociale vaardigheden.

Inkomen, Minima en Schulddienstverlening

De Nota "Armoedebestrijding in het sociale domein" is vastgesteld voor de jaren 2016-2020. Hierin is o.m. de Ridderkerkpas geïntroduceerd. Alle bijstandsgerechtigden hebben in 2016 een Ridderkerkpas ontvangen. Hiermee is tevens het kindpakket gerealiseerd en uitgewerkt in de nieuwe verordening Meedoen.

Het beleidsplan schulddienstverlening 2016-2019 is vastgesteld, waarin meer nadruk wordt gelegd op de integrale aanpak en de samenwerking met de maatschappelijke partners.

Ziektekostenverzekeraar DSW is als nieuwe partij aangesloten bij de collectieve

ziektekostenverzekering voor minima. Zo hebben inwoners de keus uit twee zorgverzekeraars.

Burgers die in een schuldregeling zitten kunnen zich bij DSW aanvullend verzekeren, dat was voor de komst van DSW niet mogelijk.

Het college heeft de Beleidsregels bijzondere bijstand in 2016 vastgesteld.

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 9: Werk	Begroting 2016	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Vershil	
	Lasten:	14.999.400	17.064.200	17.571.100	506.900	N
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
9.1	Inkomen	9.396.400	10.411.900	11.227.900	816.000	N
9.2	Werk	4.407.900	4.517.200	4.235.700	-281.500	V
9.3	Armoedebeleid	934.300	1.739.800	1.804.400	64.600	N
9.4	Schulddienstverlening	260.800	395.300	303.100	-92.200	V
	Baten:	-10.517.400	-11.103.800	-11.265.400	-161.600	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
9.1	Inkomen	-10.339.500	-10.918.500	-11.015.300	-96.800	V
9.2	Werk	-107.900	-115.300	-137.800	-22.500	V
9.3	Armoedebeleid	-70.000	-70.000	-112.300	-42.300	V
	Saldo van baten en lasten	4.482.000	5.960.400	6.305.700	345.300	N
9.9	Storting reserve	-	-	-	-	N
9.9	Onttrekking reserve	-	-400.400	-379.800	20.600	N
	Gerealiseerde resultaat	4.482.000	5.560.000	5.925.900	365.900	N

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn overschreden met € 506.900. Oorzaak zijn de overschrijding op de kosten van de wet BUIG en het armoede beleid. In de 2de tussenrapportage is een prognose voor hogere lasten opgenomen. Achteraf blijkt het nadeel hoger te zijn. Omdat dit open einde regelingen betreft valt de overschrijding daarmee onder categorie 1 van het controleprotocol voor de jaarstukken 2015-2019. Deze categorie betreft kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of een gevolg zijn exogene, onontkoombare of onvoorziene factoren. Daarmee zijn deze als rechtmatig te beschouwen.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
9.1 <i>Inkomen</i>		
Lasten	1	816.000
Baten		-96.800
Nadelig saldo € 719.200		

Wet Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten (Wet Buig)

In 2015 is gestart met een stapsgewijze invoer van een nieuwe verdeelsystematiek. Volgens het nieuwe verdeelmodel gecombineerd met het beschikbare macrobudget komt de gemeente Ridderkerk in de categorie van de zogenaamde 'nadeelgemeente': een gemeente die als gevolg van het nieuwe verdeelmodel en het beschikbare macrobudget, haar budget in het kader van de Wet BUIG ziet slinken. Tegelijk zijn de uitgaven voor uitkeringen in het kader van de Participatiewet de afgelopen jaren gestaag gestegen. Hoewel de economie nu herstelt, blijft ook landelijk het aantal uitkeringsgerechtigden toenemen. De huidige uitkeringsgerechtigden hebben door diverse oorzaken een grote afstand tot de arbeidsmarkt (psychische belemmeringen, taalniveau, multiproblematiek etc.). Ofwel: de 'kwaliteit' van de doelgroep neemt af. Bovendien is met de invoering van de Participatiewet, de doelgroep van de gemeente een stuk groter geworden (onderdeel van de 3D): de voormalig Wajongeren (speciaal en praktijkonderwijs) en voormalig WSW-ers melden zich nu bij de gemeente. Daarnaast kennen alle gemeenten een taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders en zien we een toename van het aantal oudere werklozen (al dan niet met een arbeidsbeperking). Ook waren noodzakelijke advieskosten (t.b.v. aanpak informatiefraude) hoger dan begroot.

Resumerend

Het totaal nadeel is € 816.000. Daar stond een geringe correctie van de rijksbijdrage (ten opzichte van de begroting; als gevolg van definitieve vaststelling macrobudget) en meer inkomsten uit terugvordering en verhaal tegenover. Dit is een voordeel van € 96.800.

De afwijkingen zijn structureel en nog niet verwerkt in de begroting 2017.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
9.2 Werk		
Lasten	geen	-281.500
Baten		-22.500
Voordelig saldo € 304.000		

Sociale werkvoorziening

Er is een overschot op de Rijksmiddelen, omdat de ontwikkeling van het klantenbestand gunstiger verloopt ten opzichte van de aannames die gebruikt worden bij de financiering door het Rijk. Voordeel op de lasten van € 72.800, nadeel op de baten € 4.000.

Re-integratieprojecten

Dit jaar is er ruim € 200.000 meer uitgegeven dan in 2015, maar desondanks is er toch een overschot. En zijn er op het terrein van re-integratie goede resultaten geboekt. Ook zijn kosten van het instrument Re-integratie Praktijkovereenkomsten (RPO) ten laste gebracht van de Buig-middelen, omdat daar ook een grote inkomensvoorzieningscomponent aan verbonden is. Dat is echter ook inclusief kosten die beter passen bij uitgaven op het gebied van re-integratie. Het voordeel is € 228.600. Het bedrag wordt gestort in de reserve Sociaal Domein en om voor dit raadsprogramma beschikbaar te houden. Dit omdat de exacte gevolgen van een 'nadeel gemeente' voor de wet BUIG pas eind van 2017 duidelijk worden. Duidelijk is wel dat er extra ingezet moet worden om de uitstroom te bevorderen.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 6.600.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
9.3 Armoedebeleid		
Lasten	geen	64.600
Baten		-42.300
Nadelig saldo € 22.300		

Minimabeleid

In 2016 is de Ridderkerkpas ingevoerd. Het succes van de Ridderkerkpas heeft geleid tot een overschrijding van het budget met € 47.500. Dit is een structureel nadeel. Hiermee is in de begroting 2017 nog geen rekening gehouden.

In 2016 is beduidend meer bijzondere bijstand als lening verstrekt met name voor de kosten van woninginrichting aan nieuwe bijstandsgerechtigden. De terugbetaling van leenbijstand gebeurt via een inhouding op de uitkering. De baten zijn hoger dan geraamd. De uitgaven minimavoorzieningen volgen de ontwikkeling van het uitkeringsbestand. Per saldo is er een voordeel van € 7.400.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 17.800.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
9.4 Schulddienstverlening		
Lasten	geen	-92.200
Baten		0
Voordelig saldo € 92.200		

Er is al enkele jaren sprake van een afname van het aantal inwoners dat gebruik moet maken van schulddienstverlening. Deze daling zet zich steeds sterker door. Ook worden er meer trajecten (met name schuldregelingen) beëindigd dan opgestart. Dit is een voordeel van € 92.200. Het begrote budget wordt ingezet voor versterking van preventie en (na)zorg.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Uitstroom naar werk in % van de behaalde uitstroom.		107 / 230 ⁴ 46,5%
Uitstroom naar werk als % van klantenbestand	Het aantal uitkeringsgerechtigden dat uitstroomt naar zelfstandigheid, regulier werk, garantiebaan, beschut werk of studie	107 / 777 (gemiddeld) 13,8%
Aantal inwoners dat in armoede leeft (bijv. 110% van het bijstandsniveau)	O.b.v. CBS.	1800 huishoudens: 3100 personen in totaal (6,8% van totaal aantal inwoners) waarvan 700 minderjarige kinderen (8,6% van totaal aantal kinderen).
Banen aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jr.	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	761,5 (2016)
Netto participatiegraad (% mensen tussen 15 en 67 jaar dat een baan heeft)	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	65,7% (2016)
Personen met een bijstandsuitkering, aantal per 10.000 inwoners	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.	28,1 (2016)
Aantal personen met een lopend re-integratietraject per 10.000 inwoners	Het aantal lopende re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	33,2 (2016)

⁴ Deze waarden zijn nog niet definitief, omdat de aantallen van het 3^e en 4^e kwartaal nog niet definitief zijn.

Programma 10. Gezondheid en duurzaamheid

A. Programmavisie

Vanuit concrete projecten dragen wij bij aan een duurzame samenleving. Er wordt steeds meer afval gescheiden. De volgende onderwerpen hebben onze continue aandacht: verminderen van het aantal geluidgehinderden, vermindering van het klimaatprobleem en stimuleren van het gebruik van duurzame energie, het beheersen van de gemeentelijke bodemproblematiek, verlagen van risico's binnen de gemeente bij de productie, het vervoer, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen, het verzorgen van een goede inzameling van huishoudelijk afval, duurzame mobiliteit en de verbetering van luchtkwaliteit. Door heldere en tijdige voorlichting zetten we in op geestelijke en lichamelijke gezondheid. Toegankelijke gezondheidszorg is belangrijk. Hier ligt een sterke relatie met zorg.

Dierenwelzijnsaspecten maken integraal onderdeel uit van het gemeentelijk beleid.

B. Trends en ontwikkelingen

In 2016 heeft de Rijksministerraad het Klimaatakkoord van Parijs goedgekeurd. Hiermee heeft het kabinet zich gecommitteerd aan de mondiale doelstelling om de gemiddelde temperatuurstijging te beperken tot ruim beneden de 2 graden, met het streven deze tot 1,5 graad te beperken. Daarmee is Nederland (en Ridderkerk) verplicht tot het nemen van maatregelen om de broeikasgasuitstoot te beperken. Ridderkerk heeft zich ingezet op de hoofdthema's energiebesparing, duurzame nieuwbouw, duurzame energieopwekking, mobiliteit en samenwerking met partners.

De Omgevingswet is in de Tweede Kamer aangenomen en zal in 2019 in werking treden. De Omgevingswet bundelt een aantal wetten en een groot aantal algemene maatregelen van bestuur op het gebied van o.a. ruimtelijke ordening, milieu, bouwen, veiligheid, gezondheid, archeologie en natuur.

Het ontwerp van de Structuurvisie Ondergrond van de rijksoverheid is gepubliceerd. In deze structuurvisie legt de rijksoverheid haar visie op het beschermen en benutten van de ondergrond vast. Voor Ridderkerk is dit van belang gezien de bescherming van de drinkwaterwinning en het mogelijke conflicteren met de benutting van de ondergrond voor de energietransitie.

Afval

De afgelopen jaren hebben zich grote ontwikkelingen voor gedaan in het huishoudelijk afvalbeheer. Ons huidige restafval bevat veel grondstoffen die voor hergebruik geschikt zijn. In 2015 heeft de toenmalige staatsecretaris Mansveld in een brief de tweede kamer de doelstelling gepresenteerd om 75% (100kg) van het huishoudelijk afval in 2020 gescheiden in te zamelen. In Ridderkerk is het scheidingspercentage nu 51%. Ridderkerk heeft zich tot doel gesteld om zoveel mogelijk afvalloze gemeente te worden. Hiertoe heeft de raad in oktober 2015 een startnotitie vastgesteld "*Sorteren, geef uw afval toekomst!*" waarin het gehele proces is beschreven.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Rouwcentrum

In 2016 is de notitie Toekomstvisie Rouwcentrum Ridderkerk in concept opgesteld.

Milieu

Het Milieu- & Duurzaamheidsprogramma 2016-2020 is in november 2015 vastgesteld. In 2016 is een eerste evaluatie aan uw raad aangeboden.

Er is een zienswijze door Ridderkerk ingediend op het ontwerp van de Structuurvisie Ondergrond. Kern van de zienswijze is dat Ridderkerk graag een oplossing ziet voor het mogelijke conflict tussen

bescherming van de drinkwaterwinning en de benutting van de ondergrond voor de energietransitie. En respectering van het besluit van Ridderkerk om geen proefboring naar aardgas toe te staan.

Afval

In maart 2016 is er gestart met het traject "Sorteren, geef uw afval toekomst" dit om draagvlak te creëren onder burgers, verenigingen, bedrijven en instellingen. Tijdens deze avonden hebben inwoners mee kunnen discussiëren over een nieuwe inzamelmethodiek. Om inwoners te laten ervaren om afvalvrij te leven is in september 100-100-100 gestart. Hieraan hebben 26 inwoners uit Ridderkerk meegedaan. Het resultaat van deze pilot is dat de deelnemers de hoeveelheid restafval van 228 kg omgerekend hebben kunnen terug brengen naar 21,57 kg per jaar. Ook zijn er emmertjes uitgereikt bij appartementencomplex "Palladio" om te onderzoeken hoe de hoeveelheid gft in het restafval bij de hoogbouw kunnen laten afnemen. Uit deze proef werd door 34 bewoners maar liefst 79 kg gft per week ingezameld wat anders bij het restafval was ingezameld. In oktober is er gestart om met verenigingen gezamenlijk te kijken naar hun mogelijke rol in het toekomstige afvalbeleid. Met al deze informatie wordt een nieuw beleidsplan opgesteld.

Duurzaamheid

- De gemeenteraad heeft kennis genomen van de 'Prestatieafspraken met Woonvisie en Progressie'. Hierin staat dat we gezamenlijk de woonlasten van huishoudens willen verlagen. Dit heeft geleid tot afspraken zoals: Woonvisie biedt bewoners van ca. 1.000 woningen zonnepanelen aan en realiseert nul-op-de-meter woningen in het Centrumplan en de gemeente draagt bij aan de communicatie bij duurzaamheidsinitiatieven.
- Er zijn ruim 500 zonnepanelen gerealiseerd op Recreatiecentrum De Fakkel en 12 zonnepanelen op gemaal PO1. Daarnaast is een project opgestart waarmee De Groene Stroom samen met bewoners ca 250 zonnepanelen kan plaatsen op Sportzaal De Werf.
- Wij zijn betrokken bij de exploitatie van duurzame energie in Nieuw Reijerwaard.
- Er is een nieuw contract afgesloten voor de plaatsing van openbare laadpalen.
- In 2016 heeft de gemeenteraad ingestemd met de Stimuleringsregeling Duurzaamheid voor non-profitorganisaties, schoolbesturen, VvE's en energie coöperaties.
- De pilot afvalscheiding op basisscholen is in 2016 gestart. De scholen verzamelen het PMD uit de school apart van het overige afval.

Begraven

De Verordening Algemene Begraafplaatsen Ridderkerk 2016 en de Verordening Lijkbezorgingsrechten zijn op 23 juni 2016 vastgesteld door de gemeenteraad.

In 2016 zijn diverse vrijwilligers actief op de begraafplaats Vredenhof.

Het aanwezige columbarium is door de vrijwilligers van de begraafplaats Vredenhof opgeknapt en de uitbreiding van het columbarium is in 2016 voorbereid.

Het ontwerp van de wachtlocatie is nader uitgewerkt en de bouw is eind 2016 gestart.

Gezondheid

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de gezondheid van haar burgers. Uitvoering wordt gegeven aan lokaal gezondheidsbeleid en algemeen preventief welzijnsbeleid. De GGD/Rotterdam Rijnmond voert voor de gemeente het wettelijke basistakenpakket openbare gezondheidszorg uit. Speerpunten in het beleid van Ridderkerk zijn de aanpak van alcoholgebruik onder jongeren, het stimuleren van een gezonde leefstijl, met name bewegen en de dialoog met de eerstelijns gezondheidszorg in de gemeente.

In 2016 is door Feyenoord het wijkgerichte project Gezond in de Stad uitgevoerd. Tevens is de beweegmakelaar ingezet t.b.v. de projecten Gezondheid in Beweging en 70fit.

De samenwerkingsovereenkomst (Afval)- waterketen is tussen de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk en het Waterschap Hollandse Delta gesloten.

Inzake het voorkomen van wateroverlast Benedenrijweg zijn de eerste verbeteringen uitgevoerd in combinatie met herstructurering Centrum.

Dierenwelzijn

Op de Kinderboerderij De Dierenhof zijn vanaf oktober voorzieningen getroffen vanwege de vogelgriep. Hekwerken zijn geplaatst om dieren af te schermen van bezoekers en de geiten- en schapenwei is gesloten zodat bezoekers niet bij de eendenkooi konden komen.

D. Wat heeft het gekost?

Clust-ers	Programma 10: Gezondheid en duurzaamheid	Begroting 2016	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Vershil	
	Lasten:	9.353.500	9.956.400	9.450.300	-506.100	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
10.1	Gezondheid (algemeen inclusief ambulancevervoer)	366.800	366.800	355.500	-11.300	V
10.2	Dierenwelzijn	21.200	21.200	10.600	-10.600	V
10.3	Afvalinzameling	3.990.200	4.228.900	4.036.000	-192.900	V
10.4	Riolering en gemalen	2.940.100	2.940.100	2.910.700	-29.400	V
10.5	Milieu	1.009.900	1.364.100	990.200	-373.900	V
10.6	Begraven	1.025.300	1.035.300	1.147.300	112.000	N
	Baten:	-10.784.400	-10.987.100	-10.892.100	95.000	N
	<i>Te specificeren als volgt:</i>					
10.3	Afvalinzameling	-5.222.500	-5.311.200	-5.170.100	141.100	N
10.4	Riolering en gemalen	-4.180.200	-4.180.200	-4.150.700	29.500	N
10.5	Milieu	-19.500	-133.500	-80.300	53.200	N
10.6	Begraven	-1.362.200	-1.362.200	-1.491.000	-128.800	V
	Saldo van baten en lasten	-1.430.900	-1.030.700	-1.441.800	-411.100	V
10.9	Storting reserve	48.100	48.100	27.600	-20.500	V
10.9	Onttrekking reserve	-316.400	-447.300	-295.600	151.700	N
	Gerealiseerde resultaat	-1.699.200	-1.429.900	-1.709.800	-279.900	V

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn binnen het geraamde bedrag gebleven.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
10.3 Afvalinzameling		
Lasten	geen	-192.900
Baten		141.100
Voordelig saldo € 51.800		

Planning reiniging en afval

Door de afschrijvingen van de activa Invoering GFT aanbesteding, Mechanisering inzameling 1e fase en Containerafzetterreinen is er een nadeel van € 60.000 ontstaan.

Verder is er een hogere storting geweest in de voorzienig dubieuze debiteuren afvalstoffenheffing dan begroot. Dit geeft een nadeel van € 20.000.

Inzameling huishoudelijk afval

NV BAR-Afvalbeheer.

Naast de eigen beheerkosten heeft de NV BAR-Afvalbeheer budgetten meegekregen voor het onderhoud van containers. Binnen de NV heeft dit tot een onderschrijding geleid van € 20.000. De NV heeft dit overschot op de directe kosten afgerekend met de gemeente.

De gemeente Ridderkerk heeft de budgetten voor de inzameling van glas en papier ingebracht bij de NV. De kosten zijn echter continue in rekening gebracht bij de gemeente als contractpartner van het betreffende bedrijf. Het ingebrachte budget is door de NV gecrediteerd aan de gemeente Ridderkerk. Dit betreft een bedrag van € 52.000.

De AvA van de NV BAR-Afvalbeheer heeft bij het vaststellen van de 2de rapportage van de NV besloten het voorlopige overschot 2016 te verdisconteren in de te betalen bijdrage aan de NV. Voor Ridderkerk gaf dat een voordeel van € 5.500. Totaal voordeel € 77.500.

Milieuparken

Door een toename van de opbrengst grondstoffen (vooral Plastic, Metaal en Drinkkartons) gecombineerd met lagere verwerkingskosten restafval is er een voordeel gerealiseerd in 2016 van € 146.000.

Afvalaanbiedstation

In 2016 is een nadelige afrekening ontvangen betreffende verwerkingskosten afval van het Afvalaanbiedstation door HVC. Dit is een nadeel van € 37.000. Vooralsnog is dit een incidentele afwijking.

Het voordelig saldo van de afwijkingen op afval leidt, samen met een verschil op de compensabele BTW van € 53.600 en enkele kleine afwijkingen, tot een lagere aanwending van de voorziening bekleemde middelen afvalstoffenheffing. Dit is een nadeel van € 63.600.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 8.900.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
<i>10.4 Riolering en gemalen</i>		
Lasten	geen	-29.400
Baten		29.500
Nadelig saldo € 100		

Riolering Planmatig onderhoud/Riolering dagelijks onderhoud

In 2016 is de riolering in het Centrum gereinigd in verband met de realisatie van het nieuwe gemaal P01 aan de Poesiatstraat. Het stelsel was sterk vervuild. De geplande reiniging van de bemalingsgebieden Ridderkerk West en Oost en het bemalingsgebied Rijsoord is doorgeschoven naar 2017. Het reinigen van de kolken is later gestart in 2016 en is deels doorgeschoven naar 2017. Dit zorgt bij elkaar voor een voordeel van € 60.000.

Ondanks het feit dat in 2016 minder middelen zijn ingezet voor planmatig onderhoud kan gesteld worden dat voldoende aandacht is besteed aan de gemeentelijke zorgplichten ten aanzien van de diverse watertaken.

Aansluitend op de werkzaamheden van Woonvisie is in het resterende gedeelte van de Ds. Caspar van Gendtstraat en deel Sportlaan de riolering vervangen. Voor het aanpassen cq. vervangen van overstorten en incidentele vervangingen van hemelwaterafvoersystemen is in totaal € 70.000 ten laste gebracht van de voorziening vervanging riolering Ridderkerk, welke niet in de begroting was meegenomen. Mede hierdoor is de toevoeging aan de voorziening € 75.400 hoger dan geraamd. Dit is een nadeel.

Van de gemeente Rotterdam is in plaats van de geraamde € 63.000 in totaal € 121.700 ontvangen voor het doorvoeren van afvalwater afkomstig uit Beverwaard. Dit is het gevolg van een vernieuwde wijze van verrekening met een inhaalslag vanuit het verleden. Dit is een voordeel van € 58.700.

Er zijn opbrengsten van doorbelaste kosten met betrekking tot het maken van aansluitingen op de riolering. Deze opbrengsten zijn niet meegenomen in de begroting. Dit is een voordeel van € 31.100.

Baten rioolheffing

Minder aansluitingen en meer leegstand hebben geleid tot een lagere opbrengst rioolheffing. Het nadeel is € 48.200.

Het resultaat van bovenstaande afwijkingen is € 26.200 wat, samen met diverse kleine verschillen, leidt tot een lagere aanwending van de voorziening bekleemde middelen riolering. Dit is een nadeel van € 24.600.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 1.700.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
<i>10.5 Milieu</i>		
Lasten	geen	-373.900
Baten		53.200
Voordelig saldo € 320.700		

Geluid

Wij stellen eens in de vijf jaar geluidbelastingkaarten vast. Dit is een wettelijke verplichting vanuit de Wet milieubeheer. Voor 2016 was hiervoor een bedrag van € 30.000 incidenteel ter beschikking. In 2016 is er gestart met het project welke naar verwachting eind juni 2017 is afgerond. Het project is aanbesteed en wordt door een adviesbureau uitgevoerd. Om de geluidbelastingkaarten te realiseren is het voorstel om het restant budget van € 22.300 door te schuiven naar het jaar 2017.

Klimaat

Er is een voordeel van € 254.200.

In het collegeprogramma is opgenomen dat we voor het stimuleren van duurzame energievoorzieningen van gebouwen de onderuitputting van het investeringsvolume gebruiken. De eerste onderuitputting (2015) van € 105.900 is toegekend aan het project 'realisatie van nul-op-de-meter woningen' met Woonvisie. Met de invoering van wetgeving is het in 2017 mogelijk over te gaan tot realisatie. Derhalve is het voorstel het bedrag van € 105.900 door te schuiven naar 2017. De tweede onderuitputting (2016) van € 148.300 wordt voor een gedeelte ingezet voor het verduurzamen van Huys ten Donck. Huys ten Donck is één van de 18 rijksmonumenten in Nederland die een subsidie ontvangt van het Ministerie van OCW van € 352.000 voor het verduurzamen van gebouwen. Tezamen met een gedeelte van deze onderuitputting (€ 70.000) wordt dit project gerealiseerd in 2017. Het restant van de tweede onderuitputting wordt ingezet voor een onderzoek in 2017 naar een zonneweide en andere duurzame maatregelen. Het bedrag van € 148.300 dient te worden doorgeschoven naar 2017.

De vanuit 2015 doorgeschoven financiële middelen voor de projecten De Groene Stroom en het Kenniscentrum Duurzaamheid zijn niet ingezet. Communicatieactiviteiten voor De Groene Stroom en het faciliteren van de werkgroep voor het Kenniscentrum zijn binnen het bestaande budget opgevangen. Dit bedrag is een voordeel van € 25.000. Zie ook de toelichting bij 10.9 Reserves programma 10, onder kopje Algemene reserve.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 19.200.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
10.6 Begraven		
Lasten	geen	112.000
Baten		-128.800
Voordelig saldo € 16.800		

Legendijk 114, rouwcentrum Vredenhof

Er waren dit jaar diverse kleine voordelen op de exploitatiekosten van € 26.000.

De vervanging van de keuken is één jaar uitgesteld, voordeel € 10.000. Dit wordt meegenomen in het voorstel in 2017 om het rouwcentrum aan te passen.

Met een kleine stijging van baten ten opzichte van vorig jaar is er, evenals vorig jaar, nog een nadelig resultaat op exploitatie-inkomsten van € 28.000. Dit nadeel wordt gedekt door het voordeel op exploitatiekosten.

Begraafplaatsen algemeen

De hogere afkoop van onderhoud graven resulteert in een hogere dotatie aan de voorziening onderhoud graven. Nadeel € 105.600.

Sinds 2011 is er naast de aanwending van 9,5% van het saldo van de voorziening onderhoud graven ook nog een extra aanwending. Door een inflatiecorrectie valt deze extra aanwending € 22.100 hoger uit. Dit is een voordeel.

Naast het reguliere onderhoudswerk zijn er op begraafplaats Vredenhof diverse bestratingsaanpassingen geweest en is de drainage op de begraafplaatsen Rusthof en Vredenhof doorgespoten. Daarnaast is er op begraafplaats Vredenhof een overkapping geplaatst. Dit geeft bij elkaar een nadeel van € 36.000.

De mutaties op begraafplaatsen leiden samen met div kleine mutaties, tot een toevoeging aan de voorziening bekleemde middelen lijkbezorging. (Nadeel t.o.v. de raming van € 29.400)

Baten begraafplaatsrechten

Er is een voordeel van € 143.500, wat grotendeels als volgt wordt verklaard:

Sinds de wijziging van de verordening wordt er meer (+47) gebruik gemaakt van de mogelijkheid om graftermijnen met 20 jaar te verlengen in plaats van 10 jaar: Dit is geeft een voordeel van € 125.000.

Dit geeft voor de komende jaren minder inkomsten op verlengingen voor het zelfde bedrag.

De uitgifte van graven voor onbepaalde tijd leverde dit jaar een voordeel op van € 118.000.

In verband met meer bijzettingen en minder nieuw uitgifte (-26) graven 20 jaar is er een nadeel van € 78.000.

Verder zijn er extra inkomsten schudden van graven in verband met bijzettingen, minder (-19) uitgifte algemene graven) en minder (-22) begrafenissen (totaal nadeel € 18.000).

Omdat veel factoren van invloed zijn is moeilijk te zeggen hoeveel structureel is of incidenteel.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 14.200.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
10.9 Reserves programma 10		
Lasten	geen	-20.500
Baten		151.700
Nadelig saldo € 131.200		

Algemene reserve

De doorgeschoven prestaties uit de rekening 2015 Kenniscentrum duurzaamheid (€ 25.000) en Nul-op-de-meter-woningen (€ 105.900) zijn ook in 2016 niet gerealiseerd. De lagere aanwending van de algemene reserve van € 130.900 is een nadeel.

Zie ook de toelichting bij 10.5 Milieu, onder kopje Klimaat.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 300.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Hoeveelheid restafval die vanuit afval aanbestedstation in verbrandingsoven terecht komt		573.860 kg
Vergroten van het afvalscheidingspercentage	In %	Op dit moment is de afvalscheiding in Ridderkerk 51%. De ambitie is om in 2020 naar 75% te komen
Omvang huishoudelijk restafval (kilogram per inwoner)	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)	De meest recente hoeveelheid restafval is 226 kg per inwoner per jaar van 2015
Hernieuwbare elektriciteit (%)	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. (in %)	0,7 (2014)
Waardering algehele persoonlijke gezondheid	Score 1-10	7,7 (2016)
CO ² reductie ten opzichte van 1990		Nog niet beschikbaar
Waardering van de kwaliteit van de gemeentelijke begraafplaatsen en rouwcentra	Waarstaatjegemeente: Stelling” De gemeentelijke begraafplaatsen en rouwcentra hebben voldoende kwaliteit	79% is het met de stelling (helemaal) mee eens. 5% is het hiermee (helemaal) oneens.

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Aantal zwerfdieren dat is opgevangen	Aantal	37

Programma 11. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

A. Programmavisie

In Ridderkerk is het prettig wonen voor iedereen. Samen met de woningbouwcorporatie zetten we ons in voor een evenwichtige en kwalitatief goede woningvoorraad. Er is een diversiteit aan woonmilieus met een voldoende en gevarieerd woningbestand voor alle doelgroepen. Daarbij wordt rekening gehouden met wensen die voortkomen uit de samenleving zoals behoefte aan ruimte voor mantelzorg.

De gemeentelijke woonlasten zijn in verhouding met de kwaliteit van wonen in de gemeente. Bestaande woningen zijn energiezuiniger. Wij zijn transparant over tarieven van grondtransacties.

B. Trends en ontwikkelingen

Geen.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Wonen

Met het vaststellen van de prestatieafspraken met Woonvisie (31 mei 2016) is invulling gegeven aan het beleidsthema 'Goed wonen in Ridderkerk', zoals dat in het coalitieprogramma 2014 – 2018 is opgenomen. De verordeningen voor de starters- en blijversleningen zijn vastgesteld in de raad van 24 november 2016.

Omgevingswet, omgevingsvisie, omgevingsplan

In het kader van de omgevingswet is gestart met het invoeringsprogramma omgevingswet. De raad is over de consequenties van de omgevingswet bijgepraat op 13 april 2016. Ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de omgevingswet zijn de voorbereidingen gestart voor de omgevingsvisie. Hierover is de raad op 13 september bijgepraat. Ook met het opstellen van het omgevingsplan Donkersloot, ter voorbereiding op de omgevingswet, is gestart.

Gebiedsvisies

Een eerste bijeenkomst voor omwonenden en eigenaren van het gebied P.C. Hooftpark, waarvoor een visie in voorbereiding is, heeft plaatsgevonden op 4 oktober 2016. De raad is hierover op 16 september 2016 via de weekmail geïnformeerd.

Ook voor de visie op het Huijs ten Donck en omgeving is een start gemaakt in 2016.

De geplande revitalisering van Plein-Oost in 2016 is uitgesteld, in afwachting van een gebiedsvisie.

Herziening bestemmingsplannen

- Bestemmingsplan Centrum Oost, ter vervanging van de bestemmingsplannen De Gieterij, Noordenweg-Westmolendijk en Bedrijventerrein Donkersloot-Zuid. Dit bestemmingsplan is vertraagd. Dit wordt opgenomen in de omgevingsvisie en na vaststelling vertaald in een nieuw op te stellen bestemmingsplan.
- Pilot omgevingsplan Donkersloot, ter vervanging van bestemmingsplan Donkersloot en Beheersverordening Woude. De raad heeft op 18 februari 2016 de startnotitie vastgesteld.
- Bestemmingsplan Centrum, ter vervanging van de Beheersverordening Centrum. De raad heeft op 17 maart 2016 een voorbereidingsbesluit genomen.
- Bestemmingsplan Woongebied, ter vervanging van de bestemmingsplannen Ridderkerk-West en Slikkerveer en beheersverordeningen Ridderkerk-Zuid, Woude en Oosterpark en rijkswegen. De raad heeft op 6 mei 2016 de startnotitie vastgesteld.
- Bestemmingsplan Havenstraat 2 is vastgesteld op 30 juni 2016.
- Op 30 juni 2016 heeft de raad het vervangende bestemmingsplan Buitengebied Ridderkerk vastgesteld (in verband met toepassing van de bestuurlijke lus).

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 11: Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	Begroting 2016	Begroting na wijziging	rekening 2016	Rekening 2016	Vershil	
	Lasten:	12.408.900	9.468.900	6.945.007	6.945.000	-2.523.900	V
	<i>Te specificeren als volgt:</i>						
11.1	Ruimtelijke ordening	285.100	468.300	172.218	172.200	-296.100	V
11.2	Grondbeleid	12.023.500	8.900.300	6.687.102	6.687.100	-2.213.200	V
11.3	Wonen	100.300	100.300	85.687	85.700	-14.600	V
	Baten:	-12.304.500	-9.024.400	-7.275.227	-7.275.300	1.749.100	N
	<i>Te specificeren als volgt:</i>						
11.1	Ruimtelijke ordening	-26.200	-26.200	-63.130	-63.100	-36.900	V
11.2	Grondbeleid	-12.187.900	-8.907.800	-7.134.710	-7.134.800	1.773.000	N
11.3	Wonen	-90.400	-90.400	-77.387	-77.400	13.000	N
	Saldo van baten en lasten	104.400	444.500	-330.219	-330.300	-774.800	V
11.9	Storting reserve	244.600	112.700	-	-	-112.700	V
11.9	Onttrekking reserve	-	-100.000	-640	-600	99.400	N
	Gerealiseerde resultaat	349.000	457.200	-330.859	-330.900	-788.100	V

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit programma zijn binnen het geraamde bedrag gebleven.

(voordeel - / nadeel +)

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
11.1 Ruimtelijke ordening		
Lasten	geen	-296.100
Baten		-36.900
Voordelig saldo € 333.000		

Bestemmingsplannen

Er is een voordeel op de lasten en baten van € 193.000. Dit wordt verklaard door een onderschrijding van geraamde advieskosten van € 73.000 en een onderschrijding van geraamd nieuw beleid van € 120.000. De belangrijkste oorzaken zijn de volgende.

- Voor het Omgevingsplan Donkersloot is in 2016 een budget gereserveerd van € 60.000. Er is een opdracht verstrekt voor een bedrag van € 18.100. Dit betekent een voordeel van € 41.900.
- Gepland was in 2016 een visiedocument Centrum-Oost vast te stellen en vervolgens een bestemmingsplan in voorbereiding te nemen. Dit is vertraagd. Daardoor is minder uitgegeven aan advieskosten dan in 2016 beschikbaar was. Dit geeft een voordeel van € 13.100.
- Van het budget Bestemmingsplannen uit 2015 is € 30.000 doorgeschoven naar 2016 voor een programma-manager Omgevingswet. Dit budget is niet gebruikt en is dus een voordeel. Kosten met betrekking tot de implementatie van de Omgevingswet zijn opgenomen in de BAR-begroting.
- Voor de revitalisering van Plein-Oost is een incidenteel bedrag geraamd van € 70.000. Deze revitalisering is uitgesteld in afwachting van een gebiedsvisie. Dit budget valt daarom weer vrij. Vooruitlopend op de gebiedsvisie wordt de openbare ruimte beperkt aangepast. Deze aanpassingen komen ten laste van de investering WOP Plein-Oost.
- In 2016 is gestart met het opstellen van een (ruimtelijke) visie voor Huys ten Donck. Daarvoor is een incidenteel bedrag geraamd van € 50.000. Van dit budget is € 12.000 gebruikt in 2016. De planning is deze visie in 2017 af te ronden. Het resterende budget van € 38.000 dient daarom te worden doorgeschoven naar 2017.

Toekomstvisie

Voor de toekomstvisie (omgevingsvisie) Ridderkerk stond een budget van € 100.000 begroot. De kosten die we in 2016 hebben gemaakt voor de toekomstvisie hebben we kunnen combineren met

werkzaamheden die we hebben gedaan in het kader van het Integraal Accommodatie Plan. Dit geeft een voordeel van € 99.400.

De grootste kosten voor de toekomstvisie worden in 2017 gemaakt bij de verdere uitvoering en de stedenbouwkundige vertaling van de visie. Op deze wijze hebben we het budget toereikend weten te houden voor de verdere uitwerking en de verwachte kosten in 2017. Het restantbudget dient dus te worden doorgeschoven naar 2017.

Waalvisie

De Waalvisie is in opdracht van de landschapstafel IJsselmonde door de BAR-organisatie opgesteld. De gemaakte kosten van € 29.900 zijn ten laste gebracht uit het door de landschapstafel IJsselmonde toegekende bedrag van € 33.000 en daarom niet begroot. Nadeel op de lasten € 29.900 en voordeel op de baten € 33.000.

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een voordeel van € 37.500. Hiervan betreft € 15.000 de implementatie van huisvesting statushouders. Door een beroepsprocedure op de verleende omgevingsvergunning is het project vertraagt. Voorgesteld wordt het restant budget door te schuiven naar 2017.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
11.2 Grondbeleid		
Lasten	geen	-2.213.200
Baten		1.773.000
Voordelig saldo € 440.200		

Van Riebeekstraat

Er is een nadeel op de kosten voor woonrijp maken van € 184.800. Daarvan wordt € 73.700 veroorzaakt door kosten voor riolering en bestrating die zijn vergoed (zie hieronder onder baten). Daarnaast zijn extra kosten gemaakt om, op verzoek van de bewoners, de bestaande bomen in het plangebied te behouden. Ook zijn extra kosten gemaakt voor de aanleg van waterzuiveringsvoorzieningen in het gebied als gevolg van eisen van het Waterschap, zoals het plaatsen van een hydrofiel filter en een extra pomp.

Er is een voordeel op de inkomsten van € 147.700. Er is een bijdrage ontvangen in de kosten voor riolering en bestrating en een geringe bijdrage uit het van toepassing zijnde anti-speculatiebeding, totaal € 75.700. Verder is de verliesvoorziening van € 72.700 aangewend.

Het project is afgesloten met een tekort van € 49.200. Dit tekort komt ten laste van het rekeningresultaat 2016 en is een nadeel.

Centrumplan

Er is een nadeel op de lasten van € 212.700. Dit wordt veroorzaakt door het in 2016 woonrijp maken van fase 1 en het bouwrijp maken van fase 2. Dit is sneller verlopen dan was voorzien; een deel van de kosten was pas verwacht in 2017.

Terrein Bakker Staal

Het project is eind 2016 afgesloten met een tekort van € 167.000. Hiervoor is de verliesvoorziening aangewend. Dit is een voordeel van € 140.500. Het resterend tekort is een verlies en komt ten laste van het rekeningresultaat 2016. Dit is een nadeel van 26.500.

Cornelisland

Een geraamde grondaankoop van € 599.000 kon in 2016 niet worden afgewikkeld. Dit zal in 2017 gebeuren. Daarnaast is er vertraging opgetreden bij het bouwrijp maken. Dit houdt voor een belangrijk deel verband met de moeizame gang van zaken rondom het verleggen van de waterleiding van Evides. Hierdoor is er € 1.972.000 minder uitgegeven dan geraamd. Dit is een totaal voordeel van € 2.571.000.

In 2016 was er rekening gehouden met een opbrengst uit grondverkopen van € 2.750.000. Deze opbrengst is niet gerealiseerd, dit is een nadeel. De afwijkingen betreffen verschuivingen in kosten en opbrengsten. Deze hebben geen gevolgen voor het resultaat van de grondexploitatie.

Lagendijk

Er was een opbrengst uit grondverkoop geraamd van € 562.800. Dit was gebaseerd op de verkoop van twee kavels in 2016. In 2016 is één kavel verkocht. Tevens zijn optievergoedingen en waarborgsommen voor andere kavels ontvangen. In totaal is € 282.300 ontvangen. De lagere opbrengst is een nadeel van € 280.500. De afwijking betreft een verschuiving van opbrengst. Dit heeft geen gevolgen voor het resultaat van de grondexploitatie.

Scheepswerflocatie

De ontwikkelaar moet een exploitatiebijdrage afdragen op basis van de voortgang van de bouwactiviteiten. Deze bijdrage dient ter dekking van de gemeentelijke kosten. Er zijn al meerdere betalingen geweest. Er was een opbrengst uit exploitatiebijdrage van AM Wonen geraamd van € 87.300. Op basis van de voortgang van het werk bleek deze bijdrage nog niet verschuldigd in 2016. Dit is een nadeel.

Een en ander heeft geen gevolgen voor het resultaat van de grondexploitatie.

Het Zand

Er is een nadeel op de uitgaven voor bouw- en woonrijp maken en de sanering en ontmanteling van het Hakterrein van € 81.200 (€ 2.450.500 werkelijk tegenover € 2.369.300 geraamd). Op deze bedragen is dat een geringe afwijking. De afwijking heeft betrekking op verschuivingen in kosten. Een en ander heeft geen gevolgen voor het resultaat van de grondexploitatie.

Restpercelen

Er is een nadeel van € 72.700. Belangrijkste oorzaak is de sloop en sanering van de panden Kruisweg 2 en 2a. Het betreft hier in het verleden aangekochte panden, die nog meerdere jaren verhuurd zijn geweest. In 2015 is de huur beëindigd en is besloten de panden te slopen. Het saldo van de exploitatie van Restpercelen komt jaarlijks ten gunste of ten laste van het rekeningresultaat. Meestal is er een positief resultaat, maar door de incidenteel hogere lasten is er dit jaar sprake van een negatief resultaat.

Transferium Slikkerveer

De bouw van het transferium is aanmerkelijk later gestart dan verwacht. Dit houdt in, dat er nog werkzaamheden moeten worden uitgevoerd in 2017 en ook dat de subsidieafrekening met Rijkswaterstaat pas in 2017 kan plaatsvinden. De geraamde subsidieopbrengst in 2016 van € 253.300 is derhalve niet gerealiseerd, dit is een nadeel. Deze opbrengst zal naar verwachting in de loop van 2017 worden gerealiseerd, waarna de exploitatie kan worden afgesloten.

Park Ringdijk Slikkerveer

Er is een nadeel op de lasten van € 126.800 omdat de kosten voor 2016 te laag waren geraamd. De gemaakte kosten zijn in werkelijkheid lager dan geraamd in de totale grondexploitatie. Er is een hoger positief eindresultaat van de grondexploitatie van € 90.400 dan geraamd in de Meerjarenprognose Grondexploitaties 2016. Deze winst komt ten gunste van het rekeningresultaat 2016 en is een voordeel.

Drie Rivieren

Er is een nadeel op de baten van € 50.000. De volgende fase van dit project is nog niet gestart in 2016. Dit was wel verwacht. Daarom is de geraamde exploitatiebijdrage van de ontwikkelaar nog niet ontvangen. In de met de ontwikkelaar te sluiten anterieure overeenkomst wordt de exploitatiebijdrage vastgelegd.

Herstructurering Centrum Woonvisie

Er is een nadeel op de baten van € 64.600. De volgende fase van dit project is nog niet gestart in 2016. Dit was wel verwacht. Daarom is de geraamde exploitatiebijdrage van de ontwikkelaar nog niet ontvangen. In de met de ontwikkelaar te sluiten anterieure overeenkomst wordt de exploitatiebijdrage vastgelegd.

Grondbedrijf Algemeen

De werkzaamheden ten behoeve van de doorrekening van de financiële effecten van de Vennootschapsbelasting voor het grondbedrijf zijn in 2016 gestart en zijn in het 1e kwartaal van 2017 gereed. Deze kosten komen ten laste van de exploitatie. In 2016 is er een voordeel op de geraamde lasten van € 25.000. Voor de administratieve verslaglegging en de systemen worden nog

werkzaamheden uitgevoerd. Hiervoor dient het restant budget van € 25.000 te worden doorgeschoven naar 2017.

Toeslag stadsuitbreiding bij grondverkopen

In de begroting is rekening gehouden met een opbrengst van € 112.700 van de toeslag stadsuitbreiding bij grondverkopen. Deze wordt aan de algemene reserve afgedragen en is daarom een voordeel voor de exploitatie. Deze afdracht kan op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording vanaf 2016 niet meer tussentijds plaats vinden. Pas bij het afsluiten van een grondexploitatie mogen de ontvangen toeslagen als onderdeel van de resultaatbestemming bij afsluiting aan de algemene reserve worden toegevoegd. Voor 2016 is dit een nadeel van € 112.700. Zie de toelichting bij 11.9 Reserves van programma 11, onder kopje Algemene reserve.

Diverse kleine afwijkingen

Er zijn diverse kleine afwijkingen in de grondbedrijfcomplexen met een totaal nadeel van € 12.500.

Boekwaardeontwikkeling grondbedrijfcomplexen

Bovenstaande afwijkingen in de grondbedrijfcomplexen zijn verrekend met boekwaardeontwikkeling van de complexen. Per saldo is dit een voordeel van € 1.235.100.

Daarnaast zijn de boekhoudvoorschriften voor de complexen met marktinitiatieven gewijzigd. Op de balans staat voor deze complexen nog een bedrag aan te vergoeden kosten voor toekomstige projecten. Dit bedrag mag niet langer op de balans worden opgenomen. Er is een bedrag van € 594.100 vrijgevallen, dit is een voordeel.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
11.9 reserves programma 11		
Lasten	geen	-112.700
Baten		99.400
Voordelig saldo € 13.300		

Algemene reserve

Het opstellen van de toekomstvisie wordt gedekt uit de algemene reserve. In 2016 zijn de kosten hiervoor € 600. Dit geeft een nadeel in de aanwending van de algemene reserve van € 99.400. Zie ook de toelichting bij 11.1 Ruimtelijke ordening, onder kopje Toekomstvisie.

In de begroting is rekening gehouden met afdracht aan de algemene reserve van de toeslag stadsuitbreiding bij grondverkopen. Deze afdracht kan op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording vanaf 2016 niet meer tussentijds plaats vinden. Pas bij het afsluiten van een grondexploitatie mogen de ontvangen toeslagen als onderdeel van de resultaatbestemming bij afsluiting aan de algemene reserve worden toegevoegd. Voor 2016 is het uitstellen van deze toevoeging een voordeel van € 112.700. Zie ook de toelichting bij 11.2 Grondbeleid, onder kopje Afdracht aan algemene reserve.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Koopwoningen ten opzichte van aantal huurwoningen	Op basis van waarstaatjegemeente, gegevens 2015 (in %)	52,8% koop t.o.v. 47,2% huur
Particuliere huurwoningen ten opzichte van sociale huurwoningen	Op basis van waarstaatjegemeente, gegevens 2015 (in %)	14,6% particuliere huur t.o.v. 85,4% sociale huur

Hoofdstuk 12. Financiering en algemene dekkingsmiddelen

A. Programmavisie

We zijn een financieel stabiele en gezonde gemeente. We hebben inzichtelijk welke lokale lasten er zijn en streven er naar deze zo laag mogelijk te houden.

Voordelen uit de grondexploitaties (op bedrijven en woningbouw die uit programma 11 kunnen ontstaan) zijn op voorhand niet in de begroting opgenomen.

B. Trends en ontwikkelingen

Geen.

C. Wat hebben we gerealiseerd?

Vennootschapsbelasting

Er is in 2016 een uitgebreide Vpb-administratie opgezet. Begin 2017 is een voorlopige berekening gemaakt van de Vpb-last voor de jaarrekening 2016. Deze zal naar verwachting € 166.000 bedragen, te verdelen in twee clusters:

1. Cluster Grondbedrijf (€ 96.000);
2. Clusters: Begraven , Haven, Markten, Dienstverlening aan derden, Vastgoed verhuur plus en energie (bij elkaar € 70.000).

De projectgroep invoering Vennootschapsbelasting is nog volop bezig met haar werkzaamheden voor de uiteindelijke Vpb-aangifte 2016. Wij maken gebruik van de uitstelregeling wat inhoudt dat we de aangifte 2016 uiterlijk indienen per 1 mei 2018.

Financiën

De dekkingsreserve 2014 is opgeheven. Het saldo is aan de algemene reserve toegevoegd. De rekening sluit met een structureel overschot van € 588.200.

Lokale lasten

Voor burgers van Ridderkerk is er gedurende drie weken na de aanslagoplegging van eind februari gelegenheid om op afspraak medewerkers van Belastingen te spreken over hun aanslag of WOZ-beschikking. Met Woonvisie is er regelmatig contact over de WOZ. Daarnaast is informatie opgevraagd bij eigenaren van grote bedrijfsverzamelgebouwen. Gesprekken zijn met deze eigenaren gevoerd om juiste belastinggegevens te verkrijgen.

Bij de WOZ-taxaties is de waarderingsinstructie van de Waarderingskamer opgevolgd. Zo moeten naast verkoopprijzen ook de vraagprijzen van woningen gebruikt worden bij het taxeren van woningen. Er zijn in 2016 ook permanente controles op objectgegevens van de panden uitgevoerd. Dit alles heeft geleid tot een positieve beoordeling van de kwaliteit van de WOZ-taxaties.

De WOZ-bezwaren zijn tijdig afgehandeld. In 2016 zijn de percentages WOZ-bezwaren in Ridderkerk lager dan het landelijke gemiddelde. De bezwaren tegen aanslagen voor woningen bedragen in Ridderkerk 0,5% terwijl het landelijk gemiddelde 1,8% is. Voor de niet-woningen is dit 4,8%, waar het landelijk gemiddelde 6,1% bedraagt.

D. Wat heeft het gekost?

Clusters	Programma 12: Financiering en algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2016	Begroting na wijziging	rekening 2016	Rekening 2016	Vershil	
12.2	<i>Lokale lasten (heffingen)</i>						
	Lasten	41.200	41.200	137.648	137.600	96.400	N
	Baten	-8.283.800	-8.283.800	-8.353.750	-8.353.800	-70.000	V
	Saldo	-8.242.600	-8.242.600	-8.216.102	-8.216.200	26.400	N
12.1	<i>Financiën, Algemene uitkering</i>						
	Lasten				-	-	
	Baten	-56.052.300	-57.686.000	-57.993.863	-57.993.900	-307.900	V
	Saldo	-56.052.300	-57.686.000	-57.993.863	-57.993.900	-307.900	V
12.1	<i>Financiën, Dividend</i>						
	Lasten				-	-	
	Baten	-219.800	-369.800	-328.537	-328.500	41.300	N
	Saldo	-219.800	-369.800	-328.537	-328.500	41.300	N
12.1	<i>Financiën, Financiering</i>						
	Lasten	11.900	11.900	69.105	69.100	57.200	N
	Baten	-3.255.700	-3.529.600	-3.429.724	-3.429.700	99.900	N
	Saldo	-3.243.800	-3.517.700	-3.360.620	-3.360.600	157.100	N
12.1	<i>Financiën, Algemene lasten en baten / overig</i>						
	Lasten	3.757.500	3.121.600	2.755.216	2.755.200	-366.400	V
	Baten	-3.800	-3.800	-11.143	-11.100	-7.300	V
	Saldo	3.753.700	3.117.800	2.744.073	2.744.100	-373.700	V
12.1	<i>Financiën, Kostenplaatsen</i>						
	Lasten	728.500	833.900	493.385	493.400	-340.500	V
	Baten	-63.700	-63.700	-9.403	-9.400	54.300	N
	Saldo	664.800	770.200	483.983	484.000	-286.200	V
	Saldo van lasten en baten van de algemene dekkingsmiddelen	-63.340.000	-65.928.100	-66.671.067	-66.671.100	-743.000	V
12.1	<i>Financiën, Onvoorzien</i>						
	Lasten	50.000	50.000	-	-	-50.000	V
	Baten			-	-	-	
	Saldo	50.000	50.000	-	-	-50.000	V
12.1	<i>Financiën, Vennootschapsbelasting</i>						
	Lasten	-	200.000	214.000	166.000	-34.000	V
	Baten			-	-	-	
	Saldo	-	200.000	214.000	166.000	-34.000	V
	Saldo van lasten en baten onvoorzien en vennootschapsbelasting	-63.290.000	-65.678.100	-66.457.067	-66.505.100	-827.000	V
12.9	<i>Storting reserve</i>	648.400	4.649.500	4.603.525	4.603.500	-46.000	V
12.9	<i>Onttrekking reserve</i>	-4.229.600	-7.824.700	-7.019.514	-7.019.500	805.200	N
	Gerealiseerde resultaat	-66.871.200	-68.853.300	-68.873.056	-68.921.100	-67.800	V
	Gerealiseerde rekeningresultaat	-	580.500	-1.752.463	-1.800.400	-2.380.900	V

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De lasten van dit hoofdstuk zijn binnen het geraamde bedrag gebleven.

(voordeel - / nadeel +)		
Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
12.1 Financiën		
Lasten	geen	-733.700
Baten		-119.700
Voordelig saldo € 853.400		

Algemene uitkering

Het voordeel van € 307.900 wordt voor € 200.000 veroorzaakt door de bijdrage voor de Verhoogde Asielinstroom conform de Decemercirculaire 2016 en voor een bedrag van € 107.900 door de bijstelling van de eerdere uitkeringsjaren 2014 en 2015. Sommige aantallen maatstaven worden pas na twee jaar definitief bijgesteld en afgerekend.

Dividend

Het structurele nadeel van € 41.300 wordt veroorzaakt door een lager dividend van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) als gevolg van ontwikkelingen op de kapitaalmarkt met name de lage rentestand.

Financiering

Er is een nadeel van € 58.300 omdat de kapitaallasten van de geldlening aan de BAR-organisatie niet in de begroting zijn geraamd, terwijl de te ontvangen rente wel is geraamd.

In de 1e tussenrapportage 2016 is een hogere doorberekening van rente aan de grondexploitaties verantwoord op de post Financiering. In de rekening is dit onderdeel van de kostenplaats kapitaallasten. Dit is een verschuiving van € 273.900 (nadeel).

Verder is er een voordeel aan bespaarde rente van € 178.600 wegens hogere boekwaardes van de reserves en voorzieningen dan geraamd in de begroting.

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een totaal nadeel van € 3.500.

Algemene lasten en baten / overig

Eenmalige teruggave aan de burger

De totale lasten voor de eenmalige teruggave aan de burger zijn lager dan geraamd. Dit is een voordeel van € 306.900.

Stelpost

Er een voordeel van € 64.100 op de geraamde prijscompensatie loonkosten BAR-organisatie. Deze is in de rekening verwerkt in de BAR-bijdrage op programma 1.

Diverse kleine afwijkingen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een totaal voordeel van € 2.700.

Kostenplaatsen

Er is een voordelig renteresultaat op de kostenplaats kapitaallasten van € 154.600. Enerzijds is er een hogere bespaarde rente van reserves en voorzieningen, anderzijds zijn er lagere rentekosten van geldleningen.

Met name door lagere afschrijvingslasten is er een voordeel op de kostenplaats gemeentehuis van € 128.000.

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een totaal voordeel van € 3.600.

Onvoorzien

Er is een voordeel van € 50.000 omdat het budget voor onvoorziene uitgaven niet is gebruikt.

Vennootschapsbelasting

Het bedrag aan af te dragen vennootschapsbelasting is volgens de prognose begin mei 2017 lager dan geraamd in de begroting. Er is een voordeel van € 34.000.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
12.2 Lokale lasten		
Lasten	geen	96.400
Baten		-70.000
Nadelig saldo € 26.400		

Perceptiekosten belastingen

Uit een doorlichting van openstaande belastingaanslagen bleek dat een aanvullende storting in de voorziening dubieuze belastingdebiteuren nodig was van € 87.000. Dit is een nadeel.

Baten OZB gebruikers

Meer leegstand bij de niet-woningen hebben geleid tot een incidenteel minder opbrengst uit de OZB-gebruikers van de niet-woningen. Dit is een nadeel van € 30.600.

Baten OZB eigenaren

Na de jaarlijkse hertaxatie bleek de totale WOZ-waarden van woningen en niet-woningen hoger te zijn dan aanvankelijk bij de begroting is uitgegaan. Dit heeft geleid tot een meeropbrengst van de OZB-eigenaren van € 75.000 (voordeel).

Baten Precariobelasting

In 2016 hebben bouwprojecten in verband met het gebruik van openbare grond geleid tot een meeropbrengst precariobelasting van € 26.900 (voordeel).

Diverse kleine verschillen

Er zijn kleine verschillen onder de rapportagegrens van € 25.000 met een nadeel van € 10.700.

Omschrijving	Rechtmatigheidscriterium	Bedrag afwijking
12.9 reserves programma 12		
Lasten	geen	-46.000
Baten		805.200
Nadelig saldo € 759.200		

Algemene reserve

Er is minder bespaarde rente aan de algemene reserve bijgeschreven. Dit is een voordeel van € 46.000.

De eenmalige teruggave aan belastingplichtigen wordt ten laste gebracht van de algemene reserve. Van het geraamde bedrag van € 3.000.000 is € 2.693.100 besteed. Hierdoor is er € 306.900 minder aan de algemene reserve onttrokken. Dit is een nadeel.

In de begroting 2016 is rekening gehouden met een aanwending van de vm. Dekkingsreserve 2014 van € 498.300. Er is een rekeningoverschot, zodat aanwending van de algemene reserve niet nodig is. Dit is een nadeel.

E. Prestatie-indicatoren

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Waardering "voldoende" voor uitvoering wet WOZ in 2016	Dit volgt uit rapportage kwaliteitscontrole van de Waarderingskamer	Voldoende
Voor eind oktober van elk jaar alle bezwaarschriften WOZ afronden	Bij bedrijfspanden worden gemachtigden eerst gehoord tijdens een hoorzitting	95%
Het aantal bezwaarschriften WOZ onder het jaarlijkse landelijke afwijkingspercentage te houden	Landelijk gemiddelde;	1,3% woningen 4% voor niet-woningen
Gemiddelde WOZ		€ 186.000 (2016)
Gemiddelde woonlasten eenpersoonshuishoudens		€ 474 (2016)

Omschrijving prestatie-indicator	Toelichting	Waarde
Gemiddelde woonlasten meerpersoonshuishoudens		€ 549 (2016)
Nieuw gebouwde woningen aantal per 1.000 woningen		3,7 (2014)
Demografische druk		78,6% (2016)
Formatie in fte per 1.000 inwoners	Wordt opgenomen in de BAR-begroting 2018*	
Bezetting in fte per 1.000 inwoners	Wordt opgenomen in de BAR-begroting 2018*	

*) Met ingang van 2018 zijn de prestatie-indicatoren ook verplicht voor gemeenschappelijke regelingen. Omdat de bedrijfsvoering in de BAR-organisatie is ondergebracht, worden de prestatie-indicator voor bedrijfsvoering in de P&C-documenten van de BAR-organisatie opgenomen.

Gebruik post onvoorziene uitgaven

De post onvoorziene uitgaven is in 2016 niet aangewend.

Saldo lasten en baten – gerealiseerd resultaat

Saldo	Begroting 2016	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Vershil	
programma 1: Bestuur en (overheids)participatie	25.738.200	27.723.900	26.938.000	-785.900	V
programma 2: Veiligheid	1.235.200	1.219.200	1.394.100	174.900	N
programma 3: Verkeer, vervoer en wegen	4.173.300	4.363.700	3.523.000	-840.700	V
programma 4: Economische zaken	-1.275.500	-1.320.600	-971.800	348.800	N
programma 5: Onderwijs	4.329.300	4.369.900	4.236.300	-133.600	V
programma 6: Cultuur, sport en groen	9.672.600	9.870.800	8.295.800	-1.575.000	V
programma 7: Jeugd	10.276.400	10.553.000	10.430.700	-122.300	V
programma 8: Welzijn en zorg (WMO)	11.667.400	10.838.000	9.983.800	-854.200	V
programma 9: Werk	4.482.000	5.960.400	6.305.700	345.300	N
programma 10: Gezondheid en duurzaamheid	-1.430.900	-1.030.700	-1.441.800	-411.100	V
programma 11: Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	104.400	444.500	-330.300	-774.800	V
programma 12: Financiering en algemene dekkingsmiddelen	-63.340.000	-65.928.100	-66.671.100	-743.000	V
Onvoorzien	50.000	50.000	-	-50.000	V
Vennootschapsbelasting	-	200.000	166.000	-34.000	V
Saldo van lasten en baten	5.682.400	7.314.000	1.858.400	-5.455.600	V
Reservemutaties (diverse programma's)	-5.682.400	-6.733.500	-3.658.800	3.074.700	N
Gerealiseerde resultaat	-	580.500	-1.800.400	-2.380.900	V

Paragrafen

Paragraaf 1. Lokale heffingen

Inleiding

U treft in deze paragraaf informatie aan over het gevoerde beleid en de gerealiseerde opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen.

Beleidsuitgangspunten

De belangrijkste uitgangspunten zijn:

- Voor de belastingtarieven geldt dat de lokale lasten niet meer dan trendmatig stijgen (inflatiecorrectie).
- Voor het bepalen van de hoogte en de samenstelling van de tarieven voor (gebonden) heffingen geldt dat deze tarieven maximaal kostendekkend (100%) zijn.
- De kosten van oninbare vorderingen en de kosten voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid worden binnen de gemeente Ridderkerk in principe doorberekend in de tarieven.

Tarievenbeleid

Volgens het tarievenbeleid moet de koopkracht van de eigen inkomsten worden gehandhaafd. Deze eigen inkomsten dienen ter dekking van de uitgaven van de gemeente. De correctie van de tarieven voor 2016 wordt berekend op basis van de verhouding tussen de loonstijgingen en de prijsstijgingen. De trendmatige groei 2016 ten opzichte van 2015 is 1%.

Overzicht geraamde en gerealiseerde opbrengsten belastingen en lokale heffingen

Hierna treft u een totaal overzicht aan van in de begroting geraamde en gerealiseerde opbrengsten van de ongebonden heffingen en de gebonden heffingen. Bij een onder- of overschrijding van meer dan € 50.000 wordt er een nadere toelichting op gegeven.

Ongebonden heffingen

Ongebonden heffingen	Progr.	Begroting opbrengsten 2016		Realisatie 2016	Verschil t.o.v. begroting na wijziging
		Primair	Na wijziging		
Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
Onroerende-zaakbelastingen	12	8.188.400	8.188.400	8.232.800	-44.400
Precariobelasting	12	92.100	92.100	119.000	-26.900
Baatbelasting	12	3.300	3.300	1.900	1.400
Eenmalige heffingskorting	12	-3.000.000	-3.000.000	-2.693.100	-306.900
Verkeer, vervoer en wegen					
Straatparkeren / parkeerboetes	3	490.500	407.200	440.300	-33.100

*) In de kolom verschil is een – een voordeel.

Toelichting

Eénmalige heffingskorting

Het totale bedrag aan toegekende korting aan huishoudens en ondernemers is binnen de raming van € 3.000.000 gebleven.

Gebonden heffingen

Gebonden heffingen	Progr.	Begroting opbrengsten 2016		Realisatie 2016	Verschil t.o.v. begroting na wijziging
		Primair	Na wijziging		
Bestuur en (overheids)participatie					
Leges burgerzaken	1	724.100	824.800	857.600	-32.800
Veiligheid					
Leges WABO-vergunningen / APV	2	924.200	924.200	890.600	33.600
Economische zaken					
Marktgelden	4	47.300	47.300	34.200	13.100
Gezondheid en duurzaamheid					
Afvalstoffenheffing	10	4.865.000	4.861.500	4.862.500	-1.000
Rioolheffing	10	3.893.600	3.893.600	3.845.400	48.200
Lijkbezorgingsrechten	10	686.900	686.900	830.400	-143.500

*) In de kolom verschil is een – een voordeel.

Toelichting

Lijkbezorgingsrechten

In 2016 is meer gebruik gemaakt van verlenging van grafrechten met een looptijd van 20 jaar in plaats van 10 jaar. Er zijn meer grafrechten voor onbepaalde tijd verleend en meer afkoop van onderhoud voor onbepaalde tijd. Deze factoren hebben geleid tot een incidentele meeropbrengst Lijkbezorgingsrechten.

Kwijtscheldingsbeleid

In onderstaand overzicht is een vergelijking gemaakt tussen de geraamde en de gerealiseerde kwijtschelding gemeentelijke belastingen.

Kwijtschelding lokale heffingen	Totaal bedrag kwijtschelding	
	Begroot 2016	Realisatie 2016
Onroerende zaakbelastingen	2.500	2.300
Rioolheffing	45.000	44.200
Afvalstoffenheffing	130.000	113.200

Het aantal verzoeken om kwijtschelding over de afgelopen jaren bedroeg:

2013:	1073
2014:	1153
2015:	1118
2016:	998

Toelichting

Ten opzichte van 2015 zijn er minder (120) kwijtscheldingsverzoeken binnengekomen en afgehandeld. Van de 998 kwijtscheldingsverzoeken zijn 763 toegewezen en 235 afgewezen. De positieve financieel-economische ontwikkelingen op landelijk niveau en de eenmalige heffingskorting in 2016 hebben naar alle waarschijnlijkheid ook een positieve invloed gehad op de financiële situatie van de burgers in Ridderkerk, waardoor minder mensen een beroep doen op de kwijtschelding van gemeentelijke belasting.

Lokale lastendruk

In de rekening is een vergelijking gemaakt tussen de lokale lastendruk van de gemeente Ridderkerk met die van omliggende gemeenten. Daarbij is uitgegaan van de lastendruktabel van de begroting 2016 bij een landelijk gemiddelde WOZ-waarde van € 219.000.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende situaties:

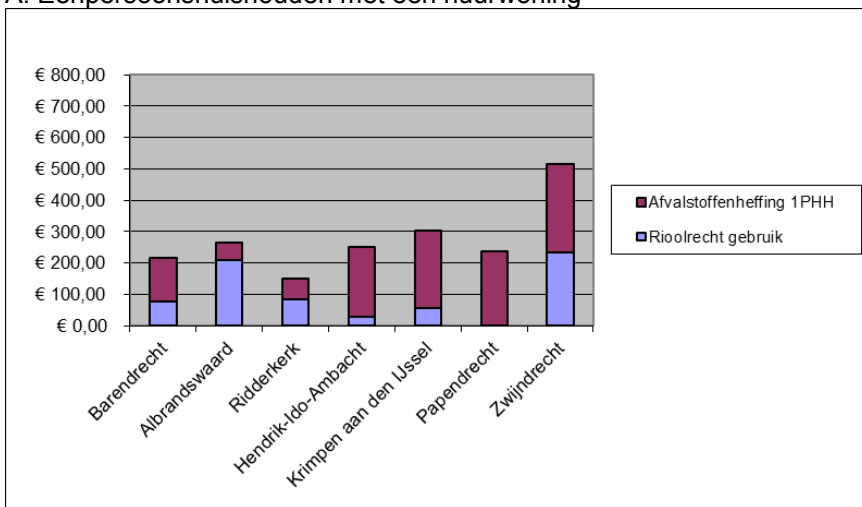
- A. Eenpersoonshuishouden met een huurwoning
- B. Meerpersoonshuishouden met een huurwoning
- C. Eenpersoonshuishouden met een koopwoning
- D. Meerpersoonshuishouden met een koopwoning

Uit de volgende grafieken kan worden geconcludeerd dat de woonlasten in Ridderkerk voor zowel huur- als koopwoningen **onder** het gemiddelde uitkomen.

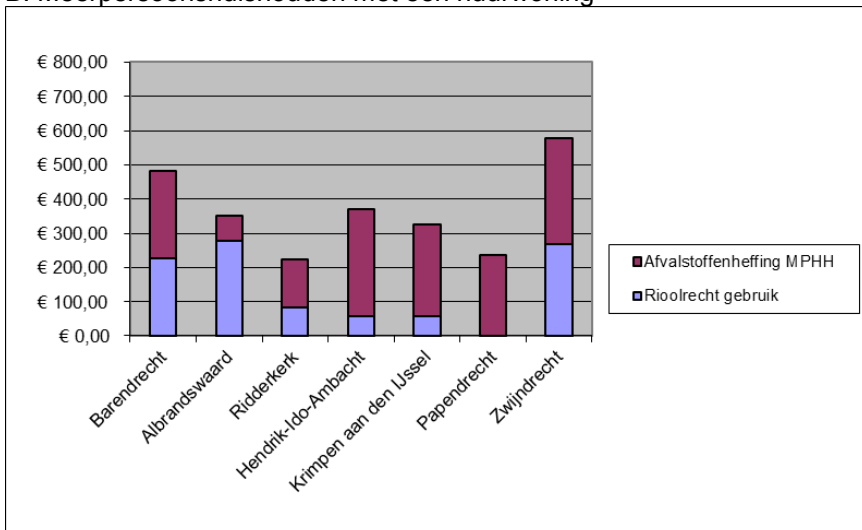
<u>Categorie</u>	<u>Gemiddeld</u>	<u>Ridderkerk</u>
A. Eenpersoonshuishouden met een huurwoning	€ 276,34	€ 150,40
B. Meerpersoonshuishouden met een huurwoning	€ 366,90	€ 224,92
C. Eenpersoonshuishouden met een koopwoning	€ 672,81	€ 517,81
D. Meerpersoonshuishouden met een koopwoning	€ 763,37	€ 592,33

Vergelijkende grafieken

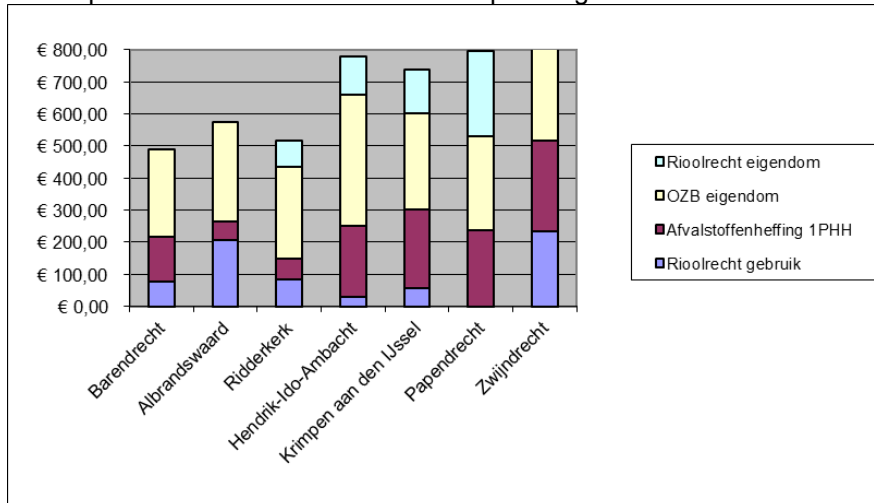
A. Eenpersoonshuishouden met een huurwoning

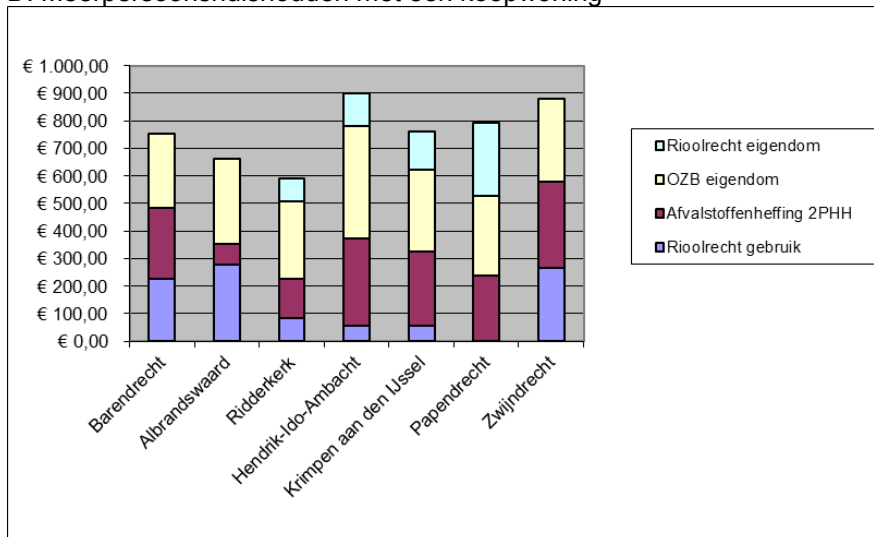
B. Meerpersoonshuishouden met een huurwoning

C. Eenpersoonshuishouden met een koopwoning

D. Meerpersoonshuishouden met een koopwoning

Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

De gemeente voert actief beleid op risicobeheersing. Gekeken wordt naar de maatregelen die worden getroffen om de risico's af te dekken. Voor de risico's waarvoor geen maatregelen getroffen kunnen worden, bijvoorbeeld omdat het verzekeren ervan te duur zou zijn, wordt ingeschat welke buffer noodzakelijk is. Dit is het weerstandsvermogen. Door een scherp inzicht in de actuele risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen, of ontstaan door externe invloeden, in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. In deze paragraaf wordt verslag gedaan over de ontwikkeling van de 10 belangrijkste risico's zoals opgenomen in de begroting 2016. Tevens wordt de huidige weerstandscapaciteit uiteengezet.

Belangrijkste financiële risico's begroting 2016

Nr.	Risico	Maatregelen	Maximaal financieel gevolg
1	Risico's die voortvloeien uit de 3 decentralisaties voor Ridderkerk in GRBAR	BAR-organisatie, procesmanagement, monitoring/ benchmarking, business intelligence, competentieontwikkeling	€ 3.957.500
Momenteel zijn nog niet alle afrekeningen, kosten en bijdragen volledig bekend. Er zijn op dit moment geen schades bekend over 2016 die leiden tot een claim op de algemene reserves.			
2	Risico's taakuitvoering BAR	BAR-organisatie, procesmanagement, monitoring, business intelligence, competentieontwikkeling	€ 920.000
Het maximale risico is over 2016 afgenomen door onder meer het afronden van diverse procesverbetering projecten en verbetering van de ondersteunende ICT oplossingen die vanuit de samenwerking zijn ingericht. Er is in 2016 geen schade ontstaan die tot een claim op de algemene reserve heeft geleid.			
3	Risico's bij optreden van negatief scenario deelneming GR Nieuw Reijerwaard	2x per jaar grex-analyse, gecontroleerde projectomgeving	€ 3.000.000
Er is in 2016 geen schade ontstaan die tot een claim op de algemene reserve heeft geleid.			
4	Risico's niet te dekken binnen grondexploitatie	Gecontroleerde projectomgeving	€ 257.000
Aan het in exploitatie brengen van gronden door de gemeente zijn financiële risico's verbonden. Zowel aan de kostenkant als aan de opbrengstenkant zijn risicofactoren verbonden waarmee rekening moet worden gehouden. Het maximale risico is over 2016 afgenomen en er zijn geen schades opgetreden die leiden tot een claim op de algemene reserve.			
5	De gebundelde inkomensvoorziening uitkeringen (BUIG) is niet toereikend.	Bepaalde invloed, GRBAR organisatie, procesmanagement, monitoring/benchmarking, business intelligence	€ 500.000
Waar er in voorgaande jaren sprake was van overschotten lijkt er sprake van een trendbreuk ten aanzien van de lasten in de uitvoering van de wet BUIG. Er is nog geen sprake van een eventuele claim op de reserves maar het strekt tot de aanbeveling om dit risico richting de begroting te verstevigen met oog op de groei van de lasten op het gebied van gebundelde uitkeringen.			
6	Budgetrisico's in open eind regelingen	Bepaalde invloed, GRBAR organisatie, procesmanagement, monitoring/benchmarking, business intelligence,	€ 250.000
Dit risico heeft in 2016 niet geleid tot een claim op de algemene reserve. Eventuele toenames of vergoedingen op grond van regelingen met een open einde zijn verantwoord op de raadsprogramma's.			
7	Overschrijding van budget(ten) Wmo	Bepaalde invloed, GRBAR organisatie, procesmanagement, monitoring/benchmarking, business intelligence	€ 450.000
Over 2016 is er sprake van overschotten op de WMO budgetten. Wanneer dit een aanhoudende trend is kan dit reden zijn dit risico richting de begroting bij te gaan stellen.			
8	Risico's tijdens inrichten contractmanagement.	Competentie contractmanagement optimaliseren	€ 250.000
Contractmanagement is in 2016 grotendeels ingericht. Het risico zal hierop richting de begroting naar beneden worden bijgesteld. Er is in 2016 geen schade ontstaan die tot een claim op de algemene reserve heeft geleid.			

Nr.	Risico	Maatregelen	Maximaal financieel gevolg
9	Risico's op door gemeente gesubsidieerde instellingen	Ontwikkeling competentie accountmanagement, bestuurlijk toezicht	€ 400.000
In de afgelopen periode is er met het faillissement van Tobe een risico opgetreden binnen dit risicogebied. De eventuele financiële schade die hier uit voortvloeit is nog onbekend. Er zijn binnen dit risicogebied uiteindelijk geen schades ontstaan die in 2016 hebben geleid tot een claim op de algemene reserve.			
10	Arbeidsongeschiktheid van collegelid en/of -leden.	Geaccepteerd risico	€ 1.286.500
Dit risico heeft zicht in 2016 niet voorgedaan			

De getoonde bedragen zijn de maximaal geschatte gevolgen (begroting 2016). Ieder risico kent een eigen kans van optreden en impact. Aanpassingen op de risico inschatting worden in de volgende begroting meegenomen.

2. huidige weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen

Met behulp van risicomangementsoftware (Naris) wordt een risicosimulatie uitgevoerd waarmee de benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend. Dit is het bedrag dat tenminste beschikbaar moet zijn om alle financiële risico's voldoende af te dekken. De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Ridderkerk bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om risico's in financiële zin af te dekken. De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de algemene reserve.

	begroting 2016:	Jaarrekening 2016
Totaal alle risico's	€ 15.083.700	€ 15.214.700
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 6.502.100	€ 6.285.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 29.190.100	€ 32.522.800

Bovenstaande tabel toont de standen van begin en eind 2016. Als gevolg van de invoering van wetten en regelgeving omtrent meldplicht datalekken en informatiebeveiliging in het algemeen is het risico iets toegenomen. Het bedrag dat daadwerkelijk beschikbaar moet zijn voor het afdekken van risico's is afgenomen als gevolg van toenemende beheersing. Door toevoeging van het resultaat over 2015 is de algemene reserve toegenomen.

3. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie op de actuele risico's voortvloeit kan worden afgezet tegen de op dit moment beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het actuele weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 32.522.800}{€ 6.285.000} = 5.17$$

De normtabel biedt een landelijk geaccepteerde waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van de gemeente Ridderkerk valt in klasse **A**. Dit duidt op een **uitstekend** weerstandsvermogen.

4. Risicokaart

De risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn geplaatst in deze risicokaart. De risicokaart toont in één oogopslag de spreiding van deze risico's naar kans en gevolg. Het gaat hier om aantallen risico's van desbetreffende categorie. Ridderkerk kent relatief weinig grote risico's die ook een grote kans van optreden kennen.

geld	Netto				
	10%	30%	50%	70%	90%
x > €500.000	2	2		1	1
€250.000 < x < €500.000	1	1	2		
€100.000 < x < €250.000		3	3	1	2
€25.000 < x < €100.000	1		3		1
x < €25.000			2	2	
Geen geldgevolgen	11				
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

5. Kengetallen gemeente Ridderkerk

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en het jaarverslag worden (conform richtlijnen Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) 07/2015) kengetallen opgenomen voor de netto schuldquote, de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, de solvabiliteitsratio, de structurele exploitatieruimte, de grondexploitatie en de belastingcapaciteit. Deze kengetallen maken het gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente. Aan de kengetallen zijn risico signaleringswaarden gekoppeld conform de landelijke richtlijnen van 2016.

Kengetallen:	Rekening 2014	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
netto schuldquote	51%	45%	53%	49%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47%	42%	50%	45%
solvabiliteitsratio	42%	39%	41%	40%
structurele exploitatieruimte	3,67%	1,5%	0,11%	0,15%
grondexploitatie	24%	25%	30%	31%
belastingcapaciteit	94%	90%	96%	82%

De waarden van de kengetallen zijn ingedeeld in 3 categorieën. Deze categorieën sluiten aan bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden (2016). Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest.

	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte begroting	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

De toegepaste normeringen bij deze kengetallen geven een grove indicatie van de houdbaarheid van de gemeentefinanciën. De kengetallen tezamen geven een algemeen beeld over de financiële gezondheid. Op basis van de beoordeling en de stevige reserve positie van de gemeente Ridderkerk kan worden gesteld dat Ridderkerk er gemiddeld met een goede voldoende uitkomt. Op basis van de kengetallen kent de gemeente een lage tot gemiddelde risicoscore op de toegepaste signaleringswaarden.

De **netto schuldquote** geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans is gefinancierd met eigen vermogen en daarmee de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

De **structurele exploitatieruimte** is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Het kengetal **grondexploitatie** geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De **belastingcapaciteit** geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Duiding van de kengetallen

De kengetallen moeten, zoals al is geschreven, in gezamenlijkheid worden beoordeeld. De uitkomsten schetsen een redelijk constant beeld. De financiële positie van de gemeente kan op basis van deze uitkomsten als behoorlijk goed worden omschreven. De positieve ontwikkelingen in de grote grondexploitatie(s) zet het kengetal voor de grondexploitatie in een positief licht. Toekomstige opbrengsten uit deze grondexploitaties kunnen de vraag naar herfinanciering van vreemd vermogen laten afnemen, hetgeen een positief effect heeft op de solvabiliteit. Dit is natuurlijk ook afhankelijk van het gebruik van het eigen vermogen, de reserves en de vraag naar vreemd vermogen voor het doen van investeringen in de toekomst.

Een kanttekening moet wel gemaakt worden bij de structurele exploitatieruimte. Deze ruimte is een klein en broos positief saldo. Reëel begroten van zowel lasten als baten en het bewust maken van keuzes, waardoor de begroting structureel in balans blijft, blijft van groot belang.

Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het beheer van de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen. Deze openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen. Dit zijn wegen, openbare verlichting, riolering, civiele kunstwerken, water, groen en gebouwen. Kapitaalgoederen hebben onderhoud nodig, zodat wij een veilig gebruik kunnen waarborgen. Zowel meerjarig groot onderhoud als klein onderhoud. De kosten daarvan en de planning zijn vastgelegd in beheerplannen.

Diverse beheerplannen zijn in 2013 geactualiseerd en worden in 2018 herzien. Onze uitgangspunten daarbij zijn: het actuele beleidskader, het besluit 'Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten', de nota 'Reserves en Voorzieningen 2016', de Nota activabeleid 2016 (inclusief afschrijvingstabel) en de Financiële verordening gemeente Ridderkerk 2014. In het kader van het financieel toezicht hecht ook de provincie grote waarde aan actuele beheerplannen. In onderstaande tabel zijn de beschikbare beheerplannen weergegeven, alsmede het gemeentelijk beleid dat daaraan ten grondslag ligt.

De in deze paragraaf genoemde cijfers bevatten niet alleen het onderhoud/beheer maar zijn inclusief kapitaallasten.

Openbare verlichting

Terugblik 2016

In 2016 is vooral aandacht besteed aan onderhoud en lampvervangingen. De focus lag vooral op de bedrijfsvoering en het in stand houden van de openbare verlichtingsinstallatie. Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk hebben gezamenlijk een contract op de markt gebracht dat in september 2016 gegund is aan een lokale ondernemer, de firma Van Gelder. De gunning van deze werkzaamheden levert lagere kosten op waardoor er meer voor minder uitgevoerd kan worden. Omdat verwacht werd dat de aanbesteding voordelig zou uitpakken zijn de planmatige werkzaamheden zoals vervanging van masten en armaturen doorgeschoven naar 2017.

Budgetrealisatie 2016

Openbare verlichting	Raming na wijz.	Rekening
Klein onderhoud	219.800	257.000
Groot onderhoud	100.700	0
Saldo van dotatie en aanwending reserve	12.900	113.600
Totaal openbare verlichting	333.400	370.600

Voor dit onderdeel Openbare Verlichting is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand reserve per 1 januari 2016	768.300
Toevoeging	113.600
Onttrekking	0
Stand per 31 december 2016	881.900

Civiele kunstwerken

Terugblik 2016

In de Steur zijn twee bruggen en in de Pelikaan één brug vervangen. De brug in het centrum (Talmastraat) is geheel opgeknapt. Bij de Baden Powellstraat is een nieuwe fietsbrug aangelegd. Op de brug bij de dierenweide in het Lohmanpark is een nieuwe slijtlaag aangebracht. Daarnaast zijn er diverse kunstwerken geverfd en zijn er diverse kleine beton/hout/staal reparaties uitgevoerd.

Budgetrealisatie 2016

Civiele kunstwerken	Raming na wijz.	Rekening
Onderhoud	337.300	270.100
Investeringen	50.000	25.000
Totaal civiele kunstwerken	387.300	295.100

Openbaar groen, inclusief recreatiegebieden

Terugblik 2016

In 2016 zijn in de vijver van het Reijerpark Eco –eilanden aangebracht. Dit is in samenwerking met het NME, de Natuurvereniging, Stichting Abela en het Wellantcollege uitgevoerd. Naast een verfraaiing van de vijver leveren de planten een waterzuiverende werking. De scholieren van het Wellantcollege zijn actief betrokken bij de aanleg van deze eilanden en doen onderzoek naar de groei van de planten en het waterzuiverend effect.

Budgetrealisatie 2016

Openbaar groen	Raming na wijz.	Rekening
Onderhoud, incl. groot onderhoud	999.700	882.100
Totaal openbaar groen	999.700	882.100

Speelterrinen

Terugblik 2016

Het project Groene Schoolpleinen is gestart op de basisscholen. Naast het spelen op en met speeltoestellen is bewegen in het groen van belang. Diverse scholen zijn geïnteresseerd mee te doen. De Dr. Schaepmanschool start begin 2017 met de omvorming van een deel van hun schoolplein naar een groen schoolplein.

In 2016 zijn naast inspecties en dagelijks onderhoud aan speelterrinen, speelterrinen aangelegd en heringericht.

Het betreft de volgende locaties:

Boerhaavestraat	:	aanleg nieuw speelterrein met bewonersparticipatie
Brahmstraat	:	uitbreiding speelterrein met bewonersparticipatie
Forel	:	reconstructie speelterrein met bewonersparticipatie
Kamerlingh Onnesstraat	:	reconstructie speelterrein met bewonersparticipatie
Zwaluw	:	aanpassing ondergrond (van zand naar kunstgras) op verzoek van bewoners
Ridderhof	:	groot onderhoud speeltoestel (draak)
Kerkweg	:	reconstructie speelterrein inspraak via bewonersbrief
Van Riebeekpark	:	aanleg speelterrein in de nieuwbouw; inspraak tijdens voorlichtingsavond.

Een workshop “toegankelijkheid speelplaatsen voor kinderen met een beperking” heeft een goed inzicht gegeven voor ontwerpers en beheerders over uitgangspunten voor de toegankelijkheid. De uitgangspunten worden toegepast bij nieuwe aanleg en het herinrichten van speelplekken.

Budgetrealisatie 2016

Speelvoorzieningen	Raming na wijz.	Rekening
Klein onderhoud	268.400	242.000
Groot onderhoud	77.900	13.900
Investeringen	52.600	52.200
Saldo van dotatie en aanwending reserve	-6.500	57.500
Totaal speelvoorzieningen	392.400	365.600

Voor dit onderdeel Speelterrinen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand reserve per 1 januari 2016	29.100
Toevoeging	71.400
Onttrekking	-13.900
Stand per 31 december 2016	86.600

Wegen, fiets- en voetpaden (verhardingen)

Terugblik 2016

Het volgende onderhoud is uitgevoerd aan de wegen, fiets- en voetpaden:

Er is in de Anna Paulownastraat, Mecklenburgstraat, Louise de Colignylaan, Ds. Caspar van Gendtstraat, Potgieterstraat, Steijnstraat, Van Riebeeckstraat en Ringdijk een rehabilitatie uitgevoerd. Aan de Koolmees, Pelikaan, Meerkoet, Roerdomp, Strevelszicht, Fazant, Boezemkade, Prinses Irenestraat, Sandelingeweg, Tarwestraat en Mauritshoek heeft grootschalige herbestrating plaatsgevonden.

Klein onderhoud asfalt uitgevoerd aan diverse wegen.

Op het Dijkje is schade ontstaan door een verzakking en aan de Handelsweg waren problemen met de drainage. Op de Oranjestraat is veel boomwortel opdruk verwijderd. Verder zijn er diverse kleinere werken uitgevoerd.

Budgetrealisatie 2016

Wegen	Raming na wijz.	Rekening
Klein onderhoud	709.300	742.900
Groot onderhoud	1.671.100	1.159.400
Investeringen	55.900	94.700
Saldo van dotatie en aanwending reserve	-345.900	165.800
Totaal wegen	2.090.400	2.162.800

Voor dit onderdeel Wegen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand reserve per 1 januari 2016	6.195.400
Toevoeging	1.325.200
Onttrekking	-1.159.400
Stand per 31 december 2016	6.361.200

Riolering

Terugblik 2016

In 2016 zijn de gemengde riolen in een deel van de Wetstraat, Potgieterstraat, Stevelingstraat, van Riebeeckstraat en een gedeelte van de La Reijstraat vervangen door een gescheiden rioleringsstelsel. Een gedeelte van de riolering tussen de Transvaalstraat en de La Reijstraat gelegen ten westen van de watergang is buiten werking gesteld.

Zo ook is een gedeelte van de riolering gelegen op een bouwperceel aan de Jasmijnhof buiten werking gesteld en is er een nieuwe riolering gelegd tussen de Vogelkersstraat en de Jasmijnstraat. De riolering in het centrum van Ridderkerk is gereinigd in verband met de inwerkingstelling van het nieuwe gemaal P01.

De riolering achter de woningen aan de oostzijde van de Rijksstraatweg grenzend aan het nieuwe bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard is ter plaatse van de Voorweg voor de bouw van de tunnel onderbroken. Om het afvalwater afkomstig van de percelen gelegen aan de Rijksstraatweg tussen de Verbindingsweg en de Voorweg af te kunnen voeren is een nieuw gemaal geplaatst met een persleiding naar het riool ten zuiden van de Voorweg.

De pompen en de hydrauliek van de gemalen aan de Touwslagerstraat, Nikkelstraat, Rijnsingel, Ringdijk en de Sportlaan zijn gerenoveerd. De elektrische besturing van gemalen aan de Kaartenmakerstraat, Rijnsingel en de Blaak (verversingsgemaal) is gerenoveerd.

De samenwerkingsovereenkomst (Aval)- waterketen is tussen de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk en het Waterschap Hollandse Delta gesloten.

Budgetrealisatie 2016

Riolering	Raming na wijz.	Rekening
Onderhoud	2.940.100	2.785.800
Investeringen	732.800	409.700
Totaal riolering	3.672.900	3.195.500

Waterhuishouding

Terugblik 2016

Delen van het water in Bolnes, Slikkerveer, Donkersloot en de Gorzen zijn gebaggerd. Regulier onderhoud, zoals riet maaien en verwijderen van drijvende waterplanten, heeft plaatsgevonden in alle watergangen van Ridderkerk. Verder is de beschoeiing aan de Stevinstraat vervangen.

Budgetrealisatie 2016

Waterhuishouding	Raming na wijz.	Rekening
Klein onderhoud	196.900	202.700
Groot onderhoud	70.200	299.200
Investeringen	15.700	0
Saldo van dotatie en aanwending reserve	15.500	-213.500
Totaal waterhuishouding	298.300	288.400

Voor dit onderdeel Waterhuishouding is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand reserve per 1 januari 2016	419.200
Toevoeging	85.700
Onttrekking	-299.200
Stand per 31 december 2016	205.700

Afvalinzameling

Terugblik 2016

In 2016 is door de NV BAR-Afvalbeheer aan onderhoud van de ondergrondse containers een bedrag uitgegeven van € 94.750,-.

Haven

Terugblik 2016

In de haven is er een nieuwe bolder en aanmeerpaal geplaatst. Het voornemen om de haven in 2016 te baggeren is niet gehaald. De gemeente is nog met de twee jachthavenverenigingen in gesprek over de kostenverdeling.

Haven	Raming na wijz.	Rekening
Klein onderhoud	3.000	4.600
Groot onderhoud	262.200	26.000
Saldo van dotatie en aanwending reserve		-1.500
Totaal haven	265.200	29.100

Voor dit onderdeel Haven is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand reserve per 1 januari 2016	236.900
Toevoeging	25.300
Onttrekking	-26.800
Stand per 31 december 2016	235.400

Gebouwen

De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor het beheer/onderhoud van hun gebouwen/accommodaties. De Stichting Sport en Welzijn was in 2016 nog verantwoordelijk voor het dagelijks beheer, exploitatie en groot onderhoud van de accommodaties die zij van de gemeente huren, beheren en exploiteren. In 2017 zal Stichting Sport en Welzijn nog steeds verantwoordelijk zijn voor het dagelijks beheer en exploitatie van de accommodaties die zij van de gemeente huren. Het groot onderhoud zal door een externe partij worden gecoördineerd. De gemeente Ridderkerk is ook verantwoordelijk voor het beheer/onderhoud van de gemeentelijke gebouwen die niet door Stichting Sport en Welzijn worden gehuurd. Voor verhuurde gebouwen is een dotatie aan de reserve vastgesteld.

a. Gemeentelijke Gebouwen

Terugblik 2016

In april 2016 is het uitvoeringsplan van het Integraal Accommodatieplan Ridderkerk (IAP) vastgesteld. Hierin wordt richting gegeven aan de toekomst van verschillende gemeentelijke gebouwen. Voor een groot aantal gemeentelijke gebouwen (waarvoor in het kader van het IAP geen ingrijpende wijzigingen worden voorgesteld) is een meerjarenonderhoudsprogramma opgesteld. In het MOP zijn de kwaliteitscriteria voor de gebouwen die van strategisch belang zijn vastgesteld. De algemene conditie van onze gebouwen is tussen 5 (matig) tot 3 (voldoende). Op basis van het beleid passen wij duurzaam beheer toe, en voldoen we aan de arbo- en veiligheidsvoorschriften. Voor verhuurde gebouwen is een dotatie aan de reserve vastgesteld.

Per 1 januari 2016 werd de voormalige Plantsoenpost (Industrieweg 10) niet meer gebruikt door de BAR-organisatie. Dit pand was met de jaarrekening 2015 al afgeschreven en is in 2016 gesloopt.

Budgetrealisatie 2016

Gemeentelijke gebouwen	Raming na wijz.	Rekening
Klein onderhoud	2.613.300	2.971.300
Groot onderhoud	102.100	96.700
Investeringen	803.900	685.300
Saldo van dotatie en aanwending reserve	-6.700	-2.300
Totaal gemeentelijke gebouwen	3.512.600	3.751.000

Voor de verhuurde gebouwen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand reserve per 1 januari 2016	242.800
Toevoeging	94.400
Onttrekking	-96.700
Stand per 31 december 2016	240.500

b. Onderwijs gebouwen

c. Sport en Welzijn gebouwen

Terugblik 2016

Er zijn productafspraken gemaakt met de stichting Sport en Welzijn voor de exploitatie, het beheer en het onderhoud van de gemeentelijke welzijns-, sportaccommodaties en -velden. Deze afspraken worden herzien waarbij Stichting Sport en Welzijn zich vooral op het dagelijks beheer en exploitatie van deze accommodaties gaat richten vanuit hun rol als huurder en exploitant van de gebouwen. Voor een groot aantal gemeentelijke gebouwen (waarvoor in het kader van het IAP geen ingrijpende wijzigingen worden voorgesteld) is een meerjarenonderhoudsprogramma opgesteld. Dit in verband met de aanbesteding van de coördinatie van het groot onderhoud van de gebouwen (die door Sport en Welzijn worden gehuurd) voor de periode 2017-2019. Welke partij deze coördinatie zal gaan uitvoeren, zal begin 2017 bekend worden.

Paragraaf 4. Financiering

Doel

De paragraaf financiering richt zich op de treasuryfunctie. De zogenaamde treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexe geld- en kapitaalmarkt.

Inleiding

In deze financieringsparagraaf wordt ingegaan op de mate waarin de plannen en acties, zoals beschreven in de begroting in 2016, zijn uitgevoerd. Naast enkele onderwerpen die verplicht deel uitmaken van de financieringsparagraaf, gaan we ook in op een aantal ontwikkelingen die van belang zijn voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie.

Kaders

De kaders voor de uitvoering van de financieringsfunctie zijn vastgelegd in de financiële verordening en verder uitgewerkt in het treasurystatuut. Hierbij is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO) van toepassing. Deze wet schept een bindend kader voor een verantwoorde en professionele inrichting van de treasuryfunctie bij decentrale overheden. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is het beheersen van risico's. De kaders zoals vastgesteld in voornoemde documenten zijn door ons in 2016 gehanteerd.

Belangrijkste ontwikkelingen

Schatkistbankieren

De wet Verplicht Schatkistbankieren schrijft voor dat overtollige middelen dagelijks worden afgeroomd naar een rekening bij de schatkist. Het Ministerie heeft een drempelbedrag vastgesteld dat op de rekening courant van de eigen bank mag blijven staan. Deze drempel is vastgesteld op 0,75% van het begrotingstotaal. Voor de gemeente Ridderkerk hield dit voor 2016 in dat wanneer het saldo op de rekening courant hoger was dan € 843.750 dit moest worden afgeroomd naar de schatkist.

Met onze huisbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), hebben we afgesproken dat er dagelijks automatisch wordt afgeroomd naar de schatkist wanneer het saldo hoger is dan € 700.000. Hierdoor is de kans op overschrijding van de limiet minimaal.

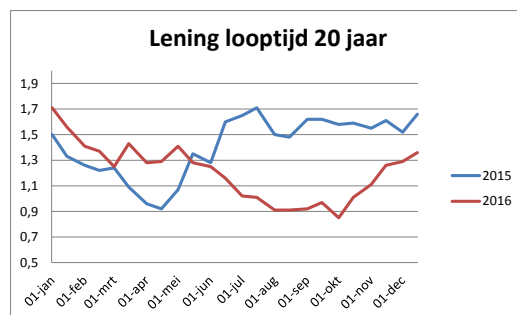
Conform de nieuwe regelgeving wordt er bij de toelichting op de balans verantwoording afgelegd over het totaal aan middelen dat per kwartaal buiten de schatkist is gehouden. Hieruit blijkt dat het drempelbedrag in 2016 niet is overschreden.

Renteontwikkeling

Renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt zijn belangrijk, omdat deze risico's in kunnen houden voor ons. Wij volgen de rente-ontwikkelingen daarom ook nauwlettend. We maken hiervoor gebruik van de infodienst van een aantal banken, waardoor we op ieder moment van de dag de ontwikkelingen kunnen volgen en online op de hoogte worden gehouden van belangrijke veranderingen.

Zowel de korte als de lange rente zijn het afgelopen jaar laag gebleven. Voor kasgeldleningen is er het hele jaar sprake geweest van een negatieve rente, waardoor er bij het afsluiten van een kasgeldlening sprake was van een rentevergoeding in plaats van dat er rente betaald moest worden. De kortlopende rente is gekoppeld aan de Euribor, ook deze was voor het afgelopen jaar negatief voor de korte looptijden.

In onderstaande tabel geven wij u inzicht in het renteverloop van leningen met een looptijd van 20 jaar in de jaren 2015 en 2016. Het betreft hier indicatieve rentepercentages.

Renterisicobeheer

In dit onderdeel wordt inzicht gegeven in de renterisico's van de gemeente. De rente-risiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar en de kasgeldlimiet op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar. Deze twee normen zijn een verplicht onderdeel van deze paragraaf met als doel de budgettaire risico's als gevolg van rentestijging te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar. De belangrijkste vormen hiervan zijn opgenomen daggeld- en kasgeldleningen en rekening-courantkrediet. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Voor ons was de kasgeldlimiet voor het jaar 2016 € 9,563 miljoen (8,5% van € 112,5 miljoen). De kasgeldlimiet is de maximale gemiddelde kortlopende schuld die we per kwartaal mogen hebben. Wanneer in drie opeenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet dit gemeld worden bij de toezichthouder.

In het onderstaande overzicht is de toetsing van de kasgeldlimiet voor het jaar 2016 opgenomen. Hieruit blijkt dat we niet boven de kasgeldlimiet zijn uitgekomen.

Kasgeldlimiet (x € 1.000)

Omvang begroting per 1-1-2016	€ 112.500
	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	€ 9.563

	bedragen x 1.000 euro			
	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Totaal vlottende schuld	0	0	0	0
Totaal vlottende middelen	955	2.929	12.596	8.328
Gemiddeld saldo schuld (+) of overschot (-)	-955	-2.929	-12.596	-8.328
Kasgeldlimiet	9.563	9.563	9.563	9.563
Ruimte onder kasgeldlimiet	10.517	12.492	22.158	17.891

Renterisiconorm

De renterisiconorm benadrukt vooral het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en van de renterisico's. De renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering en/of renteherziening in aanmerking mag komen. Van renteherziening is sprake, als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar zal worden aangepast. Herfinanciering bestaat uit het totaal aan aflossingen van langlopende leningen, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Voor ons bedraagt de renterisiconorm voor het jaar 2016 € 22,5 miljoen, zijnde 20% van het begrotingstotaal van € 112,5 miljoen.

Het renterisico dat de gemeente in enig jaar loopt, is onder andere afhankelijk van nieuw aan te trekken financiering in de komende jaren. In 2016 zijn er geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken. In het volgende overzicht zijn de feitelijke renterisico's opgenomen voor de vaste schuld, in relatie tot de renterisiconorm.

RENTERISICONORM EN RENTERISICO'S VAN DE VASTE SCHULD per 31-12-2016

bedragen x EUR 1.000

Renterisico op vaste schuld		2016
1. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)		0
2. Betaalde aflossingen		4.287
3. Renterisico op vaste schuld (1+ 2)		4.287
Renterisiconorm		
4a. Begrotingstotaal 2016		112.500
4b. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		20,0%
4. Renterisiconorm		22.500
Toets Renterisiconorm		
5a Ruimte onder renterisiconorm (4 - 3)		18.213
5b Overschrijding renterisiconorm (4 - 3)		

De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte

Liquiditeitsplanning

Het tijdig, juist en volledig beschikbaar hebben van financiële informatie is van wezenlijk belang om de treasuryfunctie naar behoren uit te voeren. Een goede liquiditeitsplanning is hiervoor essentieel. Met behulp van een korte termijn liquiditeitsplanning krijgen we een beter beeld van de te verwachten inkomsten en uitgaven. In 2016 bleek opnieuw dat de waarde van de korte termijn planning met name afhankelijk is van het inzicht in de uitgaven op de investeringen. Juist op dat gebied blijkt het lastig te zijn om een goede planning te geven van de uitgaven.

Ook dit jaar hebben we bij de tussenrapportages de kredieten kritisch beoordeeld en daar waar mogelijk kredieten doorgeschoven of afgeraamd. Verbetering van de sturing op de uitgaven en inkomsten heeft onze speciale aandacht. Bij de tussenrapportages houden we u op de hoogte van relevante ontwikkelingen op dit gebied.

Financieringsbehoefte

Gedurende bijna het hele jaar 2016 is er sprake geweest van een liquiditeitsoverschot. Sinds de invoering van de wet op het verplicht schatkistbankieren zijn er geen mogelijkheden meer zijn om deze overtollige middelen tijdelijk op deposito te zetten tegen een gunstig tarief. Overliquiditeit wordt daarom zoveel mogelijk beperkt. Deze overliquiditeit is niet structureel en is inmiddels in 2017 volledig benut. De overtollige middelen zijn in de loop van 2016 conform het treasurystatuut gebruikt om tijdelijke liquiditeitstekorten binnen de BAR-organisatie op te vangen door het verstrekken van een onderlinge kasgeldlening tegen marktconforme rente van 0%.

In de begroting was nog uit gegaan van de noodzaak om in de loop van 2016 een nieuwe langlopende lening van € 10 miljoen aan te trekken, maar door achterblijvende uitgaven op onder andere de investeringen is dit niet nodig gebleken. Het rentevoordeel van € 100.000 dat hierdoor is ontstaan heeft een gunstig effect op het renteresultaat van 2016.

Mutaties lang vreemd vermogen in 2016

	Bedragen x € 1.000	Gemiddelde rente
Eindstand per 31 december 2015	60.501	
Nieuwe leningen	0	
Reguliere aflossingen	-4.287	
Vervroegde aflossingen	0	
Eindstand per 31 december 2016	56.214	3,0286%

Uitzettingen

In 2014 is er een lening verstrekt aan de BAR-organisatie voor de financiering van de materiele vaste activa die betrekking hebben op de bedrijfsvoering, welke zijn overgedragen van de gemeente aan de BAR-Organisatie. Voor het bepalen van de aflossing en rente op deze leningen is aansluiting gezocht

bij de bedragen voor afschrijving en rente zoals deze oorspronkelijk in de begroting van de gemeente was opgenomen.

Verder zijn er in 2016 geen nieuwe leningen verstrekt en is door alle geldnemers tijdig voldaan aan de rente- en aflossingsverplichtingen van de lopende leningen.

Kredietrisico op verstrekte gelden		(bedragen x € 1.000)		
Naam geldnemer	%	Saldo uitzetting 01-01-2016	Mutaties in 2016	Saldo uitzetting 31-12-2016
BAR-Organisatie	n.v.t.	1.388	-592	796
Totaal verstrekte gelden		1.388	-592	796

Paragraaf 5. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering wordt vanaf 1 januari 2014 via de GR BAR-organisatie uitgevoerd. Over 2016 is hiervoor een bedrag van € 26.107.500 aan de GR BAR-organisatie vergoed.

Zie voor informatie over de bedrijfsvoering de rekening 2016 van de BAR-organisatie.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf worden eerst de beleidskaders op verbonden partijen beschreven. Deze is in 2016 vastgesteld voor de periode 2016 – 2020. Vervolgens wordt per verbonden partij specifieke informatie aangegeven. De verbonden partijen zijn daarbij gerangschikt naar de soorten:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen;
- overige verbonden partijen.

Inhoudelijke beleidsontwikkelingen zijn opgenomen in de programma's van deze begroting.

Achtergrondinformatie

De gemeente Ridderkerk heeft een nota verbonden partijen vastgesteld voor de periode 2016 – 2020. De nota sluit aan bij de Wet gemeenschappelijke regelingen die per 1-1-2015 van kracht is en tot doel heeft de democratische legitimatie te versterken en een methodiek te ontwikkelen waarmee de bestaande verbonden partijen kunnen worden beoordeeld en aangestuurd. Als de uitvoering van een publieke taak aan een verbonden partij is overgedragen, is het onvermijdelijk dat directe sturing door de gemeente minder wordt. Dit omdat de verbonden partij gezamenlijk wordt aangestuurd. De invloed van het gemeentebestuur op een verbonden partij is het grootst als de inzet zich richt op de voorkant van de processen van de verbonden partij.

Besteding op de raadsprogramma's

In het volgende overzicht zijn de verbonden partijen opgenomen met de geraamde en gerealiseerde bijdrage van de gemeente, c.q. het (te) ontvangen dividend.

Nr.	Omschrijving	nadeel + / voordeel -		
		Begroting		Rekening
		primair	na wijziging	
	Gemeenschappelijke regelingen			
1	Koepelschap buitenstedelijk groen	82.100	82.100	92.500
2	Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde	232.300	232.300	232.300
3	Metropoolregio Rotterdam Den Haag	111.500	111.500	111.500
4	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond	1.897.400	1.897.400	1.897.900
5	GGD-Rotterdam Rijnmond	265.900	265.900	257.200
6	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond	678.400	768.400	768.400
7	Nieuw Reijerwaard	0	0	0
8	Jeugdhulp Rijnmond	5.305.300	5.305.300	5.305.300
9	BAR-organisatie	23.879.200	26.137.000	26.107.500
	Vennootschappen en corporaties			
10	Eneco NV	-1.250.000	-1.250.000	-1.109.200
12	BNG NV	-132.800	-132.800	-90.900
13	Hydron NV	0	0	0
14	NV MAR	-87.000	-237.000	-237.600
15	NV BAR Afvalbeheer	0	0	0
	Overige verbonden partijen			
16	Landschapstafel IJsselmonde	22.600	22.600	22.600

Opmerking

In 2015 zijn de werkzaamheden in de NV Milieu Service AVR-Ridderkerk (NV MAR) beëindigd. In 2016 is het proces van liquidatie van de verbonden partij gestart en geëindigd. De financiële afwikkeling is afgerond in 2016.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR)		Vestigingsplaats Rotterdam		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen		15 gemeenten uit het Rijnmond gebied.			
Stemverhouding: 5%					
Openbaar belang					
(Brand)veiligheid, vervoer van zieken en ongeval slachtoffers, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing met inbegrip van de multidisciplinaire samenwerking en de Gemeenschappelijke meldkamer. De vorming van veiligheidsregio's heeft als doelstelling de versterking van de bestuurlijke aansturing van de rampenbestrijding en crisisbeheersing op regionaal en nationaal niveau en de versterking van de geneeskundige hulpverlening en het regionale beheer van de brandweer.					
Bestuurlijk belang					
Burgemeester is lid van dagelijks bestuur en Algemeen bestuur. Bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen ieder één stem uit, met uitzondering van de leden die een gemeente vertegenwoordigen met een inwonertal boven 50.000. Zij brengen voor elk volgend 50.000-tal, of gedeelte daarvan, één stem meer uit tot een maximum van elf stemmen per gemeente.					
Actuele ontwikkelingen					
-					
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	01-01-2016		31-12-2016	Aandelenkapitaal	n.v.t.
Eigen vermogen	8.804.200		8.903.600	Leningen/garantstellingen	n.v.t.
Vreemd vermogen	66.985.300		74.392.700	Bijdrage gemeente 2016	1.897.900
Resultaat 2016	2.386.800				
Risico's					
fiscale regeling een risico (BTW en VPB)					

Gemeenschappelijke regeling Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR)		Vestigingsplaats Schiedam		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen		15 Rijnmondgemeenten en de provincie Zuid-Holland			
Stemverhouding: 1.8%					
Openbaar belang					
Advisering en ondersteuning van gemeentelijke milieutaken. De DCMR heeft een algemene adviestaak met betrekking tot milieu, adviseert ten aanzien van vergunningverlening en handhaving in het kader van de wettelijke taken als gevolg van de Wet Milieubeheer en ondersteunt de gemeente t.a.v. de uitvoering van het Besluit Bodemkwaliteit.					
Bestuurlijk belang					
1 lid Algemeen Bestuur					
Actuele ontwikkelingen					
Eerste cijfers over 2016 (uitgebreide verantwoording volgt via de Eindverantwoording DCMR): Aantal behandelde vergunningen/meldingen: 38 Aantal uitgevoerde controles: 582 Aantal juridische zaken/handhavingzaken: 8					
Voorafgaand aan en naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (aangaande Odfjell) heeft DCMR het verbeterprogramma 'Risicogestuurd Toezicht' opgesteld en geïmplementeerd, alsmede hieruit voortvloeiende uitvoeringsdocumenten. Daarnaast heeft DCMR naar aanleiding van dit verbeterplan in 2015 een organisatiewijziging doorgevoerd waarbij vergunningverlening en toezicht/handhaving tot op directieniveau gescheiden worden. Het OvV heeft eind 2016 een vervolgonderzoek ingesteld om te bepalen of de aanbevelingen voldoende zijn opgevolgd. Begin 2017 wordt het definitieve rapport verwacht.					

Gemeenschappelijke regeling Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR)		Vestigingsplaats Schiedam	Gemeenschappelijke regeling	
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente	
	01-01-2016	31-12-2016	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	8.278.000	14.053.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	21.936.000	9.524.000	Bijdrage gemeente 2016	768.400
Resultaat 2016	7.449.000			
Risico's				
Risico's in de sturing en beheersing van de organisatie in het kader van opdrachtverstrekking. Risico's in het kader van de implementatie van de nieuwe organisatiestructuur en risico's in het kader van opdrachtverstrekking van niet-participanten.				

Gemeenschappelijke regeling voor het natuur- en recreatiegebied IJsselmonde (NRIJ)		Vestigingsplaats Schiedam	Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Ridderkerk, Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Rotterdam en Provincie Zuid-Holland			
Stemverhouding: 14%				
Openbaar belang				
Ontwikkelen en in stand houden van intergemeentelijke buitenstedelijke recreatie en bescherming van natuur en landschap. Beheer, ontwikkeling en onderhoud van recreatieve groengebieden op IJsselmonde.				
Bestuurlijk belang				
2 algemeen bestuursleden waarvan 1 in het dagelijks bestuur.				
Actuele ontwikkelingen				
Provincie en Rotterdam willen uittreden.				
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente	
	01-01-2016	31-12-2016	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	4.191.800	3.984.500	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	2.271.400	2.337.700	Bijdrage gemeente 2016	232.300
Resultaat 2016	330.000			
Risico's				
In geval van besluit tot uittreding uit het schap volgt een uittredings- of opheffingstraject waarvan de financiële gevolgen op dit moment nog niet volledig te duiden zijn.				

Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond (GGD Rotterdam-Rijnmond)		Vestigingsplaats Rotterdam	Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	15 gemeenten			
Stemverhouding: 6,7%				
Openbaar belang				
Gezamenlijke uitvoering wettelijke verplichtingen van gemeenten in het kader van de Wet Publieke Gezondheid. De doelstelling: Een evenwichtig productenaanbod zoveel mogelijk gericht op lokale problematiek. In zijn algemeenheid het verbeteren van de volksgezondheid van de bevolking.				
Bestuurlijk belang				
De gemeente heeft bestuurlijke inbreng als lid van het algemeen bestuur (AB).				
Actuele ontwikkelingen				
Geen tenzij er een calamiteit optreedt.				

Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond (GGD Rotterdam- Rijnmond)		Vestigingsplaats Rotterdam	Gemeenschappelijke regeling	
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente	
	01-01-2016	31-12-2016	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	0	0	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	0	0	Bijdrage gemeente 2016	257.200
Resultaat 2016	0			
Risico's				
De GGD-RR is onderdeel van de organisatie van de gemeente Rotterdam. Deze gemeente is dan ook volledig risicodragend van de GGD.				

Gemeenschappelijke regeling voor het Koepelschap Buitenstedelijk Groen		Vestigingsplaats Schiedam	Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	18 gemeenten en provincie Zuid-Holland			
Stemverhouding:	4%			
Openbaar belang				
Financiering en programmering buitenstedelijk groen. e gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk groen werkt feitelijk als een vereveningsinstrument. Alle kosten die de deelnemers maken ten behoeve van de realisering en instandhouding van de buitenstedelijke recreatieprojecten worden bij elkaar opgeteld en op basis van de in 1987 vastgestelde verdeelsleutel naar rato van het aantal inwoners over de gemeenten herverdeeld.				
Bestuurlijk belang				
1 lid AB (portefeuillehouder Buitenstedelijk groen) 1 DB-lid, verkozen uit het bestuur van het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde.				
Actuele ontwikkelingen				
Conform de gemeentelijke en provinciale besluiten wordt het koepelschap per 1 – 1 – 2018 opgeheven. Door herberekening van de bijdragen blijft de bijdrage aan het NRIJ gelijk.				
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente	
	01-01-2016	31-12-2016	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	108.900		Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	254.200		Bijdrage gemeente 2016	92.500
Resultaat 2016				
Risico's				
Geen risico. De gemeenten en de provincie hebben besloten per 31 december 2017 het Koepelschap Buitenstedelijk Groen op te heffen.				

Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard (GRNR)		Vestigingsplaats Ridderkerk	Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Gemeenten Rotterdam, Ridderkerk en Barendrecht			
Stemverhouding:	33%			
Openbaar belang				
De gemeenten Barendrecht, Ridderkerk en Rotterdam hebben gezamenlijk de ontwikkeling van Nieuw Reijerwaard op zich genomen. Hiertoe hebben zij per 1 januari 2012 de Gemeenschappelijke Regeling Nieuw Reijerwaard (GRNR) opgericht. De GRNR heeft de opdracht om een 96 hectare groot bedrijventerrein, de daarbij horende ontsluiting en de aanleg van een groene corridor te realiseren in Nieuw Reijerwaard in Ridderkerk.				

Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard (GRNR)		Vestigingsplaats Ridderkerk		Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijk belang					
Het algemeen bestuur bestaat uit tien leden, de voorzitter inbegrepen. De raden van Barendrecht en Ridderkerk wijzen uit hun midden, de voorzitter van de raad inbegrepen, en uit de wethouders, elk vier leden en twee plaatsvervangend leden aan. Van deze vier leden respectievelijk twee plaatsvervangend leden dienen ten minste twee leden respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van het college van burgemeester en wethouders. De raad van Rotterdam wijst uit de voorzitter van de raad en uit de wethouders, twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Het voorzitterschap rouleert jaarlijks.					
Actuele ontwikkelingen					
In 2016 heeft de eerste gronduitgifte plaats gevonden. De verwerving van gronden en voorbereidende werkzaamheden zijn voortgezet en verlopen volgens begroting. Zo is er onder meer begonnen met de aanleg van de Verlengde Voorweg die Nieuw Reijerwaard met bestaande bedrijventerreinen zal verbinden. De aanbesteding voor de concessie productie duurzame energie is gestart.					
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	01-01-2015	31-12-2015	Aandelenkapitaal	0	
Eigen vermogen	0	0	Leningen/garantstellingen	33% van verlies	
Vreemd vermogen	0	0	Bijdrage gemeente 2017	0	
Resultaat 2017	0				
Risico's					
Alle drie de deelnemende gemeenten dragen 1/3 van de risico's verbonden aan de grondexploitatie.					

Gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond		Vestigingsplaats Rotterdam		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Schiedam, Vlaardingen, Westvoorne en Rotterdam.				
Stemverhouding: 3%					
Openbaar belang					
Doel: • Het beschikbaar houden van specialistische zorg en van 7/24 crisisopvang; • Het realiseren van schaalvoordelen; • Het delen van kennis en expertise. De GR heeft tot taak de gemeenschappelijke inkoop van jeugdhulp zodanig vorm te geven dat lokale ambities kunnen worden gerealiseerd. De visie en doelen van de GR zijn daarmee een optelsom van de beleidsvoornemens van de deelnemende gemeenten.					
Bestuurlijk belang					
De gemeente heeft bestuurlijke inbreng als lid van het algemeen bestuur (AB) en dagelijks bestuur (DB).					
Actuele ontwikkelingen					
In 2016 hebben de deelnemende gemeenten besloten (na een evaluatie) het regionaal transitie arrangement niet te verlengen. Dit houdt in dat er niet langer sprake is van een budgetgarantie per zorgaanbieder. Vanaf 2017 worden de contracten nog eenmaal verlengd. Vanaf 2018 gaan we met een resultaatgericht inkoop- en hulpverleningsmodel werken. We zijn hard bezig met de voorbereidingen daarvoor.					
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	01-01-2016	31-12-2016	Aandelenkapitaal	0	
Eigen vermogen	1.004.000	5.546.600	Leningen/garantstellingen	0	
Vreemd vermogen	34.930.300	38.198.200	Bijdrage gemeente 2016	5.305.300	
Resultaat 2016	4.452.700				
Risico's					
Tekort op totaalbudget van de zorg (bijbetalen naar rato van inleg) en risicodekking voor betaling op ongeleverde zorg van de zorgaanbieders.					

Gemeenschappelijk regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2014		Vestigingsplaats Den Haag		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen		23 gemeenten in Rotterdam Rijnmond en Haaglanden			
Stemverhouding: 4 %					
Openbaar belang					
Samenwerking in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) op het gebied van verkeer en vervoer en het verbeteren van het economisch vestigingsklimaat. De metropoolregio Rotterdam Den Haag moet leiden tot het verbeteren van het economisch vestigingsklimaat en van de bereikbaarheid van de regio.					
Bestuurlijk belang					
De gemeente is via de burgemeester vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur en in het algemeen bestuur van de Metropoolregio. Daarnaast is de portefeuillehouder Verkeer lid van de bestuurscommissie Vervoersautoriteit en de portefeuillehouder Economie is lid van de bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat.					
Actuele ontwikkelingen					
Economisch Vestigingsklimaat: In 2016 zijn een Regionaal Investeringsprogramma en Roadmap Next Economy opgeleverd. Doel van beide is om het economisch presteren van de regio te verbeteren, waarbij de roadmap zich expliciet richt op vernieuwing van de economie, innovatie, duurzaamheid en digitalisering. Meerdere Ridderkerkse projecten zijn in het investeringsprogramma en de roadmap terecht gekomen, o.a. vijf vernieuwende projecten op Nieuw-Reijerwaard. Daarnaast is Ridderkerk aangesloten bij een aantal regionale projecten, o.a. op het vlak van duurzaamheid en aansluiting kennisinstellingen-bedrijfsleven. Vervoersautoriteit: In 2016 is de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid vastgesteld. Dit kan als het regionale verkeer- en vervoerplan worden gezien dat invulling geeft aan de gezamenlijke regionale mobiliteitsopgave in de regio. De MRDH heeft in 2016 samen met de provincie en het Rijk gewerkt aan planvorming rond het MIRT, het investeringsprogramma voor infrastructuur, ruimte en transport van het Rijk. Daarnaast is eind 2016 de nieuwe concessie Rail Rotterdam ingegaan, en is de zienswijzeprocedure gestart voor nieuwe bus concessies, waarvan de concessie bus Rotterdam eind 2019 zal ingaan.					
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	01-01-2016		31-12-2016	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	2.487.200			Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	1.078.300			Bijdrage gemeente 2016	111.500
Resultaat 2016					
Risico's					
Overbesteding: investering leidt niet tot de beoogde lange termijnbesparing, verminderde Rijkssubsidie, tegenvallende exploitatieresultaten, gemeentes die uitstappen, ruzie met provincie, vastlopende bureaucratie, geen resultaten boeken voor economie vanwege achterblijvend resultaat lobby/investeringsagenda.					

Gemeenschappelijke regeling BAR Organisatie		Vestigingsplaats Ridderkerk		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen		Gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk			
Stemverhouding: 33%					
Openbaar belang					
Doel van de regeling is een optimaal functionerende ambtelijke organisatie die ervoor zorgt dat de drie gemeenten autonoom kunnen blijven opereren waarbij de drie belangrijkste doelstellingen zijn: <ol style="list-style-type: none"> 1. Excellente dienstverlening 2. Acceptabele kosten 3. Kwalitatief deskundige, robuuste organisatie. 					
Daarnaast zijn er een achttal thema's benoemd waar kansen liggen voor een nadere (bestuurlijke) samenwerking tussen de drie gemeenten. Deze thema's zijn: MRDH, beheer buitenstedelijk groen, openbaar vervoer, jeugdzorg, duurzaamheid, wonen, ruimte ontwikkeling en (maatschappelijke) participatie.					

Gemeenschappelijke regeling BAR Organisatie		Vestigingsplaats Ridderkerk		Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijk belang					
Het algemeen bestuur is het hoogste bestuursorgaan van de BAR-organisatie en bestaat uit de drie colleges van de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk. Dit bestuur vergadert vier keer per jaar. Het dagelijks bestuur bestaat uit zes leden (van het algemeen bestuur), twee van elke deelnemende gemeente.					
Actuele ontwikkelingen					
Naar aanleiding van het eind 2015 verschenen Rekenkamerrapport heeft het Dagelijks Bestuur de oorspronkelijke doelstellingen van de BAR-organisatie nogmaals bekeken en vervolgt herijkt, waar ook prestatieafspraken en indicatoren aan zijn gekoppeld. Tevens hebben de colleges in 2016 verkend op welke beleidsvelden en thema's kansen liggen door een nadere bestuurlijke samenwerking.					
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	01-01-2016	31-12-2016	Aandelenkapitaal	0	
Eigen vermogen	788.100	20.100	Leningen/garantstellingen	0	
Vreemd vermogen	25.294.800	18.717.400	Bijdrage gemeente 2016	26.107.500	
Resultaat 2016	20.100				
Risico's					
Aansprakelijkheidsstelling, risico's i.h.k.v. (loon) belastingregelgeving en ICT risico's (continuïteit bedrijfsvoering, beveiliging)					

Vennootschappen

Eneco Holding N.V. (Eneco)		Vestigingsplaats Rotterdam		Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	53 Nederlandse gemeenten				
Stemverhouding:	1,13%				
Openbaar belang					
Eneco draagt zorg voor de gas- en elektriciteitsvoorziening binnen het voorzieningsgebied. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal omdat deze nut heeft voor de inwoners van onze gemeente en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.					
Bestuurlijk belang					
Vertegenwoordiging in de Algemene vergadering van Aandeelhouders via wethouder Financiën.					
Actuele ontwikkelingen					
Vanaf 31 januari 2017 is Eneco gesplitst in twee zelfstandige bedrijven: een <i>Energiebedrijf</i> (Eneco) en een <i>Netwerkbedrijf</i> (Stedin). Beide bedrijven zijn gezond genoeg om in de toekomst hun huidige strategie uit te blijven voeren zonder aanvullend kapitaal vanuit de aandeelhouders. Nu de splitsing officieel een feit is komt er op een nog nader te bepalen moment de mogelijkheid voor onze gemeente om de aandelen in het Energiebedrijf te verkopen of te behouden. Dit zal in een gezamenlijk proces worden opgepakt met een actieve rol van de Aandeelhouderscommissie, ondersteund door externe adviseurs, waarbij een zorgvuldige afstemming met andere aandeelhouders en de belangen van het bedrijf belangrijke randvoorwaarden zijn.					
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	01-01-2016	31-12-2016	Aandelenkapitaal (56.246 aandelen; 1,13% van totaal) – boekwaarde	1.134.451	
Eigen vermogen	4.845.000.000	4.806.000.000	Leningen/garantstellingen	0	
Vreemd vermogen	5.056.000.000	5.006.000.000	Bijdrage gemeente 2016	0	
Resultaat 2016 (nettowinst)	199.000.000		Jaardividend 2016	1.109.200	
Risico's					
Dalende gereguleerde nettarieven en de (gedwongen) splitsing van Eneco Holding N.V. in een energie- en					

Eneco Holding N.V. (Eneco)	Vestigingsplaats Rotterdam	Naamloze vennootschap
<p>netwerkbedrijf kan de hoogte van het jaardividend beïnvloeden. Stedin is sterk gereguleerd door de Autoriteit Consument & Markt (ACM). Nieuwe maatregelen van de ACM kunnen van grote invloed zijn op het resultaat. Het streven is om het totale dividendniveau op peil te houden. Tot dusver leverde Stedin de voornaamste bijdrage aan de totale dividenuitkering. In de komende vijf jaar zal dit mogelijk veranderen en kan een groter deel van het Energiebedrijf afkomstig zijn.</p>		

Oasen NV (Oasen water)	Vestigingsplaats Gouda	Naamloze vennootschap		
Deelnemende partijen	24 gemeenten in het verzorgingsgebied			
Stemverhouding:	6,28%			
Openbaar belang				
<p>Oasen draagt zorg voor de watervoorziening binnen het voorzieningsgebied. Oasen maakt drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven, in 24 gemeenten waaronder Ridderkerk. Het gaat om totaal zo'n 45 miljard liter drinkwater. Hiervoor worden 7 zuiveringsstations, 9 pompstations en een watertoren gebruikt. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal omdat het bedrijf nut heeft voor de inwoners van onze gemeente en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.</p>				
Bestuurlijk belang				
Vertegenwoordiging in de Algemene vergadering van Aandeelhouders via wethouder Financiën.				
Actuele ontwikkelingen				
Onderzoek naar de mate van (wettelijke) tariefdifferentiatie mede in relatie tot doorrekening precarioheffing.				
Financiële positie - Verbonden partij		Financieel belang - gemeente		
	01-01-2015	31-12-2015	Aandelenkapitaal (47 van totaal 748 stuks, 6,28%)	21.327
Eigen vermogen	90.071.000	94.042.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	128.247.000	143.661.000	Bijdrage gemeente 2016	0
Resultaat 2015	3.971.000		Jaardividend 2016	0 - resultaat toegevoegd aan reserves Oasen
Risico's				
Drinkwater en de tarieven worden steeds meer gereguleerd. Met name de Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft een grote invloed op de tariefstelling.				

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Vestigingsplaats Den Haag	Naamloze vennootschap
Deelnemende partijen	401 overheden en instellingen	
Stemverhouding:	0,16 %	
Openbaar belang		
<p>BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Ze verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. De klanten zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van de BNG vanwege het maatschappelijke belang en dus niet primair uit een oogpunt van geldbelegging.</p>		
Bestuurlijk belang		
Vertegenwoordiging in de Algemene vergadering van Aandeelhouders via wethouder Financiën.		
Actuele ontwikkelingen		
Gezien de aanhoudende economische onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de toekomstige winstverwachtingen.		

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		Vestigingsplaats Den Haag	Naamloze vennootschap	
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente	
	01-01-2016	31-12-2016	Aandelenkapitaal (0,16% van totaal/ balanswaarde nihil)	0
Eigen vermogen	4.163.000.000	4.486.000.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	145.317.000.000	149.483.000.000	Bijdrage gemeente 2016	0
Resultaat 2016	369.000.000		Jaardividend 2016	90.900
Risico's				
Verlaging van het dividend als gevolg van ontwikkelingen op de kapitaalmarkt (lage rentestand).				

N.V. BAR-Afvalbeheer		Vestigingsplaats Rhooon	Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	De gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk			
Stemverhouding:	33% De drie gemeenten bezitten elk 1/3 deel van de aandelen.			
Openbaar belang				
Inzameling van de huishoudelijke afvalstoffen.				
Bestuurlijk belang				
Collegelid als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.				
Actuele ontwikkelingen				
Geen				
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente	
	01-01-2016	31-12-2016	Aandelenkapitaal	100.000
Eigen vermogen	300.000	300.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	300.000	300.000	Bijdrage gemeente 2016	0
Resultaat 2016	0			
Risico's				
Eigendom van afval en dus risico op extra verwerkingskosten is bij gemeente gebleven. NV vooral bedrijfsvoeringsaangelegenheden.				

Overige verbonden partijen

Landschapstafel IJsselmonde		Vestigingsplaats Rotterdam	Bestuursovereenkomst	
Deelnemende partijen	Gemeenten Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk, Hendrik-Ido-Ambacht, Zwijndrecht en Rotterdam.			
Stemverhouding:	Alleen besluiten op basis van unanimiteit			
Openbaar belang				
1. Komen tot afstemming van beleid, uitvoering en monitoring ten aanzien van de groen- en recreatiegebieden op IJsselmonde ten einde de kwaliteit van het landschap in stand te houden c.q. te verbeteren;				
2. Samen werken aan het Uitvoeringsprogramma 'Groen IJsselmonde' om een stimulans te geven aan en te komen tot een recreatief aantrekkelijk, toegankelijk en bruikbaar groen landschap, waardoor ook kan worden bijgedragen aan de economische ontwikkeling van IJsselmonde;				
3. Inzetten op afstemming van het beheer van de groen- en recreatiegebieden op IJsselmonde, het stellen van kaders voor het beheer en streven naar een verbetering van de efficiëntie in beheer in overleg met de terreinbeherende instanties.				
Bestuurlijk belang				
1 collegelid in bestuur				

Landschapstafel IJsselmonde		Vestigingsplaats Rotterdam		Bestuursovereenkomst	
Actuele ontwikkelingen					
De gemeenten op IJsselmonde (incl. Rotterdam) hebben een samenwerkingsovereenkomst getekend in 2016 met een looptijd tot 1 januari 2018 (er is een mogelijkheid tot verlenging van de looptijd). Het is een lichte vorm van samenwerking in afwachting van een meer definitieve vorm van bestuurlijke samenwerking.					
Het is namelijk de bedoeling om na de opheffing dan wel omvorming van de GR Natuur- en recreatieschap IJsselmonde tot een definitieve vorm te komen. De Landschapstafel IJsselmonde zal vanaf dat moment als enige bestuurlijke samenwerkingsplatform functioneren voor het eiland IJsselmonde op het gebied van groen en recreatie.					
Financiële positie - Verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	01-01-2016	31-12-2016	Aandelenkapitaal	0	
Eigen vermogen	61.200	130.500	Leningen/garantstellingen	0	
Vreemd vermogen	0	0	Bijdrage gemeente 2016	22.600	
Resultaat 2016	69.400				
Risico's					
-					

Paragraaf 7. Grondbeleid

Doel

Algemeen doel

Het genereren van sturingsinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.

Specifiek doel

Het kunnen geven van sturing aan het grondgebruik ter realisatie van ruimtelijke doelstellingen uit de programma's in relatie tot de financiële mogelijkheden van de gemeente.

Achtergrond informatie

Via grondbeleid kan een nadere invulling aan het uitvoeren van bepaalde programma's worden gegeven. Gedacht kan worden aan groen, water, wonen, werken en recreëren. Tegelijkertijd kan het grondbeleid tot (extra) baten voor de gemeente leiden, maar ook tot (extra) lasten. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's van het grondbeleid zijn van groot belang voor de totale financiële positie van de gemeente.

Het grondbeleid van de gemeente voor 2016 ligt vast in de Nota Grondbeleid 2016-2019, vastgesteld bij raadsbesluit van 18 februari 2016. De voortgang van de grondexploitaties is opgenomen in de Meerjarenprognose Grondexploitaties (MPG). De geactualiseerde grondexploitaties zijn op 23 juni 2016 vastgesteld door de gemeenteraad. Ten aanzien van de in 2016 te hanteren grondprijzen heeft de gemeenteraad op 21 april 2016 de Nota Richtlijnen Grondprijzen gemeente Ridderkerk 2016 vastgesteld.

Gerealiseerd grondbeleid

Kuyperhof (Centrumplan)

Stand van zaken project \ risico's

De eerste van twee fasen is eind 2016 opgeleverd. De tweede en laatste fase, bestaande uit de bouw van 30 grondgebonden woningen, is gestart en wordt in 2017 afgerond. Na oplevering van de woningen zal in 2018 het openbaar gebied door de gemeente worden voltooid.

Alle grond is verkocht. De meeste werkzaamheden zijn al uitgevoerd. Er resteren nog werkzaamheden om het gebied te voltooien (bestrating, groen, openbare verlichting). Deze kosten zijn goed in beeld. De risico's zijn daardoor beperkt.

Het Zand

Stand van zaken project

De derde fase (39 grondgebonden woningen) is eind 2016 opgeleverd. De vierde fase (23 grondgebonden woningen) is aanbesteed. De bouw zal in 2017 starten. De vijfde fase (circa 48 grondgebonden woningen) is in voorbereiding en zal in 2017 worden aanbesteed. De sanering van het Hakterrein is in 2016 gestart en zal in 2017 worden afgerond. Voor de Driehoek Het Zand is een stedenbouwkundige visie opgesteld. In 2017 zal worden gestart met de uitvoering van deze visie.

Risico's

De kosten van de sanering en ontmanteling van het Hakterrein zijn aanmerkelijk hoger dan geraamd. Dit is op te vangen binnen de grondexploitatie in die zin, dat het eindresultaat van deze grondexploitatie positief blijft. Ook is er nog onduidelijkheid over de ontwikkeling van de Driehoek Het Zand. In de Meerjarenprognose Grondexploitaties 2017 wordt uitgebreider ingegaan op de risico's en financiën van het project.

Lagendijk (Van Pelterrein)

Stand van zaken project \ risico's

De belangstelling voor de bouwkavels in dit project is in 2016 enorm toegenomen. In 2016 is één kavel verkocht en begin 2017 nog vijf. Daarnaast lopen er momenteel nog meerdere optieovereenkomsten en zijn nog enkele kavels in optie aangeboden. Er zijn nog slechts twee geheel vrij beschikbare kavels over, tegenover 14 begin 2016. Op basis van de huidige gang van zaken zijn er vrijwel geen risico's meer in dit project. Naar verwachting is het project einde 2017 winstgevend. Het geraamde afsluitingsjaar is vervroegd van 2023 naar 2020.

Cornelisland

Stand van zaken project \ risico's

Cornelisland wordt gefaseerd verder bouwrijp gemaakt, te weten het gebied rondom Hak (fase 1) en de entreepartij (fase 5). Dit is gebaseerd op de planning van de kavelverkoop. De aandacht is vooral gericht op de verkoop van bouwgrond, waarbij wordt samengewerkt met Van Vliet Makelaars. Er zijn meerdere optiecontracten gesloten. Het belangrijkste risico betreft de verkoop van de bouwgrond. Er wordt echter nog steeds een aanzienlijk positief eindresultaat verwacht in deze grondexploitatie.

Transferium Slikkerveer

Stand van zaken project \ risico's

Het transferium is in aanbouw en zal begin 2017 worden opgeleverd. Daarna zal de gemeente nog werkzaamheden uitvoeren in het openbaar gebied. De hiermee gemoeide kosten zullen hoger zijn dan waarmee rekening werd gehouden. Dit betekent dat de getroffen verliesvoorziening is verhoogd. toegezegde subsidie van Rijkswaterstaat voor dit project zal in 2017 worden afgerekend.

Actuele prognose uitkomst totale grondexploitatie

Algemeen

Een prognose van de uitkomsten van alle grondexploitaties is hieronder opgenomen. Deze prognose is gebaseerd op de begin 2017 geactualiseerde grondexploitaties, zoals die in de Meerjarenprognose Grondexploitaties 2017 (MPG 2017) worden opgenomen.

Prognose van resultaten van in exploitatie genomen complexen

Complex	Prognose afsluitingsjaar	Korte toelichting/stand van zaken (o.a. inzake winstneming of verlies)
Kuyperhof (Centrumplan)	2018	Bouw tweede (laatste) fase is gestart. Voltooiing in plan in 2018. Omvang getroffen verliesvoorziening is voldoende.
Het Zand	2021	Tegenvaller bij sanering en ontmanteling Hakterrein. Nog onzekerheid over ontwikkeling Driehoek Het Zand. Geraamde eindresultaat blijft positief.
Lagendijk (Van Pelterrein)	2020	Project loopt sinds begin 2016 zeer goed. Eind 2017 naar verwachting winstgevend. Afsluitingsjaar is vervroegd van 2023 naar 2020.
Cornelisland	2023	Uitgifte van de gronden is gestart. Er zijn in 2016 meerdere optiecontracten voor grondverkoop gesloten; begin 2017 twee grondverkoop gepland. Geraamde eindresultaat blijft ruim positief.
Transferium Slikkerveer	2017	De getroffen verliesvoorziening is verhoogd.

De prognose van de uitkomsten van de totale grondexploitatie bedraagt € 13.321.000 positief. In de verslaggevingsvoorschriften is voor de waardering van de voorraad gronden een voorziening voor mogelijke verliezen getroffen van in totaal € 3.974.500. Het vanaf 2017 nog te behalen voordelig resultaat bedraagt dus € 17.295.000.

Gerealiseerde winst-verliesneming

De grondexploitatie Van Riebeekstraat \ Park Bolnes is afgesloten. Er dienen in 2017 nog werkzaamheden in de openbare ruimte uitgevoerd te worden, maar het is niet nodig om hiervoor de grondexploitatie door te laten lopen naar 2017. Voor de in 2017 nog uit te voeren werkzaamheden is een voorziening getroffen van € 79.600. De grondexploitatie is afgesloten met een nadelig saldo van € 121.200. Er was al een verliesvoorziening getroffen ter hoogte van € 72.000. Nu de grondexploitatie wordt afgesloten, is deze voorziening aangewend. Per saldo is er een extra nadeel ontstaan van € 49.200 (€ 121.200 - € 72.000). Dit extra nadeel komt ten laste van het saldo van de Jaarrekening 2016.

De grondexploitatie Park Ringdijk is afgesloten. Er dienen in 2017 nog afrondende werkzaamheden in de openbare ruimte plaats te vinden voor € 120.800. Omdat het niet nodig is om hiervoor de grondexploitatie door te laten lopen naar 2017 is voor dit bedrag een voorziening getroffen. De grondexploitatie is afgesloten met een positief saldo van € 90.400. Dit voordelige saldo komt ten gunste van het saldo van de Jaarrekening 2016.

De grondexploitatie door derden Terrein Bakker Staal is afgesloten met een verlies van € 167.000. Er was al een verliesvoorziening getroffen ter hoogte van € 140.500. Nu de grondexploitatie wordt afgesloten is deze voorziening aangewend. Per saldo is er een extra nadeel ontstaan van € 26.500 (€ 167.000 - € 140.500). Dit extra nadeel komt ten laste van het saldo van de Jaarrekening 2016.

Reserve in relatie tot de risico's van grondexploitaties

Alle risico's van grondexploitaties komen ten laste van de algemene reserve.

Exploitaties door derden

Er zijn acht grondexploitaties waarbij een marktpartij (derde) initiatiefnemer en grondeigenaar is en waarbij de gemeentelijke kosten op hen verhaald worden. De economische uitvoerbaarheid van de betreffende bestemmingsplannen is veelal verzekerd door het aangaan van anterieure overeenkomsten met de betreffende partij. Hiermee kunnen de gemeentelijke kosten die zijn verbonden aan het betreffende project worden verhaald. Het betreft hierbij:

- Drie Rivieren
- Pilon Slikkerveer
- Scheepswerflocatie (Riederwerf)
- Van Hoornestraat
- Woningbouw Donckselaan
- Herstructurering Centrum Woonvisie
- Herstructurering Alewijnszstraat
- Herstructurering Rembrandtweg Woonvisie

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

Algemene grondslagen voor de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

De algemene uitkering gemeentefonds is opgenomen conform de in het jaar 2016 laatst gepubliceerde accresmelding in de septembercirculaire van 2016.

De wetgever heeft bepaald dat het vaststellen van de eigen bijdragen in het Sociaal Domein de bevoegdheid is van Centraal Administratie Kantoor en niet die van de gemeente. De gemeente heeft voor deze opbrengst daardoor geen juistheid op persoonsniveau kunnen vaststellen. Over de hoogte en omvang van deze post in de jaarstukken is dan ook geen zekerheid verkregen.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Dit is bijvoorbeeld de ziektekostenpremie voor gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume worden geen voorzieningen getroffen of op een ander wijze een verplichting opgenomen. Doordat de verplichtingen voor wethouderspensioenen wel sterk kunnen fluctueren en dit een periode langer dan vier jaar betreft wordt voor deze verplichtingen wel een voorziening gevormd.

Kosten van geldleningen worden rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht.

Gebeurtenissen die na balansdatum bekend zijn geworden zijn in de jaarrekening verwerkt.

Grondslagen voor de balans

Vaste activa

Algemeen

De raad heeft op 26 mei 2016 een nieuwe nota activabeleid vastgesteld. Dit nieuwe beleid is van toepassing op alle investeringen waarvoor in 2016 voor het eerst uitgaven zijn gedaan.

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Overige vaste activa worden geactiveerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Er wordt geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde.

Investerings worden geactiveerd vanaf een bedrag van € 25.000 en een minimale gebruiksduur van 3 jaar. Investerings kleiner dan € 25.000 en met een kortere gebruiksduur dan 3 jaar worden rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht.

Bijdragen van derden die in directe relatie met een vast actief staan worden op de aanschafwaarde van dat actief in mindering gebracht; een eventueel restant wordt afgeschreven.

Voor de investeringen waarvoor in 2015 en voorgaande jaren uitgaven zijn gedaan blijft het beleid gelden van de nota van 19 december 2005.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Nieuwe vaste activa die in 2016 voor het eerst afschrijvingslasten geven worden afgeschreven volgens de afschrijvingstabel van de nota activabeleid 2016. De afschrijving van nieuwe vaste activa vangt aan op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik is genomen.

Alle vaste activa worden lineair afgeschreven, uitgezonderd de bouw van het gemeentehuis en de parkeergarage onder het gemeentehuis die annuïtair worden afgeschreven.

Op grond en waardepapieren wordt niet afgeschreven, behalve grond onder activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die wordt afgeschreven overeenkomstig die activa.

Op vaste activa waarop in 2015 of eerdere jaren al is afgeschreven blijven de oude afschrijvingsregels van toepassing.

Samenvatting afschrijvingstermijnen

Onderzoek- en ontwikkeling	0-5	jaar
Gronden en terreinen	0-20	jaar
(Bedrijfs)gebouwen	4-50	jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5-30	jaar
Vervoermiddelen	5-15	jaar
Machines en installaties	4-20	jaar
Overige materiële vaste activa	10-25	jaar

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn tegen nominale waarde op de balans opgenomen.

Materiële vaste activa met economisch nut

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in NV's of BV's worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Vlottende activa

Voorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. Winsten uit grondexploitaties worden alleen genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daar geen sprake van is worden verkregen verkoopopbrengsten op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incurant worden.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor openstaande vorderingen uit gemeentelijke heffingen wordt een voorziening in mindering gebracht ter grootte van het historisch percentage van oninbaarheid. Voor overige vorderingen wordt een voorziening in mindering op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

De liquide middelen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen

De reserves zijn tegen nominale waarde op de balans opgenomen. De onderhoudsreserves zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn tegen nominale waarde op de balans opgenomen. Wanneer voorzieningen tegen contante waarde zijn gewaardeerd is dit bij de toelichting op de desbetreffende voorziening vermeld.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Flottende passiva

Flottende schulden en overlopende passiva

Flottende passiva zijn tegen nominale waarde op de balans vermeld.

Gewaarborgde geldleningen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de gewaarborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. De waardering vindt plaats tegen de nominale waarde onder verminderingen van de gedane aflossingen en voor het rentepercentage van de gewaarborgde lening.

Saldo lasten en baten – gerealiseerd resultaat

Omschrijving	Begroting 2016		Rekening 2016	Verschil	
	Primair	na wijziging			
programma 1: Bestuur en (overheids)participatie					
Lasten	27.488.200	29.336.600	28.970.700	-365.900	V
Baten	-1.750.000	-1.612.700	-2.032.700	-420.000	V
Saldo van baten en lasten	25.738.200	27.723.900	26.938.000	-785.900	V
programma 2: Veiligheid					
Lasten	2.196.000	2.196.000	2.315.800	119.800	N
Baten	-960.800	-976.800	-921.700	55.100	N
Saldo van baten en lasten	1.235.200	1.219.200	1.394.100	174.900	N
programma 3: Verkeer, vervoer en wegen					
Lasten	5.319.700	5.416.800	4.714.100	-702.700	V
Baten	-1.146.400	-1.053.100	-1.191.100	-138.000	V
Saldo van baten en lasten	4.173.300	4.363.700	3.523.000	-840.700	V
programma 4: Economische zaken					
Lasten	1.050.800	1.016.700	1.527.300	510.600	N
Baten	-2.326.300	-2.337.300	-2.499.100	-161.800	V
Saldo van baten en lasten	-1.275.500	-1.320.600	-971.800	348.800	N
programma 5: Onderwijs					
Lasten	4.367.100	4.507.100	5.163.000	655.900	N
Baten	-37.800	-137.200	-926.700	-789.500	V
Saldo van baten en lasten	4.329.300	4.369.900	4.236.300	-133.600	V
programma 6: Cultuur, sport en groen					
Lasten	10.609.700	13.842.900	12.270.000	-1.572.900	V
Baten	-937.100	-3.972.100	-3.974.200	-2.100	V
Saldo van baten en lasten	9.672.600	9.870.800	8.295.800	-1.575.000	V
programma 7: Jeugd					
Lasten	10.276.400	10.553.000	10.433.200	-119.800	V
Baten	-	-	-2.500	-2.500	V
Saldo van baten en lasten	10.276.400	10.553.000	10.430.700	-122.300	V
programma 8: Welzijn en zorg (WMO)					
Lasten	12.888.200	12.230.800	11.287.400	-943.400	V
Baten	-1.220.800	-1.392.800	-1.303.600	89.200	N
Saldo van baten en lasten	11.667.400	10.838.000	9.983.800	-854.200	V
programma 9: Werk					
Lasten	14.999.400	17.064.200	17.571.100	506.900	N
Baten	-10.517.400	-11.103.800	-11.265.400	-161.600	V
Saldo van baten en lasten	4.482.000	5.960.400	6.305.700	345.300	N
programma 10: Gezondheid en duurzaamheid					
Lasten	9.353.500	9.956.400	9.450.300	-506.100	V
Baten	-10.784.400	-10.987.100	-10.892.100	95.000	N
Saldo van baten en lasten	-1.430.900	-1.030.700	-1.441.800	-411.100	V
programma 11: Ruimtelijke ontwikkeling en wonen					
Lasten	12.408.900	9.468.900	6.945.000	-2.523.900	V
Baten	-12.304.500	-9.024.400	-7.275.300	1.749.100	N
Saldo van baten en lasten	104.400	444.500	-330.300	-774.800	V
programma 12: Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
Lasten algemene dekkingsmiddelen	4.539.100	4.008.600	3.455.300	-553.300	V
Lasten Onvoorzien	50.000	50.000	-	-50.000	V
Lasten Vennootschapsbelasting	-	200.000	166.000	-34.000	V
Totaal lasten	4.589.100	4.258.600	3.621.300	-637.300	V
Baten algemene dekkingsmiddelen	-67.879.100	-69.936.700	-70.126.400	-189.700	V
Saldo van baten en lasten	-63.290.000	-65.678.100	-66.505.100	-827.000	V
Totaal lasten alle programma's	115.547.000	119.848.000	114.269.200	-5.578.800	V
Totaal baten alle programma's	-109.864.600	-112.534.000	-112.410.800	123.200	N
Saldo van baten en lasten excl. Res. mut. A	5.682.400	7.314.000	1.858.400	-5.455.600	V

Reservemutaties per programma

Omschrijving	Begroting 2016		Rekening 2016	Verschil	
	Primair	na wijziging			
programma 1: Bestuur en (overheids)participatie					
dotatie reserve	-	-	-	-	N
onttrekking reserve	-	-75.800	-45.800	30.000	N
Gerealiseerde resultaat	-	-75.800	-45.800	30.000	N
programma 2: Veiligheid					
dotatie reserve	-	-	-	-	N
onttrekking reserve	-	-	-	-	N
Gerealiseerde resultaat	-	-	-	-	N
programma 3: Verkeer, vervoer en wegen					
dotatie reserve	1.795.000	1.795.000	1.660.000	-135.000	V
onttrekking reserve	-2.524.000	-2.604.500	-1.626.300	978.200	N
Gerealiseerde resultaat	-729.000	-809.500	33.700	843.200	N
programma 4: Economische zaken					
dotatie reserve	95.500	95.500	95.500	-	N
onttrekking reserve	-108.600	-108.600	-104.300	4.300	N
Gerealiseerde resultaat	-13.100	-13.100	-8.800	4.300	N
programma 5: Onderwijs					
dotatie reserve	48.400	48.400	48.400	-	N
onttrekking reserve	-82.200	-82.200	-82.200	-	N
Gerealiseerde resultaat	-33.800	-33.800	-33.800	-	N
programma 6: Cultuur, sport en groen					
dotatie reserve	436.200	436.200	436.200	-	N
onttrekking reserve	-1.636.600	-1.846.600	-566.300	1.280.300	N
Gerealiseerde resultaat	-1.200.400	-1.410.400	-130.100	1.280.300	N
programma 7: Jeugd					
dotatie reserve	8.000	8.000	8.500	500	N
onttrekking reserve	-19.300	-52.300	-33.600	18.700	N
Gerealiseerde resultaat	-11.300	-44.300	-25.100	19.200	N
programma 8: Welzijn en zorg (WMO)					
dotatie reserve	44.100	344.100	46.700	-297.400	V
onttrekking reserve	-134.000	-728.600	-431.200	297.400	N
Gerealiseerde resultaat	-89.900	-384.500	-384.500	-	N
programma 9: Werk					
dotatie reserve	-	-	-	-	N
onttrekking reserve	-	-400.400	-379.800	20.600	N
Gerealiseerde resultaat	-	-400.400	-379.800	20.600	N
programma 10: Gezondheid en duurzaamheid					
dotatie reserve	48.100	48.100	27.600	-20.500	V
onttrekking reserve	-316.400	-447.300	-295.600	151.700	N
Gerealiseerde resultaat	-268.300	-399.200	-268.000	131.200	N
programma 11: Ruimtelijke ontwikkeling en wonen					
dotatie reserve	244.600	112.700	-	-112.700	V
onttrekking reserve	-	-100.000	-600	99.400	N
Gerealiseerde resultaat	244.600	12.700	-600	-13.300	V
programma 12: Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
dotatie reserve	648.400	4.649.500	4.603.500	-46.000	V
onttrekking reserve	-4.229.600	-7.824.700	-7.019.500	805.200	N
Gerealiseerde resultaat	-3.581.200	-3.175.200	-2.416.000	759.200	N
Samenvatting reservemutaties					
Totaal dotaties (B)	3.368.300	7.537.500	6.926.400	-611.100	V
Totaal onttrekkingen (C)	-9.050.700	-14.271.000	-10.585.200	3.685.800	N
Saldo Reserves	-5.682.400	-6.733.500	-3.658.800	3.074.700	N
Gerealiseerde resultaat (A+B+C)	-	580.500	-1.800.400	-2.380.900	V

Toelichting op afwijkingen

De toelichting op de afwijkingen tussen de geraamde bedragen na wijziging en de realisatie is opgenomen in het Jaarverslag. Per programma zijn de afwijkingen per cluster toegelicht. Deze analyse maakt onderdeel uit van de jaarstukken.

Aanwending post onvoorziene uitgaven

In de begroting 2016 is voor onvoorziene uitgaven een bedrag geraamd van € 1 per inwoner, afgerond € 50.000. In 2016 is de post onvoorzien niet aangewend.

Balans

met toelichting

Balans per 31 december 2016

ACTIVA

Volgnr. Omschrijving	31.12.2016		31.12.2015	
1. Vaste activa				
<u>Immaterieel</u>		73.100		56.000
- Kosten onderzoek/ontwikkeling van een actief	59.500		41.800	
- Overige immateriële activa	0		0	
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	13.600		14.200	
<u>Materieel</u>		90.443.300		92.918.900
- Investerings met economisch nut	68.905.300		71.172.200	
- Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestijding van de kosten een heffing kan worden geheven	17.185.200		17.373.200	
- Investerings id openbare ruimte met maatschappelijk nut	4.352.800		4.373.500	
<u>Financieel</u>		3.993.100		6.061.500
- Kapitaalverstrekkingen aan:				
- Deelnemingen	1.255.800		2.814.300	
- Leningen aan:				
- Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a,	795.500		1.387.700	
- Overige langlopende leningen	1.941.800		1.859.500	
Totaal vaste activa		94.509.500		99.036.400
2. Vlottende activa				
<u>Voorraden</u>		34.654.500		27.922.500
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	34.654.500		27.922.500	
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</u>		13.814.900		21.270.000
- Vorderingen op openbare lichamen	9.071.200		12.720.700	
- Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	2.000.000		0	
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	344.900		3.721.400	
- Debiteuren - verrekeningen tussen gemeenten	418.900		805.000	
- Overige debiteuren	1.776.900		3.634.200	
- Overige uitzettingen	203.000		388.700	
<u>Liquide middelen</u>		88.800		366.100
- Kassaldi	11.100		22.100	
- Bank- en girosaldi	77.700		344.000	
<u>Overlopende activa</u>		3.899.200		3.329.100
- Overige overlopende activa	3.545.800		2.824.200	
- Vooruitbetaalde marktinitiatieven	303.400			
- De van Europese en Nederlandse overheden nog te ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	50.000		504.900	
Totaal vlottende activa		52.457.400		52.887.700
Totaal-generaal		146.966.900		151.924.100

Balans per 31 december 2016

PASSIVA

Volgnr. Omschrijving	31.12.2016		31.12.2015	
3. Vaste passiva				
<u>Eigen vermogen</u>		58.127.300		59.985.700
- Reserves:				
- Algemene reserve	32.522.800		29.190.100	
- Overige bestemmingsreserves	23.804.100		28.690.500	
- Gerealiseerd resultaat volgens programmarekening	1.800.400		2.105.100	
<u>Voorzieningen</u>		15.949.500		14.590.600
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.009.500		3.538.000	
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	10.940.000		11.052.600	
<u>Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</u>		56.226.600		60.513.700
- Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	56.213.600		60.500.700	
- Waarborgsommen	13.000		13.000	
Totaal vaste passiva		130.303.400		135.090.000
4. Vlottende passiva				
<u>Netto vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		8.542.500		11.519.600
- Crediteuren (semi) overheid	604.500		1.110.900	
- Crediteuren - verrekeningen tussen gemeenten	3.861.300		7.177.800	
- Overige crediteuren	4.076.700		3.230.900	
<u>Overlopende passiva</u>		8.121.000		5.314.500
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	6.986.200		4.039.000	
- Vooruitontvangen marktinitiatieven	49.700			
- De van Europese en Nederlandse overheden vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	1.070.500		1.258.700	
- Overige overlopende passiva	14.600		16.800	
Totaal vlottende passiva		16.663.500		16.834.100
Totaal-generaal		146.966.900		151.924.100
Gewaarborgde geldleningen		60.357.700		71.988.700
Indirecte garanties Waarborgfonds Soc. Woningbouw 25%		33.623.100		28.936.500
Hypotheken		3.188.500		4.335.500

Toelichting op de Balans per 31 december 2016

Staat van vaste activa

Omschrijving	Oorspronkelijke uitgaven 1-1-2016	Vermeerderingen in 2016	Verminderings in 2016		Oorspronkelijke uitgaven 31-12-2106	Afwaa-deringen in 2016	Afschrijving in 2016	Aflossing in 2016	Boekwaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016
			Desinves-teringen	Bijdragen van derden						
Kosten onderzoek en ontw ikkeling	66.200	29.900			96.100		12.200		41.800	59.500
Financieel: Bijdrage aan activa in eigendom van derden	68.100				68.100		600		14.200	13.600
Totaal: Immateriële vaste activa	134.300	29.900	0	0	164.200	0	12.800	0	56.000	73.100
Materieel economisch nut: Gronden en terreinen	10.604.200	423.300			11.027.500		197.900		7.583.100	7.808.500
Gronden en terreinen erfpacht	296.900				296.900				40.000	40.000
Materieel economisch nut: Woningen	220.100				220.100		6.300		163.100	156.800
Materieel economisch nut: Bedrijfsgebouw en	70.370.400	330.600			70.701.000	38.100	1.986.100		49.822.200	48.128.600
Materieel economisch nut: Machines, apparaten en	18.718.900	1.303.300			20.022.200	1.200	1.505.900		10.098.700	9.894.900
Materieel economisch nut: vervoersmiddelen	8.600				8.600		800		3.400	2.600
Materieel economisch nut: Grond-, weg- en w aterbouw kundige werken	21.038.700	97.800			21.136.500	33.300	509.800		16.092.400	15.647.100
Materieel economisch nut: overig materieel	10.147.400	583.300			10.730.700	92.000	821.800		4.742.500	4.412.000
Subtotaal: Materiële vaste activa economisch nut	131.405.200	2.738.300	0	0	134.143.500	164.600	5.028.600	0	88.545.400	86.090.500
Materieel maatschappelijk nut: Machines, apparaten en	150.700				150.700		14.000		79.900	65.900
Materieel maatschappelijk nut: Grond-, weg- en w aterbouw kundige werken	4.815.400	163.600		84.400	4.894.600	1.600	202.800		3.022.900	2.897.700
Materieel maatschappelijk nut: Overig materieel	1.570.800	234.100		9.700	1.795.200		105.900		1.270.700	1.389.200
Subtotaal: Materiële vaste activa Maatschappelijk nut	6.536.900	397.700	0	94.100	6.840.500	1.600	322.700	0	4.373.500	4.352.800
Totaal: Vaste activa	137.942.100	3.136.000	0	94.100	140.984.000	166.200	5.351.300	0	92.918.900	90.443.300
Financieel: Kapitaalverstreking aan deelnemingen	3.317.000		1.558.500		1.758.500				2.814.300	1.255.800
Financieel: Overige langlopende leningen	2.193.400	207.000	124.700		2.275.700				1.859.500	1.941.800
Uitgezette geldlening Activa naar BAR	2.845.100				2.845.100			592.200	1.387.700	795.500
Totaal: Financiële vaste activa	8.355.500	207.000	1.683.200	0	6.879.300	0	0	592.200	6.061.500	3.993.100
Totaal	146.431.900	3.372.900	1.683.200	94.100	148.027.500	166.200	5.364.100	592.200	99.036.400	94.509.500

Vlottende activa

Vorraden

Hierop is een voorziening voor verliesgevend grondbedrijfcomplexen in mindering gebracht voor een totaal bedrag van € 2.959.000.

Specificaties voorraden

De niet in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Vorraden	Saldo 31-12-2016	Saldo 31-12-2015
Grond en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0
- overige grond- en hulpstoffen		
	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	37.613.500	31.994.000
- voorzieningen voor verlies	-2.959.000	-4.071.500
Gereed product en handelsgoederen	0	0
Vooruitbetalingen	0	0
Totaal	34.654.500	27.922.500

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2016 het volgende overzicht worden weergegeven:

Bouwgronden in exploitatie	Boek- waarde 31-12-2015	Inves- teringen	Op- brengsten	Winst- uitname	Boek- waarde 31-12-2016	prognose afsluitings- jaar
<u>Stadsvernieuwingsgebieden:</u>						
Centrumplan	2.058.900	832.300			2.891.200	2018
Van Riebeekstraat	-289.200	412.400		-123.200	0	
	1.769.700	1.244.700	0	-123.200	2.891.200	
<u>In exploitatie genomen gronden:</u>						
Het Zand	6.651.900	2.450.500	153.300		8.949.100	2021
Legendijk	1.776.700	24.400	227.300		1.573.800	2020
Cornelisland	22.410.700	1.720.900			24.131.600	2023
Transferium Slikkerveer	40.100	27.700			67.800	2017
Park Ringdijk Slikkerveer	-321.700	253.800	22.500	90.400	0	
	30.557.700	4.477.300	403.100	90.400	34.722.300	
<u>Grondexploitatie door derden:</u>						
Terrein Bakker Staal	119.800	-93.305		-26.495	0	
Drie Rivieren	-258.400	258.400			0	
Scheepswerflocatie	-147.200	147.200			0	
Graaf van Hoornestraat	23.000	-23.000			0	
Woningbouw Donckselaan	8.700	-8.700			0	
Pilon Slikkerveer	5.800	-5.800			0	
Herstr.centrum Woonvisie	-96.600	96.600			0	
Herstr.Woonvisie Alewijnszstr	11.500	-11.500			0	
	-333.400	359.895	0	-26.495	0	
Totaal	31.994.000	6.081.895	403.100	-59.295	37.613.500	
Voorzieningen	Stand 31-12-2015	Toevoe- gingen	Ontrek- kingen		Stand 31-12-2016	
Af: Gevormde voorzieningen voor mogelijke verliezen:	4.071.500	-900.000	212.500		2.959.000	
Balanswaarde per 31-12	27.922.500				34.654.500	

Wegens gewijzigde regelgeving van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) mogen de grondexploitaties door derden niet meer in de voorraden gronden op de balans opgenomen worden. Afhankelijk van de aanwezigheid van een overeenkomst moet dit voortaan verantwoord worden onder de overlopende activa of overlopende passiva. Om deze reden zijn deze complexen in bovenstaand overzicht naar 0 gebracht.

Toelichting voorzieningen verlies grondexploitatie

Verliesvoorzieningen voor grondexploitaties moeten op de boekwaarde van de grondexploitaties aan de actiefzijde van de balans in mindering worden gebracht. De commissie BBV heeft echter een uitspraak gedaan waarin is bepaald dat dit tot maximaal de boekwaarde van een grondbedrijfcomplex kan gebeuren. Als het verwachte verlies op grond van de meerjarenprognose groter is, moet het verschil onder de voorzieningen aan de passiefzijde van de balans worden opgenomen.

De totale verliesvoorziening per 31 december 2016 voor de grondexploitaties van de complexen Transferium Slikkerveer en het Centrumplan is berekend op € 3.974.500. De boekwaarde van de verliesgevende complexen bedraagt € 2.959.000 en dit bedrag is op de actiefzijde van de balans met de boekwaarde van de grondbedrijfcomplexen verrekend. Het verschil van € 1.105.500 is gestort in een nieuwe Verliesvoorziening actieve grondexploitaties aan de passiefzijde van de balans. Zie ook de toelichting op de Staat van voorzieningen hierna, onderdeel Verliesvoorziening actieve grondexploitaties.

Prognoses	boek- waarde 31-12-2016	geraamde kosten	geraamde opbreng- sten	geraamd eind- resultaat*
Bouwgronden in exploitatie	37.613.500	29.317.000	80.178.000	-13.247.500

*) Dit eindresultaat is op basis van eindwaarde.

Toelichting prognoses

Er is rekening gehouden met een kostenstijging van 2,5% per jaar en een opbrengstenstijging van 0% per jaar. De rente is 1,85%.

Specificatie uitzettingen korter dan één jaar

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Op de nominale waarden van de vorderingen zijn de voorzieningen voor oninbare vorderingen in mindering gebracht. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen voorzieningen voor oninbaarheid inzake algemene vorderingen, vorderingen sociale zaken en vorderingen met betrekking tot belastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De omvang van deze voorzieningen is per balansdatum 31 december 2016 bepaald overeenkomstig de richtlijnen in artikel 11 van de Financiële verordening gemeente Ridderkerk.

Soort vordering	Saldo 31-12-2016	Voorziening oninbaar- heid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2016	Gecorrigeerd saldo 31-12-2015
Vordering op openbare lichamen	9.071.200	0	9.071.200	12.720.700
Verstreckte kasgeldleningen	2.000.000	0	2.000.000	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	344.900	0	344.900	3.721.400
Debiteuren - verrekeningen gemeenten	418.900	0	418.900	805.000
Overige debiteuren, inclusief gemeentelijke heffingen	2.725.400	948.500	1.776.900	3.634.200
Overige uitzettingen	203.000	0	203.000	388.700
Totaal	14.763.400	948.500	13.814.900	21.270.000

De vordering op openbare lichamen betreft nog te ontvangen compensabele BTW. Dit bedrag wordt op 1 juli 2017 uitbetaald door de belastingdienst. Dit hoge bedrag is het gevolg van het afwijzen van

het toepassen van de Koepelvrijstelling door de belastingdienst. Hierdoor moet de BAR-organisatie BTW in rekening brengen over de totale bijdrage van de gemeente aan de BAR. Voor gemeente Ridderkerk is het grootste gedeelte van deze BTW verhaalbaar bij het BTW compensatiefonds. Zie ook de toelichting bij crediteuren - verrekeningen tussen gemeenten.

Het bedrag aan verstrekte kasgeldleningen betreft tijdelijk overtollige middelen die zijn uitgezet bij de gemeente Barendrecht.

Drempelbedrag schatkistbankieren	
Begrotingstotaal 2016	112.500.000
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	0,75%
Drempelbedrag	843.800
Afwijking t.o.v. drempelbedrag *)	
1e kwartaal	-231.900
2e kwartaal	-245.900
3e kwartaal	-292.900
4e kwartaal	-268.900

*) Een positief bedrag betekent dat het gemiddelde saldo op de rekening-courant hoger was dan het drempelbedrag. Bij een negatief bedrag zijn we onder het drempelbedrag gebleven.

Debiteuren – verrekeningen tussen gemeenten betreft vooral vorderingen op de BAR-organisatie ad. € 400.000. Het gaat hierbij om huur Koningsplein, huur de Gorzen en diverse servicekosten.

De voorzieningen dubieuze debiteuren belastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing worden berekend aan de hand van lopende faillissementen, schuldsaneringen en ouderdom. Uit ervaring blijkt dat bij faillissementen bijna altijd de totale vordering moet worden afgeboekt. Bij wettelijke schuldsanering wordt gemiddeld 75% van de vordering afgeboekt en bij minnelijke schuldsanering gemiddeld 65%. Conform de geactualiseerde berekeningen 2016 dient het saldo van deze voorzieningen € 241.500 te bedragen. De voorziening dubieus voor algemene vorderingen is berekend op € 707.000.

Verloop saldo debiteuren na balansdatum:

Overige debiteuren / uitzettingen		Saldo 31-12-2016	Saldo 17-02-2017 afloop na balansdatum
Debiteuren - verrekeningen tussen gemeenten		418.900	0
Debiteuren Key2Financien	1.779.800		651.000
Debiteuren gemeentelijke heffingen (GOUW)	945.600		698.300
		2.725.400	
Debiteuren GWS4all		203.000	203.000
Totaal		3.347.300	1.552.300

Het saldo op 23-2-2017 privaatrechtelijke debiteuren betreft:

Uitterdijk Holding	380.100
Stichting Sport en Welzijn	64.100
Overige debiteuren	206.800
Totaal	651.000

Van het nog openstaande bedrag per 17 februari 2017 is € 519.900 ouder dan 6 maanden. Onderdeel van dit bedrag is de vordering op Uitterdijk ad. € 380.100. Ondanks dat er uitstel van betaling is verleend voor deze vordering, is dit bedrag – behalve de rentecomponent van € 21.300 – voor 100%

gereserveerd in de voorziening dubieuze debiteuren. Voor het resterende bedrag van € 139.800 is 35% gereserveerd in de voorziening. Voor zover mogelijk zijn invorderingsmaatregelen opgestart. De overige debiteuren (€ 131.100) staan voor zover bekend niet ter discussie en zullen naar verwachting op korte termijn ontvangen worden.

Van de debiteuren gemeentelijke heffingen is een bedrag van € 71.300 nog niet vervallen. Voor de overige € 627.000 zijn invorderingsmaatregelen getroffen. Van het totale saldo per 17-2-2017 is € 365.200 opgelegd in 2015 of eerder.

Het gelijk blijven van de vordering uit GWS4all heeft te maken met de wijze waarop het debiteurensaldo en de voorziening dubieuze debiteuren verwerkt worden.

Specificatie liquide middelen

Liquide middelen	Saldo	Saldo
	31-12-2016	31-12-2015
Kas	11.100	22.100
Bank	77.700	344.000
Totaal	88.800	366.100

Specificatie overlopende activa

Overlopende activa	Saldo	Saldo
	31-12-2016	31-12-2015
Vooruitbetaalde bedragen	58.100	92.500
Nog te ontvangen bedragen	3.487.700	2.731.700
Vooruitbetaalde marktinitiatieven	303.400	0
Toegekende nog te ontvangen subsidies	50.000	504.900
Totaal	3.899.200	3.329.100

De nog te ontvangen bedragen kunnen onderverdeeld worden in:

BAR-organisatie, doorschuif BTW 2014	840.400
Belastingdienst	559.100
Nog op te leggen bouwleges	387.000
Eneco concessievergoeding (valuta 1-7-2017)	316.700
SVB	301.300
Stichting 3Primair	277.800
Raetsheren van Orden BV schadevergoeding	265.200
Nedvang	137.000
Overige	403.200
Totaal	3.487.700

Onder de overlopende activa zijn vorderingen op openbare lichamen verantwoord met een totale omvang van € 1.064.300, waarin o.a. de bovengenoemde vorderingen op de BAR-organisatie.

Wegens gewijzigde regelgeving van het BBV mogen de grondexploitaties door derden niet meer in de voorraden gronden op de balans opgenomen worden, maar moeten gedefinieerd worden als marktinitiatieven. Afhankelijk van de aanwezigheid van een overeenkomst en de kosten voor de baten uitlopen, moeten deze marktinitiatieven verantwoord worden onder de overlopende activa.

Toegekende nog te ontvangen subsidies	Saldo 31-12-2015	Ontvang- sten	Nog te ontvangen	Saldo 31-12-2016
Stadsregio, herstructurering Noordstraat	119.900	119.900	0	0
Stadsregio, verkeersafwikkeling Rotterdamseweg	190.000	190.000	0	0
Stadsregio, rotonde Vlietlaan/Vonddelaan	195.000	195.000	0	0
Provincie Zuid-Holland, Deltapoort 1e tranche	0	0	50.000	50.000
Totaal	504.900	504.900	50.000	50.000

Staat van reserves met toelichting op bestedingen

Staat van reserves

Naam reserve	2015			2016					
	Saldo 1-1-2015	dotatie	onttrekking	Saldo 31-12-2015	dotatie	onttrekking	vrijval	bestemming resultaat 2015	Saldo 31-12-2016
Algemene reserves									
Algemene reserve	31.042.100	720.000	2.572.000	29.190.100	4.384.600	3.083.600	0	2.031.700	32.522.800
Totaal algemene reserve	31.042.100	720.000	2.572.000	29.190.100	4.384.600	3.083.600	0	2.031.700	32.522.800
Dekkingsreserves									
Dekkingsreserve 2004	4.057.900	243.500	653.400	3.648.000	218.900	653.400			3.213.500
Dekkingsreserve 2014	3.595.100	0	0	3.595.100			3.595.100		0
Totaal dekkingsreserves	7.653.000	243.500	653.400	7.243.100	218.900	653.400	3.595.100	0	3.213.500
Onderhoudsreserves									
Baggeren haven	214.200	22.700		236.900	25.300	26.800			235.400
Verhuurde gebouwen	258.800	94.400	110.400	242.800	94.400	96.700			240.500
Basisonderwijs	355.300	0	0	355.300	0	0			355.300
Gymnastieklokalen	766.800	45.700	16.400	796.100	45.700	0			841.800
Verhardingen	6.156.500	1.312.100	1.273.200	6.195.400	1.325.200	1.159.400			6.361.200
Openbare verlichting	701.800	112.500	46.000	768.300	113.600	0			881.900
Watergangen	504.100	84.900	169.900	419.100	85.700	299.200			205.600
Speelterrinen	60.000	70.700	101.600	29.100	71.400	13.900			86.600
Sportaccommodaties	35.300	0	0	35.300	0	0			35.300
Groot onderhoud sportaccommodaties SenW	976.200	274.700	215.100	1.035.800	277.900	267.300			1.046.400
Totaal onderhoudsreserves	10.029.000	2.017.700	1.932.600	10.114.100	2.039.200	1.863.300	0	0	10.290.000
Overige bestemmingsreserves									
Overstapplaats deltaport	1.270.000	0	0	1.270.000	0	0			1.270.000
Ontwikkelingssamenwerking	7.600	0	0	7.600	0	0			7.600
Transitiegelden AWBZ	183.600	0	147.600	36.000			36.000		0
Transitiegelden Jeugdzorg	195.800	0	192.600	3.200			3.200		0
Risico afkoopsommen participatie	62.400	0	0	62.400			62.400		0
Friciekosten BAR-samenwerking	45.800	0	0	45.800			45.800		0
Omgevingslaw aai	26.900	0	3.700	23.200	0	8.100			15.100
SLOK projecten	0	0	0	0	0	0			0
Investeringen stedelijke vernieuwing	285.200	0	0	285.200	0	0			285.200
Beeldende kunst	91.000	0	0	91.000	0	0			91.000
Eenmalige uitgaven Wmo	258.600	0	0	258.600			258.600		0
Afkoopsommen baatbelasting	23.500	1.500	25.000	0	0	0			0
Bodemonderzoeken en saneringen	0	20.300	20.300	0	0	0			0
Sociaal domein	1.606.900	0	0	1.606.900	0	317.400			1.289.500
Ondergronds brengen hoogspanningsleiding		880.000	0	880.000	0	0			880.000
Landschapstafel in oprichting		72.500	0	72.500	0	0		73.400	145.900
Totaal bestemmingsreserves	4.057.300	974.300	389.200	4.642.400	0	325.500	406.000	73.400	3.984.300
Kapitaallastenreserves									
Kapitaallasten (herwaarderings)	847.200	35.600	120.200	762.600	32.000	145.900			648.700
Uitbreiding Vredeshof	366.500	15.400	48.700	333.200	14.000	47.300			299.900
Bouw Voorn 10 - WAC Drievliet	202.300	8.500	19.700	191.100	8.000	19.300			179.800
Anjerstraat 4	13.300	600	3.200	10.700	400	11.100			0
Schiestraat 1/3	32.200	1.400	7.800	25.800	1.100	7.500			19.400
Anjerstraat 6	41.100	1.700	42.800	0	0	0			0
Begraafplaats Vredeshof	162.300	6.800	13.800	155.300	6.500	13.600			148.200
Rouw centrum	184.000	7.700	23.100	168.600	7.100	22.400			153.300
Herbouw de Piramide	385.000	16.200	28.300	372.900	15.700	27.700			360.900
Ds. Kerstenschool gebouw	525.800	22.100	36.300	511.600	21.500	35.700			497.400
Ds. Kerstenschool installaties	14.500	600	15.100	0	0	0			0
Kunstgrasveld Rijsoord	67.400	2.800	9.500	60.700	2.600	9.300			54.000
Parkeergarage gemeentehuis	2.605.800	109.400	135.600	2.579.600	108.300	135.600			2.552.300
Jongeren centrum PC Hooftstraat	1.139.300	47.900	137.800	1.049.400	44.100	134.000			959.500
Fietsroute Molensteeg, Benedenrijweg, St. Jorisstraat	46.100	1.900	4.800	43.200	1.800	4.700			40.300
Blok- en buurtspeelterrinen 2010, 2011	176.200	7.400	26.200	157.400	6.600	25.400			138.600
Uitbreiding Farelcollege	276.400	11.600	19.100	268.900	11.300	18.800			261.400
Fietshighway Kievitsweg	4.600	200	4.800	0	0	0			0
Tijdelijke huisvesting vergunninghouders	0	0	0	0	2.600	0			2.600
Totaal kapitaallastenreserves	7.090.000	297.800	696.800	6.691.000	283.600	658.300	0	0	6.316.300
Totaal reserves	59.871.400	4.253.300	6.244.000	57.880.700	6.926.300	6.584.100	4.001.100	2.105.100	56.326.900

Toelichting mutaties reserves

Inleiding

Bestedingsoverzichten

De raad heeft als voorwaarde gesteld dat het (bestedings)doel van een bestemmingsreserve wordt vastgelegd bij de vorming van de reserve en de reserve wordt onderbouwd met een bestedingsplan dat naar zijn aard een incidenteel karakter heeft.

In de toelichting per reserve is informatie opgenomen over:

- het doel, aard en reden;
- de mutaties in het jaar 2016.

Er is geen informatie gegeven over de meerjarenraming van de besteding van reserves. De begroting is hiervoor het aangewezen instrument.

Doorlichting reserves

Het doel van het doorlichten van reserves is om tijdig zicht te krijgen op stille overschotten of stille tekorten. In een aantal gevallen ligt de omvang van een reserve en de wijze waarop deze wordt ingezet vast en zullen er geen ontwikkelingen zijn die dat nog beïnvloeden. In die gevallen kan er geen stil tekort of een stille reserve ontstaan en is een doorlichting niet aan de orde. Ook als een reserve het karakter heeft van een algemeen dekkingsmiddel voor onvoorziene toekomstige gebeurtenissen is het onmogelijk om een doorlichting op te stellen. Waar een doorlichting om genoemde redenen niet aan de orde is, is geen uitgebreide toelichting gegeven.

Kapitaallastenreserves investeringen met economisch nut

In het verleden zijn investeringen met een langdurig en algemeen nut ineens afgeschreven ten laste van de reserves. Om bij de productiebegroting het bestuur een beter inzicht in de lasten en baten van gemeentelijke activiteiten te geven, is in 1992 besloten tot een heractiveringsoperatie. Omdat extra afschrijvingen het inzicht verstoren, zijn extra afschrijvingen teruggedraaid en zijn daartegenover heractiveringsreserves gevormd, tegenwoordige reserves kapitaallasten genoemd.

Ook wanneer van nieuwe investeringen is besloten om deze ten laste van de reserves te brengen, wordt daartoe een afzonderlijke Kapitaallastenreserve gevormd.

De toevoegingen en onttrekkingen aan een kapitaallastenreserve volgen de rente en afschrijving van het actief waarvoor de reserve is ingesteld.

De aanwending van reserves op de investeringen met maatschappelijk nut worden ineens op de boekwaarde in mindering gebracht. Er wordt vervolgens op de netto boekwaarde afgeschreven.

In 2016 opgeheven reserves

Bij het vaststellen van de nota reserves en voorzieningen 2016 op 26 mei 2016 heeft de raad besloten om een aantal reserves op te heffen en restant saldi van die reserves toe te voegen aan de algemene reserve. Dit betreft de volgende reserves:

Dekkingsreserve 2014

Het saldo van € 3.595.100 is toegevoegd aan de algemene reserve.

Reserve transitiegelden decentralisatie AWBZ begeleiding en verzorging

Het saldo van € 30.900 is toegevoegd aan de algemene reserve.

Reserve transitiegelden decentralisatie Jeugdzorg

Het saldo van € 3.200 is toegevoegd aan de algemene reserve.

Reserve risico afkoopsommen participatie

Het saldo van € 62.400 is toegevoegd aan de algemene reserve.

Reserve SLOK-projecten

Er is geen saldo.

Reserve frictiekosten BAR-samenwerking

Het saldo van € 45.800 is toegevoegd aan de algemene reserve.

Reserve eenmalige uitgaven Wmo

Het saldo van € 258.600 is toegevoegd aan de algemene reserve.

Algemene reserves

Algemene reserve

Doel, aard en reden van de reserve

De algemene reserve is voor het laatst herzien in de door de raad vastgestelde Nota reserves 2016. Daarin staat dat de algemene reserve dient om middelen zonder bestemming achter de hand te hebben die als dekkingsmiddel kunnen worden ingezet. Dit kan gaan om onverwachte tekorten, ruimte voor nieuw beleid en het opvangen van risico's die zijn beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen. De raad heeft in 2011 bepaald dat de ondergrens van de algemene reserve € 20 miljoen bedraagt.

De bespaarde rente over het totaal aan reserves en voorzieningen die geen specifieke bestemming heeft wordt aan de algemene reserve toegevoegd.

De algemene reserve maakt voornamelijk deel uit van hoofdstuk 12 Financiering en algemene dekkingsmiddelen.

Overzicht mutaties algemene reserve 2016

Omschrijving	toevoeging
resultaat rekening 2015	2.031.700
vrijval reserves Nota reserves en voorzieningen 2016	4.001.100
bespaarde rente	383.500
	<hr/>
totaal toevoegingen	6.416.300

Omschrijving	onttrekking
inzet € 1 mln grondbedrijf	77.900
compensatie stijging afvalstoffenheffing	204.200
eenmalige kortingen belastingheffingen 2016	2.693.100
dekking kosten opstellen toekomstvisie	600
tijdelijke huisvesting vergunninghouders	2.600
<i>besteding doorgeschoven prestaties uit 2015:</i>	
- afwikkeling faillissement ToBe	32.800
- parkeerplaatsen Verenambacht	700
- aanleg strandje Slikkerveer	71.700
	<hr/>
totaal onttrekkingen	3.083.600

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

Het saldo van de algemene reserve per 31 december 2016 bedraagt € 32.522.800 exclusief de bestemming van het resultaat van de rekening 2016. Dit is ruim hoger dan de ondergrens van € 20 miljoen.

Dekkingsreserves

Dekkingsreserve 2004

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is ingesteld bij de Nota reserves 2004 onderdeel vrije reserves van februari 2004 en gevormd uit een gedeelte van de vrije reserve, de dekkingsreserve algemene dienst en de algemene dekkingsreserve 2002.

De reserve dient als algemeen dekkingsmiddel door de uitkering van bespaarde rente en een gedeeltelijke annuïteit ten gunste van de exploitatie. De reserve wordt aangewend volgens een bij de vorming bepaald schema. Dit is vastgelegd in de meerjarenbegroting. Het laatste jaar van aanwending is 2022.

De reserve maakt deel uit van hoofdstuk 12 Financiering en algemene dekkingsmiddelen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

De toevoeging van € 218.900 betreft de rente over de boekwaarde per 1 januari 2016 en de onttrekking van € 653.400 betreft de annuïtaire aanwending volgens het schema.

Onderhoudsreserves

Reserve onderhoud en baggeren haven

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is ingesteld in 2008. De reserve dient om periodiek de haven te kunnen baggeren. De reserve valt onder programma 3 Verkeer, vervoer en wegen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

De toevoeging aan de reserve van € 25.300 is het benodigde bedrag om het baggeren van de haven te kunnen bekostigen. In 2016 zou er gebaggerd worden in de haven van Ridderkerk. Naast het gemeentelijk deel worden ook de twee (particuliere) jachthavens meegenomen. Door verschil van inzicht met de huurders over het baggeren van de twee jachthavens is het werk doorgeschoven naar 2017. Wel zijn er al voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd (o.a. grondmonsters). Hiervoor is € 26.800 onttrokken aan de reserve.

Reserve onderhoud verhuurde gebouwen

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve dient om grote verschillen in jaarlijkse uitgaven op te vangen. De reserve valt onder programma 4 Economische zaken.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

De onttrekking aan de reserve van € 96.700 is ter dekking van groot onderhoud aan verhuurde gebouwen in 2016. De toevoeging aan de reserve bedraagt € 94.400 en betreft de dotatie volgens raming.

De stand van de reserve zal worden bepaald aan de hand van een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

Onderhoud scholen basisonderwijs

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve dient om pieken in de jaarlijkse uitgaven van groot onderhoud te dekken. Deze uitgaven worden jaarlijks geïnventariseerd via het programma huisvestingsvoorzieningen onderwijs. Vanaf 2015 is de gemeente niet meer verantwoordelijk voor het buitenonderhoud en de aanpassingen van de schoolgebouwen die in gebruik zijn van het basisonderwijs. Het binnenonderhoud lag al in handen van de basisscholen. De reserve valt onder programma 5 Onderwijs.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

Er zijn in 2016 geen mutaties geweest.

Reserve onderhoud gymnastieklokalen

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is ingesteld in 2008. Deze reserve is bedoeld om de uitgaven in het kader van groot onderhoud aan de gymnastieklokalen te kunnen opvangen, inclusief eventuele pieken en dalen. De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP). De reserve valt onder programma 6 Cultuur, sport en groen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

De toevoeging van € 45.700 betreft de dotatie volgens de raming. Er zijn dit jaar geen onderhoudskosten geweest die met de reserve moeten worden verrekend. De stand van de reserve is voldoende om het toekomstig geplande groot onderhoud te verrichten.

Reserve onderhoud verharding

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is ingesteld in 2008. De reserve dient ter egalisatie van de grilligheid van de uitgaven op het gebied van onderhoud en/of vervanging van elementen- en asfaltverhardingen van wegen, straten en pleinen. De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP). De reserve valt onder programma 3 Verkeer, vervoer en wegen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

De toevoeging van € 1.325.200 betreft de dotatie volgens de raming. De onttrekking aan de reserve van € 1.159.400 is ter dekking van het uitgevoerde groot onderhoud aan verhardingen en rehabilitaties van verhardingen.

Reserve onderhoud openbare verlichting

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is ingesteld in 2008. De reserve dient ter egalisatie van de grilligheid van de uitgaven op het gebied van vervanging van masten, armaturen en lampen van de openbare verlichting. De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP). De reserve valt onder programma 3 Verkeer, vervoer en wegen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

De toevoeging ad € 113.600 betreft de dotatie volgens raming. Omdat verwacht werd dat aanbesteding voordelig zou uitpakken zijn de planmatige werkzaamheden zoals vervanging van masten en armaturen doorgeschoven naar 2017. Hierdoor is de reserve niet aangewend.

Reserve onderhoud watergangen

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is in 2008 ingesteld.

Het doel is egalisatie van de grilligheid van de uitgaven op het gebied van onderhoud aan watergangen, te weten:

- a. Uitbaggeren van sloten en singels;
- b. Schoonmaken van sloten en singels;
- c. Herstel van beschoeiingen langs sloten en singels

De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

De reserve valt onder programma 3 Verkeer, vervoer en wegen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

De toevoeging aan deze reserve ad € 85.700 betreft de dotatie volgens raming. De onttrekking aan de reserve van € 299.200 is ter dekking van groot onderhoud aan watergangen in 2016.

De stand van de reserve is te laag. Met de raadsinformatiebrief van 9 februari 2017 nr. 1158914 is de raad hierover geïnformeerd. In de 1^e tussenrapportage 2017 wordt de raad voorgesteld de dotatie te verhogen.

Reserve onderhoud speelterreinen

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is ingesteld bij de 1^e monitor 2012.

De reserve dient om grote verschillen in jaarlijkse uitgaven aan het groot onderhoud van de speelterreinen en de vervanging van speelwerkhuizen op te vangen. De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

De reserve valt onder programma 6 Cultuur, sport en groen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

De storting in de reserve ad € 71.400 betreft het geraamde bedrag. De onttrekking aan deze reserve ad € 13.900 betreft grotendeels de aanschaf van speeltoestellen.

Reserve onderhoud sportaccommodaties

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is in 2008 ingesteld.

Doel van deze reserve is de egalisering van de fluctuaties in het groot onderhoud aan de constructieve delen van de sporthallen en het zwembad. De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

Er hebben zich geen financiële mutaties voorgedaan.

Reserve groot onderhoud sportaccommodaties SenW

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve heeft als doel fluctuaties op te vangen in de begroting groot onderhoud van de accommodaties die beheerd en onderhouden worden door Sport en Welzijn. De omvang van deze reserve wordt bepaald door de hoogte van de subsidie aan de stichting Sport en Welzijn t.b.v. groot onderhoud aan de bij de stichting in beheer zijnde accommodaties.

De reserve valt onder programma 6 Cultuur, sport en groen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

De toevoeging van € 277.900 betreft de dotatie volgens de raming. In 2016 is alleen beschikt over de reserve (€ 267.300) voor groot onderhoud aan het dak van de Fakkell. Verder behoefde er niet over de reserve te worden beschikt voor subsidie aan de stichting voor bij de stichting in beheer zijnde accommodaties, omdat dit volledig uit de eigen middelen van de stichting is betaald. De stand van de reserve is vooralsnog voldoende om het geplande groot onderhoud te verrichten. Momenteel wordt het meerjarige onderhoudsplan geactualiseerd.

Overige bestemmingsreserves

Reserve toeristische overstapplaats Deltapoort

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is ingesteld bij de vaststelling van de rekening 2011 en heeft als doel het realiseren van een toeristische overstapplaats in de Deltapoort. De hoogte van de reserve is gebaseerd op een raming van de realisatiekosten.

De reserve valt onder programma 6 Cultuur, sport en groen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

Er zijn geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve.

Reserve ontwikkelingssamenwerking

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is ingesteld bij het saldo 2005 (bijdrage VNG) voor projecten in Dogbo, Bénin in het kader van ontwikkelingssamenwerking. De VNG bekostigt een gedeelte van het project. De afronding van het project vindt plaats in de periode van 2012 tot en met 2016, mits de VNG het project continueert. De reserve valt onder programma 1 Bestuur en (overheids)participatie.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

Er zijn geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve.

In 2017 wordt het project in Dogbo afgesloten. Voor de daarvoor te maken kosten dient de reserve te worden gehandhaafd.

Reserve omgevingslawaai

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve heeft als doel de kosten te dekken van het opstellen van gemeentelijke geluidskarten en op deze karten gebaseerde geluidactieplannen. De geluidkarten en geluidactieplannen zijn

instrumenten om de geluidbelasting door wegverkeer, industrielawaai en spoorlawaai in de gemeente te beheersen en waar mogelijk terug te dringen.

De reserve valt onder programma 10 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

De onttrekking bedraagt € 8.100.

Reserve investeringen stedelijke vernieuwing (ISV)

Doel, aard en reden van de reserve

Het doel van deze reserve is om ISV-prestaties, die aanvankelijk voor 1 januari 2010 voor de Stadsregio Rotterdam gerealiseerd hadden moeten worden, alsnog te behalen. Het resterende bedrag zal de komende periode worden ingezet om diverse concrete projecten te realiseren rond het transferium, voor bodemsanering Het Zand, een rijbaansplitsing en een buurtsportlocatie in Drievliet/ Het Zand en de herinrichting van het openbaar gebied rond De Riedertoren.

De reserve valt onder raadsprogramma 11 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

Er zijn in 2016 geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve.

Reserve beeldende kunst

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve dient voor dekking van de kosten van kunstopdrachten c.q. kunstaankopen.

De reserve wordt inmiddels wegens bezuinigingen niet meer jaarlijks gevoed. Aanwending zal plaatsvinden met de aankoop van een kunstwerk op het Koningsplein na de oplevering van de laatste woningen in het Centrumplan. Daarna wordt de reserve bij de jaarrekening 2016 opgeheven.

De reserve valt onder programma 6 Cultuur, sport en groen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

Er is nog geen kunstwerk aangekocht. Derhalve wordt de reserve nog niet opgeheven. Er zijn in 2016 geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve.

Reserve Sociaal Domein

Doel, aard en reden van de reserve

Deze reserve is ingesteld omdat de uitvoering binnen het Sociaal domein open-eind-regelingen betreffen. Na de decentralisatie van rijkstaken is het aantal taken en het bijbehorende gemeentelijke budget enorm toegenomen. Tegelijk is er bij die decentralisatie sprake van een korting ten opzichte van het budget dat bij het Rijk beschikbaar was. Vanwege de onbekendheid met de mate waarin een beroep wordt gedaan op deze voorzieningen, afgezet tegen het beschikbare budget, heeft de raad ervoor gekozen deze afzonderlijke reserve in te stellen. De reserve kan worden gebruikt om gedurende de implementatiefase 2015 – 2017 van de 3 Decentralisaties onvoorziene uitgaven in het sociaal domein op te vangen. De reserve is ingesteld bij de jaarrekening 2013 (3 juli 2014) uit het resultaat na bestemming (raadsamendement 2014 - 1A).

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

In 2016 is voor € 317.400 aan de reserve onttrokken.

Reserve ondergronds brengen hoogspanningsleiding

Doel, aard en reden van de reserve

De reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 10 september 2015. Doel is de dekking van het aandeel van de gemeente in het ondergronds brengen van een hoogspanningsleiding bij Oostendam.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

Er zijn geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve.

Reserve Landschapstafel IJsselmonde

Doel, aard en reden van de reserve

Deze reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 5 november 2015. Het Natuur en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ) heeft een overschot in de algemene reserve uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. De raad heeft bij de 2de tussenrapportage 2015 besloten deze eenmalige inkomst in te zetten voor de Landschapstafel.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

Er zijn geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve.

Kapitaallastenreserves

Doel, aard en reden van de reserves

De kapitaallastenreserves dienen om de rente en afschrijving van bepaalde investeringen (gedeeltelijk) te dekken. De reserves maken deel uit van het raadsprogramma waarop de desbetreffende investeringen zijn verantwoord.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016 en oordeel saldo op balansdatum

De toevoegingen van in totaal € 283.600 betreffen bespaarde rente en een toevoeging aan de kapitaallastenreserve tijdelijke huisvesting vergunninghouders en de onttrekkingen van in totaal € 658.300 de aanwending van de reserves ten gunste van de exploitatie. De reserves volgen het verloop van de kapitaallasten van de desbetreffende activa, inclusief eventuele extra aanwending voor extra afschrijvingen. Om deze reden is een doorlichting van het saldo op balansdatum niet nodig.

Staat van voorzieningen met toelichting op bestedingen

Staat van voorzieningen

Naam voorziening	2015			2016			
	Saldo	dotatie	onttrekking	Saldo	dotatie	onttrekking	Saldo
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico 's							
Wethouderspansioenen	2.661.200	996.800	120.000	3.538.000	373.200	117.600	3.793.600
Exploitatiekosten B.B.O.	700	0	700	0	0	0	0
Afw. kosten van Riebeekstraat/Park Bolnes	0	0	0	0	79.600	0	79.600
Afw. kosten van Park Ringdijk	0	0	0	0	120.800	0	120.800
Verliesvoorziening actieve grondexploitaties	0	0	0	0	1.015.500	0	1.015.500
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico 's	2.661.900	996.800	120.700	3.538.000	1.589.100	117.600	5.009.500
Voorzieningen voor middelen van derden met bestedingsverplichting							
Onderhoud graven 10/20 jaar derden	3.935.300	529.700	534.400	3.930.600	630.400	560.500	4.000.500
Beklemde middelen lijkbezorging	143.400	29.200	0	172.600	20.500	0	193.100
Vervanging riolering	0	376.700	376.700	0	788.000	788.000	0
Beklemde middelen riolering	6.254.700	273.100	0	6.527.800		149.300	6.378.500
Beklemde middelen afvalstoffenheffing	870.400	0	448.800	421.600		53.700	367.900
Voorzieningen voor middelen van derden met bestedingsverplichting	11.203.800	1.208.700	1.359.900	11.052.600	1.438.900	1.551.500	10.940.000
Totaal voorzieningen	13.865.700	2.205.500	1.480.600	14.590.600	3.028.000	1.669.100	15.949.500

Toelichting en bestedingsoverzicht voorzieningen

Inleiding

Methode van waarderen

De voorzieningen zijn voor hun nominale waarde op de balans opgenomen. De in de voorziening onderhoud graven gestorte afkoopsommen zijn gebaseerd op een oneigenlijke annuïteit waarbij de jaarlijkse aanwending groeit met inflatie. De contante waarde hiervan is op de balans opgenomen.

Nota reserves en voorzieningen 2016

De raad heeft op 26 mei de Nota reserves en voorzieningen 2016 vastgesteld. Bij het opstellen van de balans per ultimo 2016 is het beleid van deze nota toegepast.

Bestedingsoverzichten

In de toelichting per voorziening is informatie opgenomen over:

- het doel, aard en reden;
- de mutaties in het jaar 2016.

Er is geen informatie gegeven over de meerjarenraming van de besteding van voorzieningen. De begroting is hiervoor het aangewezen instrument.

Doorlichting voorzieningen

Het doel van het doorlichten van voorzieningen is om tijdig zicht te krijgen op stille overschotten of stille tekorten. In een aantal gevallen ligt de omvang van een voorziening en de wijze waarop deze wordt ingezet vast en zullen er geen ontwikkelingen zijn die dat nog beïnvloeden. In die gevallen kan er geen stil tekort of een stille reserve ontstaan en is een doorlichting niet aan de orde. In het besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten is bepaald dat alle voorzieningen toereikend moeten zijn voor de achterliggende verplichtingen. Daarom moeten in principe alle voorzieningen bij de jaarrekening worden doorgelicht.

Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorziening wethouderspensioenen

Doel, aard en reden van deze voorziening

De voorziening is ingesteld bij de rekening 2004.

Deze voorziening dient om toekomstige pensioenuitkeringen (concrete verplichtingen) aan (voormalige) wethouders te verstrekken c.q. om opgebouwde rechten te kunnen betalen wanneer deze worden opgevraagd voordat de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt.

De voorziening valt onder programma 1 Bestuur en (overheids)participatie.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

De toevoeging aan de voorziening is € 373.200. De onttrekking is € 117.600.

Voorziening afwikkelingskosten van Riebeekstraat/Park Bolnes

Doel, aard en reden van deze voorziening

Er zijn afrondende werkzaamheden (trapveldje en groenvoorzieningen) in de vastgestelde- en af te sluiten grondexploitatie van Riebeekstraat/Park Bolnes vastgelegd. Om de benodigde budgetten die hiervoor nodig zijn beschikbaar te houden stellen wij voor om hiervoor een voorziening in te stellen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

De toevoeging aan de voorziening is € 79.600.

Voorziening afwikkelingskosten Park Ringdijk

Doel, aard en reden van deze voorziening

Er zijn afrondende werkzaamheden (groenvoorzieningen) in de vastgestelde- en af te sluiten grondexploitatie van Park Ringdijk vastgelegd. Om de benodigde budgetten die hiervoor nodig zijn beschikbaar te houden stellen wij voor om hiervoor een voorziening in te stellen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

De toevoeging aan de voorziening is € 120.800.

Verliesvoorziening actieve grondexploitaties

Doel aard en reden van deze voorziening

Verliesvoorzieningen voor grondexploitaties moeten op de boekwaarde van de grondexploitaties aan de actiefzijde van de balans in mindering worden gebracht. De commissie BBV heeft echter een uitspraak gedaan waarin is bepaald dat dit tot maximaal de boekwaarde van een grondbedrijfcomplex kan gebeuren. Als het verwachte verlies op grond van de meerjarenprognose groter is, moet het verschil onder de voorzieningen aan de passiefzijde van de balans worden opgenomen.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

De toevoeging van € 1.015.500 betreft het aandeel in de verliesvoorzieningen van de grondexploitaties dat uitgaat boven de boekwaarde van de verliesgevende complexen. Zie ook de toelichting hiervoor bij Bouwgronden in exploitatie onder de vlottende passiva.

Voorziening voor middelen derden met bestedingsverplichtingen

Voorziening onderhoud graven 10/20 jaar

Doel, aard en reden van deze voorziening

De storting in deze voorziening bestaat uit ontvangen afkoopsommen voor onderhoud graven en de bespaarde rente over het saldo van de voorziening per 1 januari (contante waarde). De onttrekking aan de voorziening betreft de onderhoudslasten van de begraafplaatsen.

De voorziening valt onder programma 10 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

De storting in de voorziening van € 630.400 bestaat uit in 2016 ontvangen afkoopsommen voor onderhoud graven en de bespaarde rente over het saldo van de voorziening per 1 januari 2016. De onttrekking aan de voorziening van € 560.500 is ter dekking van de onderhoudslasten van de begraafplaatsen.

Voorziening bekleemde middelen lijkbezorging

Doel, aard en reden van de voorziening

De voorziening is ingesteld bij raadsbesluit van december 2012. De voorziening heeft tot doel overschotten of tekorten bij de jaarrekening over meerdere jaren in de tarieven te verrekenen. De voorziening valt onder programma 10 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

Op de exploitatie van de begraafplaatsen is in 2016 een voordelig saldo ontstaan. Dit is aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening vervanging riolering

Doel, aard en reden van deze voorziening

De voorziening is ingesteld bij het GRP-V en dient ter dekking van de vervangingskosten van rioleringen. De dotatie aan de voorziening is afhankelijk van de werkelijke uitgaven. De voorziening valt onder programma 10 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

De toevoeging en onttrekking van € 788.000 betreffen de in 2016 gemaakte kosten van vervangingen.

Voorziening bekleemde middelen riolering

Doel, aard en reden van de voorziening

Doel van deze voorziening is dat door de inzet ervan de tarieven zo laag mogelijk kunnen blijven. In 2012 is het GRP-V vastgesteld. Daarbij is over een periode van 40 jaar een doorrekening gemaakt van de noodzakelijke onttrekkingen en toevoegingen aan deze voorziening. De voorziening valt onder programma 10 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

Op de exploitatie van de riolering is in 2016 een nadelig saldo ontstaan. Dit is aan de voorziening onttrokken.

Voorziening bekleemde middelen afvalstoffenheffing

Doel, aard en reden van deze voorziening

De voorziening dient om voor- en nadelen op de inzameling van huishoudelijk afval via de afvalstoffenheffing te egaliseren, zodat op rekeningbasis volledige kostendekking wordt bereikt. De voorziening wordt gevoed door de ontvangen afvalstoffenheffing. De voorziening valt onder programma 10 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in 2016

Op de exploitatie van de inzameling en verwerking van afval is in 2016 een nadelig saldo ontstaan. Dit is aan de voorziening onttrokken.

Staat van vaste schulden

Staat van langlopende geldleningen 2016

Datum besluit	Lineair, Fixe Annuitair	Geldverstreker	Vervaldatum	looptijd	Aflossingsjaar	Bedrag geldlening	Rentepercentage	Schuld per 01-01-2016	Vermeerdering	Werkelijk betaalde rente in 2016	Rente tlv boekjaar 2016	Aflossing	Schuld per 31-12-2016
24-8-1999	L	BNG	24-8-2016	25	2024	6.806.700	0,045	4.084.000		182.800	175.500	453.700	3.630.300
22-7-2003	L	BNG	30-1-2016	15	2019	8.000.000	0,044	2.133.300		93.000	71.500	533.300	1.600.000
22-7-2003	L	BNG	30-1-2016	30	2034	10.000.000	0,049	6.333.300		307.800	292.800	333.300	6.000.000
30-11-2010	L	BNG	1-7-2016	20	2030	12.000.000	0,042	9.000.000		378.000	365.300	600.000	8.400.000
20-9-2011	L	BNG	1-7-2016	20	3031	11.000.000	0,034	8.800.000		299.200	289.800	550.000	8.250.000
27-11-2012	L	BNG	29-11-2016	20	2032	11.000.000	0,029	9.350.000		271.200	269.700	550.000	8.800.000
29-10-2013	L	BNG	18-3-2016	20	2033	12.000.000	0,028	10.800.000		76.400	298.800	150.000	
			18-6-2016			-		-		75.300	-	150.000	
			18-9-2016			-		-		74.300	-	150.000	
			18-12-2016			-		-		73.200	-	150.000	10.200.000
	L	BNG	23-3-2016	15	2030	10.000.000	0,007	10.000.000		72.500	68.700	666.700	9.333.300
										-	-	-	
Totaal						80.806.700		60.500.600	0	1.903.700	1.832.099	4.287.000	56.213.600

Waarborgsommen van derden

Gebruikers	Schuld per 01-01-2016	Vermeerdering	Betaalde rente in 2016	Aflossing	Schuld per 31-12-2016
Gebruik gymnastieklokalen	290	0	0	0	290
Gebruik sportparken	260	0	0	0	260
Huurders woningen	180	0	0	0	180
Waarborgsommen voor pasjes parkkerabbonnementen	670	0	0	0	670
Kermisexploitant	1500	0	0	0	1500
Hotel Ridderkerk - Koningsplein gebouw C	10100	0	0	0	10100
Totaal	13.000	0	0	0	13.000

Specificatie vlottende passiva

Netto vlottende schuld	Saldo 31-12-2016	Saldo 31-12-2015
Kasgeldleningen	0	0
- Crediteuren (semi) overheid	604.500	1.110.900
- Crediteuren - verrekeningen tussen gemeenten	3.861.300	7.177.800
- Overige crediteuren	4.076.700	3.230.900
Totaal	8.542.500	11.519.600

Van de crediteuren (semi) overheid staat op 15 februari 2017 nog € 1.100 open. Dit betreft enkele nog niet vervallen facturen van het SVHW.

Het saldo crediteuren – verrekeningen tussen gemeenten bedraagt per 31-12-2016 ruim € 3,8 miljoen te betalen aan de BAR-organisatie. Dit hoge bedrag is de o.a. de BTW over de bijdrage aan de BAR voor het 4^e kwartaal 2016. Als gevolg van het afwijzen van het toepassen van de Koepelvrijstelling door de belastingdienst dient BTW berekend te worden over de volledig bijdrage BAR. Ruim € 2,1 miljoen is daarvan nog niet afgewikkeld op 15 februari 2017. Reden hiervoor is dat de onderlinge betalingen gefaseerd plaatsvinden i.v.m. treasury.

Van de overige crediteuren staat nog een negatief saldo open van € 12.200. Dit betreffen enkele nog af te wikkelen creditnota's.

Overlopende passiva	Saldo 31-12-2016	Saldo 31-12-2015
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	6.986.200	4.039.000
Vooruitontvangen marktinitiatieven	49.700	0
De van Europese en Nederlandse overheden vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	1.070.500	1.258.700
Overige overlopende passiva	14.600	16.800
Totaal	8.121.000	5.314.500

Wegens gewijzigde regelgeving van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) mogen de grondexploitaties door derden niet meer in de voorraden gronden op de balans opgenomen worden, maar moeten gedefinieerd worden als marktinitiatieven. Afhankelijk van de aanwezigheid van een overeenkomst en indien de baten voor de kosten uitlopen, moeten deze marktinitiatieven verantwoord worden onder de overlopende passiva.

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen kunnen onderverdeeld worden in:

Vergoeding beheer Waalbos	3.000.000
Belastingdienst - doorschuif BTW 2014	840.400
Transitorische rente	797.500
Diverse Maatschappij	670.800
Saneringswerkzaamheden HAK terrein	566.700
Diverse buitenruimte	384.600
Gemini College schade brand	266.200
Raming vennootschapsbelasting 2016	166.000
Overige nog te betalen facturen	294.000
Totaal	6.986.200

De vergoeding beheer Waalbos betreft de afkoopsom van de Provincie Zuid-Holland voor het beheer van het Waalbos voor 30 jaar. Dit bedrag wordt in 2017 doorbetaald aan Staatsbosbeheer.

De van Europese en Nederlandse overheden vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	Saldo 1-1-2016	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo 31-12-2016
Onderwijsachterstandenbeleid	184.200	589.700	507.300	101.800
Investeringen Stedelijke vernieuwing Geluid	240.300	11.300	0	229.000
Investeringen Stedelijke vernieuwing Bodem	174.900	15.700	0	159.200
Stedelijke synergieprojecten water	60.200	60.200	0	0
Actieplan Jeugdwerkloosheid	137.800	19.900	0	117.900
Wet Sociale Werkvoorziening	435.500	127.200	18.600	326.900
Projecten Milieu (B-lijst)	25.800	7.300	0	18.500
Glastuinbouw Deltapoort 2e tranche	0	62.900	121.000	58.100
Stanlandverbindingen fietsroutes	0	2.500	61.600	59.100
Totaal	1.258.700	896.700	708.500	1.070.500

Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen met borgstellingen en garanties

Naast risico's van de paragraaf Weerstandsvermogene heeft de gemeente nog overige verplichtingen die niet uit de balans blijken. Zoals borgstellingen, garanties en risicoverplichtingen op grond van het Treasurystatuut.

De informatie over het totaal aan borg- en garantstellingen is afhankelijk van saldi-opgaven van banken en hypotheekinstellingen.

Het totaal aan leningen van Woonvisie via de achtereenvolgende overeenkomsten is door aflossing en nieuwe geldleningen per 31 december 2016 toegenomen tot € 134.492.600. Het aandeel van deze leningen waarvoor de gemeente Ridderkerk uiteindelijk kan worden aangesproken bedraagt ongeveer 25%. Dit is een bedrag van € 33.623.100.

Het risico dat dit gebeurt wordt als heel klein ingeschat, omdat in eerste instantie de woningbouwvereniging zelf en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw worden aangesproken. Pas daarna het Rijk voor 50%, de gemeente waar de woningbouwvereniging is gevestigd voor 25% en alle gemeenten gezamenlijk voor 25%.

De gemeente is voor de jaren 2017 en 2018 verbonden aan niet uit de balans blijvende financiële meerjarige verplichtingen op het gebied van sport en bewegen. Het gaat om contracten voor het beheer van gemeentelijke sportaccommodaties en contracten voor activiteiten op het terrein van sport en welzijn. De waarde van deze contracten bedraagt in 2017 € 4.000.800 en in 2018 € 981.900, bij elkaar € 4.982.700. Deze contracten zijn ten onrechte niet Europees aanbesteed en leiden hierom tot een onrechtmatigheid.

Staat van gewaarborgde geldleningen

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Nummer (raads)besluit	Rente-percentage	Restant 1-1-2016	Totaal-bedrag van de aflossing	Restant 31-12-2016	Leningvorm en einddatum
1	2	3	4	5	6	7	8	9
101.080	Bouw clubgebouw	Ridderkerkse Lawn-Tennis club	26-1-1998, nr. 656	6	5.300	-5.300	0	lineair tot 1-12-2017
1.669.525	Nieuwbouw Gemini-college	St. Onderwijsgr.Z-H Waarden	23-06-1997, nr.515a	6,83	1.524.000	-14.300	1.509.700	annuitair tot 11-6-2027
1.275.122	Bedrijfsfinanciering	Stichting Vestia	1997	4,13	1.275.100	0	1.275.100	Fixe lening tot 2037
6.150.587	Herfinanciering lening Bouw 81 woningen Mauritshoek	Stichting Woonvisie	25-05-1998, nr. 15	5,495	2.903.700	-298.600	2.605.000	annuitair tot 1-7-2023
299.495	Bouw Sporthal Reijerpark	Stichting sporthal	24-02-1998, nr. 986	5,2	185.000	-10.400	174.700	annuitair tot 1-5-2028
40.000	Renovatie clubgebouw Prinsenstraat 76	Muziekvereniging Harmonie	17-2-2009, nr. 43	5,05	23.000	-2.000	21.000	lineair tot 1-4-2029
1.725.000	Herfin.lening bouw Riederborgh en 35 bejaardenwoningen	Stichting Woonvisie	b.en w. 27-11-2001	4,715	629.700	-114.600	515.100	annuitair tot 8-1-2020
68.067	Renovatie clubgebouw Kievitsweg 153	Sportvereniging Bolnes	b.en w. 26-3-2002	5,60	20.400	-3.400	16.900	lineair tot 19-1-2021
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	b.en w. 17-12-2002	5,159	6.947.600	-432.500	6.515.100	annuitair tot 1-11-2027
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	b.en w. 13-5-2003	4,57	0	0	0	fixe-lening tot 15-5-2015
10.000.000	Aankoop woningen, winkels en kantoorpand Vlietplein	Stichting Woonvisie	b.en w. 2-12-2003	4,88	5.836.200	-466.700	5.369.600	annuitair tot 12-3-2025
10.000.000	Aankoop woningen, winkels en kantoorpand Vlietplein	Stichting Woonvisie	b.en w. 2-12-2003	5,075	7.624.600	-269.100	7.355.500	annuitair tot 12-9-2033
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	b.en w. 19-4-2004	4,339	10.000.000	-10.000.000	0	fixe-lening tot 3-5-2016
140.038	Aanleg Oxydatiesysteem t.b.v. zwembad de Fakkel	Stichting Sport en Welzijn	b.en w. 22-2-2005	3,25	14.100	-14.100	0	lease tot 10-11-2016
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	b.en w. 10-5-2005	4,29	10.000.000	0	10.000.000	fixe-lening tot 14-6-2030
10.000.000	Herfinanciering 3 leningen	Stichting Woonvisie	b.en w. 23-8-2005	3,985	10.000.000	0	10.000.000	fixe-lening tot 2-1-2032
7.500.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	b.en w. 25-4-2006	4,364	7.500.000	0	7.500.000	fixe-lening tot 28-4-2026
7.500.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	b.en w. 25-4-2006	4,414	7.500.000	0	7.500.000	fixe-lening tot 28-4-2036
					71.988.700	-11.631.000	60.357.700	

Indirecte garantstellingen via Waarborgfonds Sociale Woningbouw

INDIRECTE GARANTSTELLINGEN VIA HET WAARBORGFONDS SOCIALE WONINGBOUW									
Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Datum onder-tekening of storting	Rente-percent age	Restant geldlening 1-1-2016	Bedrag van (buiten)ge-wone aflossing	Restant geldlening 31-12-2016 (7-8)	Maximaal risico schade gemeente 25%	Leningvorm
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6.155.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	13-11-1997	3,81	4.218.400	-196.300	4.022.100	1.005.500	Annuïteit
10.797.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	13-11-1997	3,915	7.290.800	-336.400	6.954.400	1.738.600	Annuïteit
7.504.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	13-11-1997	3,25	5.213.800	-234.600	4.979.200	1.244.800	Annuïteit
3.170.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	13-11-1997	4,86	2.491.500	-57.000	2.434.500	608.600	Annuïteit
4.495.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	8-10-2003	3,10	3.800.100	-87.200	3.712.900	928.200	Annuïteit
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	19-7-2007	4,724	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	19-7-2007	4,708	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	1-8-2007	4,708	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	1-8-2007	4,724	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	22-1-2008	4,425	10.000.000	-10.000.000	0	0	fixe-lening
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	22-1-2008	4,77	10.000.000	0	10.000.000	2.500.000	fixe-lening
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	6-11-2009	3,805	10.000.000	0	10.000.000	2.500.000	fixe-lening
10.186.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	18-5-2010	3,77	6.731.400	-341.900	6.389.500	1.597.400	Annuïteit
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	29-9-2010	3,34	10.000.000	0	10.000.000	2.500.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	27-12-2010	3,42	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	27-12-2010	3,61	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	1-8-2012	4,00	1.000.000	0	1.000.000	250.000	fixe-lening
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	15-8-2012	3,95	10.000.000	0	10.000.000	2.500.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	15-3-2013	3,75	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
7.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	15-3-2013	1,65	0	7.000.000	7.000.000	1.750.000	fixe-lening
7.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	15-3-2013	1,65	0	7.000.000	7.000.000	1.750.000	fixe-lening
4.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	15-5-2016	1,82	0	4.000.000	4.000.000	1.000.000	fixe-lening
4.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	15-5-2015	1,84	0	4.000.000	4.000.000	1.000.000	fixe-lening
4.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	15-5-2016	1,86	0	4.000.000	4.000.000	1.000.000	fixe-lening
4.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Woonvisie	28-9-2016	1,47	0	4.000.000	4.000.000	1.000.000	fixe-lening
					115.746.000	18.746.600	134.492.600	33.623.100	

Overzicht van hypotheekgaranties inzake eigenwoningbezit

Naam van de geldgever	Restant 31-12-2016	Bedrag opgebouwde waarden	Gewaarborgd 31-12-2016
Direktbank	99.800	59.500	40.300
Direktbank	310.700	97.700	213.000
Centraal Beheer	75.200		75.200
ABNAMRO	679.700	490.400	189.300
Syntrus Achmea	337.700	271.600	66.100
RegioBank	53.100		53.100
ING	1.974.100	1.115.000	859.100
Rabobank Eindhoven	35.400	46.700	-11.300
Rabobank Ridderkerk	670.100	546.000	124.100
Rabobank Dordrecht	34.600		34.600
Rabobank Tilburg	6.500		6.500
Stater / Delta Lloyd levensverz	2.701.600	1.516.000	1.185.600
Nationale Nederlanden	542.300	380.200	162.100
Aegon	67.800	54.400	13.400
Woonfonds Achmea	177.400		177.400
	7.766.000	4.577.500	3.188.500

Overzicht Wet Normering Topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Ridderkerk van toepassing zijnde regelgeving: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Uitvoeringsregeling WNT). Topfunctionarissen zijn bij de gemeente de gemeentesecretaris en de griffier.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor de gemeente Ridderkerk is € 179.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Het bezoldigingsmaximum is in 2016 niet overschreden.

	H.W.J. Klaucke	J.G. van Straalen
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris? (Fictieve) dienstbetrekking?	nee nee	nee nee
Individueel WNT-maximum	179.000	179.000
Beloning	104.257	80.278
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	14.262	10.690
<i>Subtotaal</i>	118.519	90.968
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	118.519	90.698
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.
<i>Gegevens 2015</i>		
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,0	1,0
Beloning	100.801	78.676
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	21.841	18.797
Totaal bezoldiging 2015	122.642	97.473

Overzicht SiSa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017								
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 410.721	€ 0	€ 178.948	€ 184.228		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08					
		1	€ 0	€ 0	€ 0			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
		€ 9.896.740	€ 153.516	€ 864.210	€ 5.020	€ 25.403	€ 0	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)			
Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t Indicatornummer: G2 / 12			
		€ 88.963	€ 0	€ 0	€ 13.759	€ 0	Ja	

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2016	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 79.617	€ 43.400	€ 4.054	€ 112.935	€ 23.136	€ 0
		Besluit	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09</i>			
			€ 0	€ 0	Ja			

Overzicht eenmalige lasten en baten

In dit overzicht staan de lasten en baten die naar hun aard éénmalig zijn en groter zijn dan € 50.000. Onderstaand overzicht is gebaseerd op de notitie van de commissie BBV van januari 2012, waarin nieuwe criteria voor het onderscheid in structurele en incidentele mutaties zijn gegeven. Hieronder vallen lasten en baten die over een langere reeks van jaren lopen, maar eindig zijn. Een voorbeeld hiervan is een specifieke rijksbijdrage voor een beperkt aantal jaren. Afwijkingen in structurele budgetten zijn naar hun aard structureel, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden.

Omschrijving	Toelichting éénmalige lasten of baten	voordeel - / nadeel +	
		Lasten 2016	Baten 2016
Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie			
Bestuurlijke samenwerking	Werkzaamheden van de gebiedsbemiddelaar sanering verspreid glas Deltapoort (Bureau Mentink)	61.200	
	Projectsubsidie glastuinbouw Deltapoort.		-67.000
	Ontvangen bedrag na liquidatie van de Stadsregio		-214.900
Totaal Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie		61.200	-281.900
Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen			
Civiele kunstwerken	Niet te verhalen deel van de schade van zowel 2014 als 2015 aan het ponton aan de Schans.		72.400
Totaal Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen		0	72.400
Programma 4 Economische zaken			
Overige gebouwen	Door de verkoop van het pand Jasmijnstraat 4 is de boekwaarde van dat pand ineens afgeschreven.	388.700	
	Het pand Jasmijnstraat 4 is verkocht.		-345.000
Totaal Programma 4 Economische zaken		388.700	-345.000
Programma 5 Onderwijs			
Brandschade Gemini	Kosten van herstel brandschade	266.200	
	Verzekeringsuitkering brandschade		-265.200
Totaal Programma 5 Onderwijs		266.200	-265.200
Programma 6 Cultuur, sport en groen			
Kapitaallasten oud Sport Ridderkerk	Extra afschrijving van een van SenW teruggevorderde investeringssubsidie over 2015 voor het vervangen van inventaris van gymlokalen, omdat de vervanging niet kon worden aangetoond.	92.000	
Faillissement ToBe	In 2016 zijn kosten gemaakt voor de afwikkeling van het faillissement van ToBe.	32.800	
Sport(beleid)	Van de stichting SenW teruggevorderde investeringssubsidie over 2015 voor het vervangen van inventaris van gymlokalen, omdat niet aantoonbaar was dat voor die subsidie 2015 vervanging had plaatsgevonden.		-92.000
Aanleg recreatiegebieden	In 2016 is het strandje Ringdijk Slikkeveer aangelegd. Deze kosten worden gedekt uit de algemene reserve.	71.700	
Totaal Programma 6 Cultuur, sport en groen		196.500	-92.000
Programma 7 Jeugd			
Peuterwerk	Restitutie door SenW van budget voor frictiekosten peuterwerk in 2017 en 2018.		-170.700
Totaal Programma 7 Jeugd		0	-170.700

Programma 8 Welzijn en zorg (Wmo)			
Wijkwerk	Extra inhuur (juridisch en fiscaal) in verband met de verzakelijking van SenW en het afwickelen en beëindigen van het peutenwerk door SenW.	114.900	
Wmo	Extra middelen Zorg in natura	171.036	
Totaal Programma 8 Welzijn en zorg (Wmo)		114.900	0
Omschrijving	Toelichting éénmalige lasten of baten	voordeel - / nadeel +	
		Lasten 2016	Baten 2016
Programma 11 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen			
Bouwgrondexploitatie	In 2016 is complex Van Riebeekstraat/Park Bolnes en grondexploitatie door derden Terrein Bakker Staal afgesloten met een nadelig resultaat van totaal € 75.700.	75.700	
	Eénmalig nadeel in 2016 van € 72.700 door sloop en sanering van de panden Kruisweg 2 en 2a.	72.700	
	Complex Park Ringdijk is in 2016 afgesloten met een positief resultaat van € 90.400.		-90.400
	Vrijval boekwaarde complexen met marktinitiatieven.		-594.100
Totaal Programma 11 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen		148.400	-684.500
Programma 12 Financiering en algemene dekkingsmiddelen			
Algemene uitkering	Bijdrage voor de Verhoogde Asielinstroom conform de Decemercirculaire 2016		-200.000
	Extra middelen Wmo Zorg in natura		-285.000
Niet nader te specificeren baten/lasten	Eénmalige teruggave aan de burger	2.693.100	
Totaal Programma 12 Financiering en algemene dekkingsmiddelen		2.693.100	-485.000
Totaal incidenteel raadsprogramma's		3.869.000	-2.251.900

Reservemutaties			
Algemene reserve	Totaal bijschrijving bespaarde rente	383.500	
Algemene reserve	Aanwending algemene reserve ten behoeve van de aanleg van het strandje Slikkerveer		-71.700
Algemene reserve	Aanwending algemene reserve voor kosten faillissementen ToBe		-32.800
Algemene reserve	Aanwending algemene reserve ten behoeve van éénmalige korting belastingheffing 2016		-2.693.100
Dekkingsreserve 2011	Vrijval van de reserve cf. de nota reserves en voorzieningen 2016		-3.595.100
Reserve transitiegelden decentralisatie AWBZ	Vrijval van de reserve cf. de nota reserves en voorzieningen 2016		-36.000
Reserve transitiegelden decentralisatie Jeugdzorg	Vrijval van de reserve cf. de nota reserves en voorzieningen 2016		-3.200
Reserve risico afkoopsommen participatie	Vrijval van de reserve cf. de nota reserves en voorzieningen 2016		-62.400
Reserve frictiekosten BAR-samenwerking	Vrijval van de reserve cf. de nota reserves en voorzieningen 2016		-45.800
Reserve eenmalige uitgaven Wmo	Vrijval van de reserve cf. de nota reserves en voorzieningen 2016		-258.600
Algemene reserve	Toevoeging saldo vrijgevallen reserves aan algemene reserve	4.001.100	
Reserve sociaal domein	Aanwending ten behoeve van Ridderkerkpas		-317.400
Overige reservemutaties			-216.200
Totaal reservemutaties		4.384.600	-7.332.300
Totaal alle eenmalige lasten en baten		8.253.600	-9.584.200

Saldo rekening 2016 positief	1.800.400
bij: incidentele lasten	8.253.600
af: incidentele baten	<u>-9.584.200</u>
Structureel saldo rekening 2016 positief	<u>469.800</u>

Structurele reservemutaties	Toelichting	voordeel - / nadeel +	
		Lasten 2016	Baten 2016
Algemene reserve	Aanwenden afroming vm reserve winst bij grondverkoop		-77.900
Kapitaallastenreserves	Totaal storting rente	283.600	
	Totaal aanwending ter dekking van kapitaallasten		-658.300
Dekkingsreserve 2004	Totaal storting rente	218.900	
	Totaal aanwending als algemeen dekkingsmiddel		-653.400
Onderhoudsreserves	Totaal stortingen voor toekomstig onderhoud	2.039.200	
	Totaal aanwending ter dekking van lasten van groot onderhoud		-1.863.300
Totaal structurele reservemutaties		2.541.700	-3.252.900

Staat van investeringen

Investeringen	overboeking jaarrekening 2015	begroting 2016	investerings- kredieten begin 2016	mutaties 2016	raming kredieten 2016 na mutaties	werkelijke uitgaven / inkomsten 2016	restant geraamde uitgaven 2016	afvoeren (-)/ bij te ramen (+)	doorschuiven naar 2017	afslui- ten J/N
LED verlichting hal gemeentehuis	75.800		75.800	0	75.800		75.800		75.800	N
Compressoren warmtekracht	35.400		35.400	0	35.400	4.200	31.200		31.200	N
ARBO aanpassingen balie GSC			0	0	0	35.000	-35.000	35.000		J
Verv geluidsinstallatie raad- en trouwzaal		58.000	58.000	0	58.000		58.000		58.000	N
Verv WKO-installatie Koningsplein		550.000	550.000	0	550.000	590.600	-40.600	40.600		J
Verv. vloerbedekking gebouw A		58.200	58.200	0	58.200		58.200		58.200	N
Verv. vloerbedekking gebouw B		137.700	137.700	0	137.700		137.700		137.700	N
Bedieningssysteem zonwering gebouw B		23.100	23.100	-23.100	0		0			J
Inventaris Hofzaal			0	78.000	78.000	94.700	-16.700	16.700		J
subtotaal programma 1 bestuur en participatie	111.200	827.000	938.200	54.900	993.100	724.500	268.600	92.300	360.900	
Verv marmoleum brandweerkazerne		38.500	38.500	-38.500	0		0			N
subtotaal programma 2 veiligheid	0	38.500	38.500	-38.500	0	0	0	0	0	
Kwaliteitsverb.centrum oudwinkelgebied14	7.800		7.800	0	7.800	9.500	-1.700	1.700		J
Rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan	29.700		29.700	0	29.700	5.700	24.000	-24.000		J
Geluidsreductie Rotterdamseweg Drievliet		144.500	144.500	-144.500	0		0			N
Reconstr.RKR Civiele kn.aandeel Ridderkerk	10.000		10.000	0	10.000	5.100	4.900	-4.900		J
Reconstr.RKR Civiele kn.aandeel Ridderkerk			0	0	0	4.300	-4.300	4.300		J
Fietsverhardingen Rijksweg	10.400	135.000	145.400	-145.300	100	100	0			N
Snelfietsroute F16 tracé Verenambachtseweg	12.000	50.000	62.000	-52.000	10.000		10.000		10.000	N
Fietshighway Lagendijk		193.000	193.000	-187.200	5.800	6.000	-200		-200	N
Geluidswal `t Zand		200.000	200.000	-200.000	0		0			N
Renovatie tunnel Rotterdamseweg-Sportlaan	174.100		174.100	0	174.100	6.800	167.300		167.300	N
VRI Havenstraat-Donkerslootweg	148.100		148.100	0	148.100	89.200	58.900	-58.900		J
VRI Verenambachtseweg		85.000	85.000	-85.000	0		0			N
VRI Vlietlaan-Rotterdamseweg		45.000	45.000	-45.000	0		0			N
Verv.brug Steur 063401		25.000	25.000	0	25.000	25.000	0			J
Verv.brug Steur 063402		25.000	25.000	0	25.000		25.000		25.000	N
Verv.brug Pelikaan 061103		20.000	20.000	-20.000	0		0			J
Fietspadverbreding Salem		40.000	40.000	0	40.000	80.600	-40.600		-40.600	N
Busvoorzieningen Vlietln noordzijde+Costaln			0	0	0	8.000	-8.000		-8.000	N
VRI Donkersloot-, Gilde-, Rotterdamseweg		150.000	150.000	-150.000	0		0			N

Investeringen	overboeking jaarrekening 2015	begroting 2016	investerings- kredieten begin 2016	mutaties 2016	raming kredieten 2016 na mutaties	werkelijke uitgaven / inkomsten 2016	restant geraamde uitgaven 2016	afvoeren (-)/ bij te ramen (+)	doorschuiven naar 2017	afslui- ten J/N
Vervangen zitbanken	6.100	27.300	33.400	-20.000	13.400		13.400		13.400	N
Blokspeelruimten restant 2014	17.600		17.600	0	17.600	17.900	-300	300		J
Parkeerplaatsen Reyerpark	5.000		5.000	0	5.000	10.100	-5.100	5.100		J
Dynamisch parkeerwijssysteem		175.000	175.000	-175.000	0		0			N
M122 Slikkerveer-zuid-oost nieuw open water	2.000		2.000	0	2.000		2.000		2.000	N
Drainage/Suppletie gemalen		15.700	15.700	0	15.700		15.700		15.700	N
Hangbrug, Reijerpark	24.300		24.300	0	24.300	14.800	9.500	-9.500		J
subtotaal programma 3 verkeer, vervoer en wegen	447.100	1.330.500	1.777.600	-1.224.000	553.600	283.100	270.500	-85.900	184.600	
MFA Bolnes, inrichting		115.000	115.000	-115.000	0		0			N
Bolnes, installaties		230.000	230.000	-190.000	40.000		40.000		40.000	N
MFA Bolnes, bouw	205.800	639.900	845.700	-530.000	315.700	75.000	240.700		240.700	N
subtotaal programma 5 onderwijs	205.800	984.900	1.190.700	-835.000	355.700	75.000	280.700	0	280.700	
Integratie/nieuwbouw Gymlokaal De Reijer	21.100		21.100	-21.100	0	-7.000	7.000	-7.000		J
Zonnepanelen Fakkel 2982 SN, nr 8-10		214.000	214.000	0	214.000	163.600	50.400	-49.300	1.100	N
MFA Bolnes Gymlokaal, bouw	361.700	115.000	476.700	-310.000	166.700	224.900	-58.200		-58.200	N
MFA Bolnes Gymlokaal, installaties		240.000	240.000	-200.000	40.000	4.900	35.100		35.100	N
MFA Bolnes Gymlokaal, inrichting		80.000	80.000	-80.000	0		0			N
Vervangen inventaris gymlokalen		92.000	92.000	0	92.000	92.000	0			J
Nieuwbouw sporthal Reijerpark			0	0	0	9.100	-9.100		-9.100	N
Toplaag kunstgras KCR park Ridderkerk	205.800		205.800	-205.800	0		0			J
Toplaag kunstgras Ten Donck Reyerpark	117.600		117.600	-117.600	0		0			J
Kunstgrasveld sportpark Rijsoord top laag			0	300.000	300.000	279.600	20.400	-20.400		J
Kunstgrasveld sportpark Rijsoord ondergrond			0	150.000	150.000	143.800	6.200	-6.200		J
Locatiestudie KCR / sporthal sportpark Reijerpark			0	20.000	20.000	8.000	12.000		12.000	N
Speelelementen 2015	64.500		64.500	0	64.500	36.700	27.800		27.800	N
Buurtsport Driehoek Zand	1.900	23.000	24.900	0	24.900	2.400	22.500		22.500	N
Speelvoorzieningen 2013/2014	10.200	74.500	84.700	0	84.700	72.900	11.800		11.800	N
RK2014 Ver speelvoorzieningen uit 2002 in 2014	20.100		20.100	0	20.100		20.100		20.100	N
RK2016 Speelelementen		70.000	70.000	-35.000	35.000	34.300	700		700	N
Skateboardbaan Vlietlaan		25.000	25.000	-25.000	0		0			N
Buurtgroen Gen. Smutsstraat	58.500		58.500	-28.500	30.000		30.000		30.000	N
Buurtgroen Juliana van Stolbergstraat	70.000		70.000	0	70.000	69.800	200	-200		J
Vorbereidingskrediet Driehoek Het Zand	44.900		44.900	-25.000	19.900	21.900	-2.000		-2.000	N
subtotaal programma 6 Cultuur, sport en groen	976.300	933.500	1.909.800	-578.000	1.331.800	1.156.900	174.900	-83.100	91.800	

Investerings	overboeking jaarrekening 2015	begroting 2016	investerings- kredieten begin 2016	mutaties 2016	raming kredieten 2016 na mutaties	werkelijke uitgaven / inkomsten 2016	restant geraamde uitgaven 2016	afvoeren (-)/ bij te ramen (+)	doorschuiven naar 2017	afslui- ten J/N
RK201 Sulo containers 2011			0	1.600	1.600	1.600	0	0		J
Sulo containers 2012			0	7.700	7.700	7.700	0	0		J
Trailservices reparatie containers			0	6.500	6.500	6.500	0	0		J
Sulo containers 2013			0	6.300	6.300	6.300	0	0		J
Ondergrondse containers Oranjestraat			0	2.100	2.100	2.100	0	0		J
Ondergrondse containers			0	266.500	266.500	266.500	0	0		J
Sulo containers 2014 groen			0	3.700	3.700	3.700	0	0		J
Extra containers 2011			0	22.000	22.000	22.000	0	0		J
Ondergrondse containeres Genestetstraat			0	3.000	3.000	3.000	0	0		J
Plastic Omnium containers			0	27.400	27.400	27.400	0	0		J
Vervanging gemalen P01 werktuigbouw	-5.900	41.900	36.000	0	36.000	37.900	-1.900	1.900		J
Vervanging gemalen P01 elektronisch	7.400		7.400	0	7.400	300	7.100	-7.100		J
Vervanging gemalen P01/P02 elektrisch	18.100	19.500	37.600	0	37.600	1.100	36.500	-36.500		J
Verv cq renovatie gemaal P01	-41.300	71.300	30.000	0	30.000	89.200	-59.200	63.800	4.600	N
Afkoppelen langs de Waal 2	120.300		120.300	0	120.300	400	119.900	-119.900		J
Vervangen persleidingen	49.600		49.600	0	49.600	2.500	47.100	-47.100		J
Verv P42 groot gemaal	-600	42.300	41.700	0	41.700	1.900	39.800		39.800	N
Aanleg riolering Oost Molendijk civiel	20.000		20.000	0	20.000	27.700	-7.700	7.700		J
Energiesysteem gemaal P01	20.900		20.900	0	20.900		20.900		20.900	N
Drukrioolgemalen 2016		42.400	42.400	0	42.400	44.500	-2.100	2.100		J
Gemalen 2016, elektronisch		34.800	34.800	0	34.800	35.300	-500	500		J
Gemalen 2016, elektrisch		360.000	360.000	0	360.000	127.000	233.000	-233.000		J
Grote gemalen 2016		295.600	295.600	0	295.600	202.900	92.700	-92.700		J
Wachtlocatie Vredehof	25.000		25.000	30.000	55.000	28.700	26.300		26.300	N
Keuken rouwcentrum	10.000		10.000	-10.000	0		0			J
Vervangen electronisch orgel		15.000	15.000	0	15.000		15.000	-15.000		J
Uitbreiding begraafplaats		325.000	325.000	-325.000	0		0			N
Vervangen Columbarium1986 Vredehof		50.000	50.000	-50.000	0		0			N
subtotaal programma 10 Gezondheid en duurzaamheid	223.500	1.297.800	1.521.300	-8.200	1.513.100	946.200	566.900	-475.300	91.600	
WOP Plein Oost	35.000		35.000	0	35.000		35.000		35.000	N
Tijd. Huisv. Vergunningh. Prunusplants. woonrijpm.			0	113.000	113.000	2.600	110.400	-110.400		J
Tijd. Huisv. Vergunningh. Prunusplants. bouwrijpm.			0	157.000	157.000		157.000	-157.000		J
Tijd. Huisv. Vergunningh. Windmolen 111			0	30.000	30.000		30.000	-30.000		J
subtotaal programma 11 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	35.000	0	35.000	300.000	335.000	2.600	332.400	-297.400	35.000	
Totaal uitgaven	1.998.900	5.412.200	7.411.100	-2.328.800	5.082.300	3.188.300	1.894.000	-849.400	1.044.600	

Toelichting staat van restantkredieten

Rechtmatigheid van investeringen

Er zijn drie investeringen waarvan het krediet is overschreden boven de rapportagegrens van € 25.000 van de Financiële verordening gemeente Ridderkerk 2014:

- ARBO aanpassingen balie GSC
- Vervangen WKO-installatie Koningsplein
- Vervangen/aanpassing gemalen P01/P02

In alle gevallen is sprake van onvoorziene omstandigheden waarvoor extra uitgaven gedaan moesten worden. Bij de vervanging/aanpassing van de gemalen P01/P02 is bovendien sprake van een schadevergoeding die de overschrijding compenseert.

Deze overschrijdingen vallen daarmee onder categorie 1 van het controleprotocol voor de jaarstukken 2015-2019. Deze categorie betreft kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of een gevolg zijn exogene, onontkoombare of onvoorziene factoren. Daarmee zijn deze overschrijdingen als rechtmatig te beschouwen.

LED verlichting hal gemeentehuis

Deze investering is al eerder doorgeschoven zonder besteding. In de Nota activabeleid 2016 is bepaald dat dit krediet moet vervallen tenzij de raad anders bepaald.

De vervanging van de LED-verlichting heeft in 2016 niet plaats gevonden om dat dit wordt betrokken bij het project "Huis van de Gemeente". De uitvoering van dit project staat gepland voor de eerste helft van 2017. Daarom wordt voorgesteld dit krediet te handhaven en door te schuiven naar 2017.

Compressoren warmtekracht

In 2017 zullen nog enkele aanpassingen voor het inregelen worden uitgevoerd voor de optimalisering van de WKO-installatie.

ARBO aanpassingen balie GSC

Er is een overschrijding van € 35.000. Bij ingebruikname van de aangepaste balies bleek dat er extra aanpassingen nodig waren voor de fysieke veiligheid van de medewerkers achter de balies.

Vervangen geluidsinstallatie raad- en trouwzaal

In 2016 is gestart met de voorbereiding van deze werkzaamheden en de uitvoering start op in februari 2017. Het restant krediet van € 58.000 dient te worden doorgeschoven naar 2017

Vervangen WKO-installatie Koningsplein

De vervanging heeft in oktober 2016 plaatsgevonden. Het krediet is overschreden met € 40.600 als gevolg van uitvallen van de bronpomp en een haperende injectieklep van de warme bron. Deze bronpomp en injectieklep zijn uit voorzorg ook bij de koude bron vervangen.

Vervangen vloerbedekking gebouw A / Vervangen vloerbedekking gebouw B

Het opstellen van het uitvoeringsplan heeft een langere voorbereidingstijd nodig.

73106003 Inventaris Hofzaal

De werkzaamheden zijn uitgevoerd en het krediet kan worden afgesloten. Er is een geringe overschrijding van € 16.700.

Rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan

Door een aanbestedingsvoordeel en meevallende kosten voor het verleggen van kabels en leidingen is dit project afgesloten met een onderschrijding van € 24.000.

Snelfietsroute F16 tracé Verenambachtseweg

De aanleg van dit tracé is gekoppeld aan de aanleg van de rotonde Verenambachtseweg / Voorweg / Spoorlaan. Door uitstel van de aanleg van deze rotonde naar 2017 wordt dit deel van de snelfietsroute ook in 2017 gerealiseerd. Het restant krediet van € 10.000 dient te worden doorgeschoven naar 2017.

VRI Havenstraat/Donkerslootweg

De werkzaamheden zijn afgerond. Er is een onderschrijding van € 58.900 wegens een gunstige aanbesteding.

VRI Verenambachtseweg

De gemeente draagt naar evenredigheid bij in de kosten van de werkzaamheden van het Waterschap. De werkzaamheden zijn nog niet uitgevoerd in verband met de aanleg van de IJsselmondendseknop. De investering is opgenomen op de investeringslijst van de begroting 2017.

VRI Vlietlaan/Rotterdamseweg

De gemeente draagt naar evenredigheid bij in de kosten van de werkzaamheden van het Waterschap. De investering is opgenomen op de investeringslijst van de begroting 2017.

Fietspadverbreding Salem

Het krediet is geraamd exclusief de subsidie van de MRDH. De werkzaamheden zijn afgerond, het wachten is op de subsidie van € 38.500 van de MRDH. Daarmee wordt de overschrijding van € 40.600 grotendeels gedekt. Na ontvangst van de subsidie kan het krediet worden afgesloten.

VRI Donkerslootweg/Gildenweg/Rotterdamseweg

De gemeente draagt naar evenredigheid bij in de kosten van de werkzaamheden van het Waterschap. De investering is opgenomen op de investeringslijst van de begroting 2017.

Busvoorzieningen Vlietlaan noordzijde en Da Costalaan

Dit krediet is beschikbaar gesteld vanaf 2017. In 2016 zijn echter - in combinatie met noodzakelijk onderhoud - ten laste van dit krediet al aanpassingen uitgevoerd aan de bussluis Da Costalaan. Door 'werk met werk' te maken werd hiermee op uitgaven bespaard. In 2017 wordt de bushalte bij Salem toegankelijk gemaakt voor mensen met een beperking.

Vervangen zitbanken

In 2016 zijn de zitbanken geïventariseerd. Een deel moet vervangen worden. Levering en plaatsing vindt plaats in 2017. Het restant krediet van € 13.400 dient te worden doorgeschoven naar 2017.

Parkeerplaatsen Reijerpark

Er is een geringe overschrijding van het krediet door kosten van herstelwerk en wijzigingen voor het beheer.

Hangbrug Reijerpark

De hangbrug is een onderdeel van Natuurlijk Spelen in het Reijerpark. Er is een onderschrijding van € 9.500 waarvoor wordt voorgesteld om dit te bestemmen voor een aanvullend speelelement in het Reijerpark. Op grond van de nota Activabeleid 2016 moeten investeringen kleiner dan € 25.000 ineens ten laste van de exploitatie worden gebracht. Het restantkrediet dient te vervallen.

Integratie/nieuwbouw Gymlokaal De Reijer

De discussie met SenW en OZHW over de verdeling van de overschrijding van de bouwkosten is beslecht. Het restant krediet kan worden afgesloten.

Zonnepanelen De Fakkel 2982 SN, nr 8-10

Het aanbestedingstraject is positief afgerond en de totale installatie, inclusief aansluitkosten, valt € 50.380 lager uit. De installatie is in 2016 gerealiseerd. Er dient echter nog een hoofdschakelaar gerealiseerd te worden. Van het restant krediet dient daartoe € 1.100 te worden doorgeschoven naar 2017.

MFA Bolnes bouw /installaties / inrichting

MFA Bolnes Gymlokaal, bouw / installaties / inrichting

De werkzaamheden voor de verbouw en uitbreiding van de scholen o.b.s de Bosweide en b.b.s. de Fontein en de bouw van de gymzaal zijn in 2016 gestart. Een groot deel van de werkzaamheden gebeurt in 2017. De oplevering is gepland vóór de start van het nieuwe schooljaar 2017-2018.

Nieuwbouw sporthal Reijerpark

In 2016 zijn voorbereidingskosten gemaakt vooruitlopend op de formele start van het project in 2017.

Buurtsport Driehoek Het Zand

Vooruitlopend op de ontwikkelingen in Driehoek Het Zand zijn tijdelijk sportvoorzieningen aangebracht. Het restant krediet van € 22.500 dient te worden doorgeschoven naar 2017 voor enkele aanpassingen van de voorzieningen.

Vervangen speelvoorzieningen uit 2002 in 2014 / Speelvoorzieningen 2013/2014 / Speelelementen 2015 / RK 2016 Speelelementen

Deze investeringen zijn gekoppeld aan het uitvoeringsbeleid spelen, geëvalueerd begin 2016. Exacte besteding van de specifieke onderdelen per jaar is moeilijk aan te geven door keuzes die inwoners per speelplaats kunnen maken. De planning van vervangingen per jaar is een inschatting waarbij de uitvoering mede afhankelijk is van de participatieprocedure. De restant kredieten dienen te worden doorgeschoven naar 2017 om verder uitvoering te kunnen geven aan het uitvoeringsbeleid spelen.

Vervanging gemalen P01 werktuigbouw / elektronisch / Vervangen gemalen PO1/PO2 elektrisch / Vervangen c.q. renovatie gemaal P01

De werkzaamheden van deze investeringen hebben een directe relatie met elkaar, het is één project. Per saldo is er in 2016 een overschrijding van € 17.300. Voor de laatste inrichting van het terrein is in 2017 nog € 4.600 nodig, dit dient als restant krediet te worden doorgeschoven naar 2017. Daarmee komt de totale overschrijding uit op € 21.900. Dit wordt gedekt uit de ontvangen schadevergoeding van € 21.300 van Stedin voor ontstane vertraging in werkzaamheden.

Wachtlocatie Vredehof

Het werk is eind 2016 gestart. Afronding vindt plaats in het eerste kwartaal van 2017. Het restant krediet van € 26.300 dient te worden doorgeschoven naar 2017.

Vervangen elektronisch orgel rouwcentrum

De vervanging van het elektronisch orgel is geraamd op € 15.000. In de nota activabeleid 2016 is bepaald dat investeringen kleiner dan € 25.000 ineens ten laste van de exploitatie worden gebracht. Het krediet dient te vervallen en in de 1^e tussenrapportage 2017 moeten de vervangingskosten ineens worden geraamd.

WOP Plein Oost

Deze investering is al eerder doorgeschoven zonder besteding. In de Nota activabeleid 2016 is bepaald dat dit krediet moet vervallen tenzij de raad anders bepaald.

In 2016 is afgesproken ondanks de op te stellen gebiedsvisie een beperkte aanpassing uit te voeren op Plein Oost. Hiervoor is een schetsontwerp gemaakt en eind 2016 zijn de omwonenden hierover geïnformeerd. Begin 2017 sluit de reactietermijn waarna het plan verder uitgewerkt wordt en de uitvoering in het voorjaar van 2017 kan plaatsvinden. Daarom wordt voorgesteld dit krediet te handhaven en door te schuiven naar 2017.

Tijdelijke huisvesting vergunninghouders Prunusplantsoen Bouwrijp maken / Woonrijp maken

Tijdelijke huisvesting vergunninghouders Windmolen 111

Zoals gemeld in de raadsinformatiebrief 'Stopzetten realisatie tijdelijke huisvesting voor vergunninghouders' is de realisatie van de tijdelijke huisvesting voor vergunninghouders op de locatie De Windmolen en Prunusplantsoen stopgezet. Wij stellen daarom voor de restantkredieten voor de realisatie van de tijdelijke huisvesting te laten vervallen.

Vaststellingsbesluit

RAADSBESLUIT

Onderwerp: Jaarstukken 2016	Gemeenteraad: 29 juni 2017	BBVnr: 1227874
Openbaar	Commissie: Samen leven /Samen wonen 20 juni 2017	Raadsbesluitnr: 1227930

De raad van de gemeente Ridderkerk

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 juni 2017

BESLUIT:

1. De jaarstukken 2016 onder voorbehoud van de definitieve accountantsverklaring vast te stellen.
2. € 66.700 van het positieve jaarrekeningresultaat te storten in de reserve Landschapstafel IJsselmonde.
3. € 228.600 van het positieve jaarrekeningresultaat te storten in de Reserve Sociaal domein.
4. € 138.200 van het positieve jaarrekeningresultaat te storten in de nieuwe Reserve Friciekosten peuterwerk.
5. € 1.366.900 van het positieve jaarrekeningresultaat te storten in de Algemene reserve.
6. De in 2016 nog niet gerealiseerde prestaties voor een bedrag van € 718.900 door te schuiven naar 2017, overeenkomstig bijlage 1 van de Jaarstukken 2016 en deze last in 2017 te dekken door een aanwending van de algemene reserve van € 718.900.
7. De investeringen die op bijlage 2 van de jaarstukken 2016 met een 'J' zijn gekenmerkt af te sluiten.
8. De restantkredieten die op bijlage 2 van de jaarstukken 2016 met een 'N' zijn gekenmerkt voor een totaalbedrag van € 1.044.600 door te schuiven naar 2017.
9. De structurele gevolgen van de jaarstukken 2016 te verwerken in een tussenrapportage van 2017.
10. De reserve beeldende kunst te handhaven.
11. De reserve onderhoud basisscholen op te heffen en het saldo van € 355.300 te storten in de algemene reserve.
12. Een voorziening van € 79.600 in te stellen voor afwikkelingskosten van vm. grondbedrijfcomplex Van Riebeekstraat/Park Bolnes
13. Een voorziening van € 120.800 in te stellen voor afwikkelingskosten van vm. grondbedrijfcomplex Park Ringdijk.
14. De voorziening loopbaanbudget cao op te heffen.
15. De voorziening exploitatiekosten bijzonder basisonderwijs op te heffen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Ridderkerk van 29 juni 2017.

De griffier,

mr. J.G. van Straalen

De voorzitter,

mw. A. Attema

Bijlagen

Bijlage 1 Doorgeschoven prestaties 2016 naar 2017

Onderstaande budgetten dienen te worden doorgeschoven naar 2017.

De doorgeschoven prestaties zijn voordelen voor 2016 en nadelen voor 2017.

Omschrijving	Toelichting op de doorgeschoven prestatie	Lasten	Baten
Rekenkamer	Het restantbudget voor de Rekenkamercommissie in 2016 bedraagt € 27.300. Bij de bezuinigingen op het budget voor de Rekenkamer heeft de raad besloten dat overschotten tot € 10.000 kunnen worden doorgeschoven naar het volgende jaar.	10.000	
Participatiebudget besturen	Het project inrichten huiskamer van de gemeente is in 2016 gestart en wordt in 2017 afgerond.	45.000	
	Totaal programma 1 Bestuur en (overheids)participatie	55.000	0
Verkeersplanologie en -veiligheid	Er zouden snelheidremmende maatregelen worden uitgevoerd. Deze maatregelen zijn voorbereid in 2016 maar worden uitgevoerd in 2017.	30.000	
	Voor de werkgeversaankpak mobiliteitsagenda is een budget beschikbaar van € 20.000. Hiervan is in 2016 de helft besteed. In 2017 wordt hier een vervolg aan gegeven.	10.000	
Parkeerplaats t.b.v. Verenambacht	De parkeeroverlast moet beperkt worden. Dit hoeft niet per definitie op de locatie Verenambacht. Van oorsprong is het budget beschikbaar gesteld voor parkeren Cornelisland. De raad wordt voorgesteld het restantbudget door te schuiven naar 2017 om de parkeerproblematiek Verenambacht te beperken.	60.800	
	Totaal programma 3 Verkeer, vervoer en wegen	100.800	0
Muziekschool	De afwikkeling van het faillissement van ToBe is nog niet afgerond.	99.200	
	Totaal programma 6 Cultuur, sport en groen	99.200	0
Geluid	Wij stellen eens in de vijf jaar geluidbelastingkaarten vast. Dit is een wettelijke verplichting vanuit de Wet milieubeheer. In 2016 is er gestart met het project welke naar verwachting eind juni 2017 is afgerond. Het project is aanbesteed en wordt door een adviesbureau uitgevoerd.	22.300	
Klimaat	Met de invoering van wetgeving is het in 2017 mogelijk over te gaan tot realisatie van nul-op-de-meter woningen met Woonvisie.	105.900	
Klimaat	Van de onderuitputting kapitaallasten 2016 is € 70.000 bestemd voor verduurzamen van het Huys ten Donck. Dit project wordt gerealiseerd in 2017.	70.000	
Klimaat	Van de onderuitputting kapitaallasten 2016 is € 78.300 bestemd voor onderzoek naar een zonneweide. Ook dit onderzoek wordt uitgevoerd in 2017.	78.300	
Rouwcentrum	Het vervangen van de keuken van het rouwcentrum is uitgesteld naar 2017.	10.000	
	Totaal programma 10 Gezondheid en duurzaamheid	286.500	0
Bestemmingsplannen	In 2016 is gestart met het opstellen van een (ruimtelijke) visie voor Huys ten Donck. Van het budget van € 50.000 is € 12.000 besteed. In 2017 wordt deze visie afgerond.	38.000	
Toekomstvisie	De grootste kosten voor de toekomstvisie worden in 2017 gemaakt bij de verdere uitvoering en de stedenbouwkundige vertaling van de visie.	99.400	
Implementatie huisvesting statushouders	Voor de implementatie van de huisvesting van statushouders is in 2016 € 40.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is in 2016 € 25.000 besteed. Het restant is nodig voor de afronding van dit project in 2017.	15.000	
Grondbedrijf algemeen	De werkzaamheden ten behoeve van de doorrekening van de financiële effecten van de Vennootschapsbelasting voor het grondbedrijf zijn in 2016 gestart en zijn in het 1e kwartaal van 2017 gereed. Voor de administratieve verslaglegging en de systemen worden nog werkzaamheden uitgevoerd.	25.000	
	Totaal programma 11 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	177.400	0
	Totaal alle programma's	718.900	0

Omschrijving	Toelichting op de doorgeschoven prestatie	Lasten	Baten
<u>Reservemutaties</u>			
Algemene reserve	De aanleg van parkeerplaatsen Verenambacht wordt voor € 60.800 doorgeschoven naar 2017. Aangezien dit bedrag wordt gedekt uit de algemene reserve, schuift ook deze dekking door.		-60.800
Algemene reserve	De kosten voor de afwikkeling van het faillissement van ToBe komen ten laste van de algemene reserve. Deze afwikkeling is doorgeschoven naar 2017. Daarmee schuift ook de aanwending van de algemene reserve door.		-99.200
Algemene reserve	Niet aanwenden van de algemene reserve voor het project 'realisatie van nul-op-de-meter woningen' Aangezien het voorstel is om het incidentele bedrag van € 105.900 door te schuiven naar 2017, schuift ook de dekking uit de algemene reserve hiervoor door.		-105.900
Algemene reserve	De kosten voor de toekomstvisie worden voor € 99.400 doorgeschoven naar 2017. Aangezien dit bedrag wordt gedekt uit de algemene reserve, schuift ook deze dekking door.		-99.400
	Totaal alle programma's incl. reservemutaties	718.900	-365.300
	Restant t.l.v. de Algemene reserve		-353.600

Bijlage 2 Overzicht verstrekte subsidies 2016

Omschrijving	Begroting 2016	Rekening 2016
Programma 6 Cultuur, sport en groen		
Openbare bibliotheek	1.367.200	1.357.500
Cultuureducatie	16.800	14.600
Muziekschool	747.800	647.800
Erfgoedbeleid	40.300	35.400
Emancipatie	21.600	17.300
Beheer van binnensportaccommodaties	1.580.900	1.588.100
Sportstimulering	644.200	644.200
Beheer van groene sportvelden en terreinen	407.100	406.700
Kunst en media	28.400	32.400
Amateurkunst	30.000	30.000
Musea	17.400	17.300
Initiatiefsubsidies	46.700	38.100
Evenementen / volksfeesten	25.800	35.700
Beheer van gymnastieklokalen	385.500	382.100
Groot onderhoud sportaccommodaties	1.340.800	267.300
Programma 7 Jeugd		
Coördinatie Brede school	116.800	116.800
Lokaal preventief Jeugd	193.400	169.700
Peuterspeelzaalwerk	330.900	176.200
Jeugd- en jongerenwerk	995.500	992.500
Jeugdgezondheidszorg	990.000	968.200
Jeugd- en gezinsteam	983.200	1.280.000
Programma 8 Welzijn en zorg		
Ouderenwerk	558.000	557.200
Wijkwerk	759.300	759.300
Mantelzorg en vrijwilligersbeleid	316.900	314.500
Ontwikkelingssamenwerking	11.600	11.700
Maatschappelijke begeleiding/advies	336.500	386.200
WMO algemene voorzieningen	329.000	162.500
Sociale wijkteams en cliëntondersteuning	339.300	299.700
Nieuwkomers	64.000	83.700
Programma 10 Gezondheid en duurzaamheid		
Openbare gezondheidszorg	2.800	0
Totaal subsidies	13.027.700	11.792.700

Bijlage 3 Rapportage interbestuurlijk toezicht Ridderkerk

Financiën	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING	
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht		In de begroting 2017 is er een negatief saldo van -/ € 174.200. Voor de jaren daarna is er een positief saldo: 2018 € 792.800 2019 € 942.200 2020 € 2.187.000	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Er is geen reden voor extra aandacht.	
Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING	
De gemeente voldoet aan de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen verplichtingen inzake bestemmingsplannen, beheersverordeningen en structuurvisies		1. Voor het het gehele grondgebied van de gemeente Ridderkerk geldt de 'Structuurvisie Ridderkerk' uit 2009. Daarin zijn de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid vastgelegd. 2A. Voor het gehele grondgebied van Ridderkerk gelden meerdere bestemmingsplannen en beheersverordeningen. 2B. Hierop zijn geen uitzonderingen. 3A. Sommige bestemmingsplannen zijn ouder dan tien jaar. Voor deze bestemmingsplannen zijn wel actualisaties in voorbereiding of in procedure. 3B. De volgende bestemmingsplannen zijn niet actueel, dat wil zeggen ouder dan tien jaar: <ul style="list-style-type: none"> - een gedeelte van BP bedrijventerrein Donkersloot-Zuid (05-03-1984) - BP Noordenweg - Westmolendijk (18-11-1991) - BP Veren Ambacht (19-10-1998) - BP De Gieterij (28-01-2001) 	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Er is geen reden voor extra aandacht.	
Omgevingsrecht	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING	
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen			
De gemeente beschikt over een vastgestelde Verordening VTH		De verordening VTH is op 26 mei 2016 vastgesteld door de gemeenteraad.	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Er is geen reden voor extra aandacht.	
Monumentenzorg	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING	
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie m.b.t. de (rijks)monumenten		De advisering m.b.t. (rijks)monumenten is ondergebracht bij de Stichting Dorp, Stad en Land. De benodigde expertise is in deze monumentencommissie aanwezig.	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Er is geen reden voor extra aandacht.	
Archief- en informatiebeheer	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING	
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde		In 2015 heeft het Stadsarchief Rotterdam een archiefinspectie uitgevoerd. Naar aanleiding van het rapport is een plan van aanpak opgesteld. Veel punten van dit plan worden op dit moment opgepakt. De nieuwe archiefinspectie zal begin 2017 plaatsvinden.	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Ja, er moet tijd en budget vrij gemaakt worden voor het oppakken van de punten uit het plan van aanpak.	
Huisvesting Vergunninghouders	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING	
Er is volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand		Gevraagde informatie	Stand van zaken
		Achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar.	11
		Fase interventieladder op 1 januari	Signaleren
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	54
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	47
		Achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar.	18
		Fase interventieladder op 1 juli	Signaleren
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	62
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	60
		Achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar.	20
Fase interventieladder op 31 december	Signaleren		
eventuele toelichting			
		De fase interventieladder op 31 december is (nog) niet zeker. De Provincie moet dit nog schriftelijk bevestigen.	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Ja, dit onderwerp krijgt binnen de organisatie extra aandacht.	

Bijlage 4 conversietabel programma-indeling rekeningjaar 2015

Vanwege de gewijzigde programma-indeling per 2016 is er geen aansluiting meer met de programma-indeling (naar Burgerrollen) tot en met 2015.

Om ook inzicht te bieden in het rekeningjaar 2015 zijn hieronder de cijfers van de jaarstukken 2015 naar de oude en de nieuwe programma-indeling opgenomen.

Programma's	rekening 2015	1 Burger als partner	2 Burger als kiezer	3 Burger als klant	3A Drie decentralisaties	4 Burger als wijkbewoner	5 Burger als onderdaan en belastingbetaler	6 Bedrijfsvoering	7 Financiering en alg. dekkingsmiddelen	Reservemutaties
1 Bestuur en (overheids)participatie	27.056,2	-742,2	2.362,2	-195,2	0,0	0,0	32,9	25.598,4	0,0	
2 Veiligheid	12.548,0	0,0	0,0	0,0	0,0	52,0	1.202,8	0,0	0,0	
3 Verkeer, vervoer en	3.729,4	0,0	0,0	0,0	0,0	4.103,8	-374,4	0,0	0,0	
4 Economische zaken	-11.215,0	-271,5	0,0	0,0	0,0	309,8	0,0	0,0	-1.159,8	
5 Onderwijs	4.529,9	613,4	0,0	461,4	0,0	3.455,1	0,0	0,0	0,0	
6 Cultuur, sport en groen	7.635,8	6.272,3	0,0	-1.336,2	0,0	2.699,7	0,0	0,0	0,0	
7 Jeugd	9.216,7	3.274,3	0,0	0,0	5.942,3	0,1	0,0	0,0	0,0	
8 Welzijn en zorg	9.566,7	2.428,5	0,0	3.941,9	3.196,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
9 Werk	5.272,6	0,0	0,0	1.013,6	4.075,9	0,3	182,8	0,0	0,0	
10 Gezondheid en duurzaamheid	-1.465,3	1.159,9	0,0	0,0	0,0	6.594,3	-9.219,5	0,0	0,0	
11 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	-188,0	-203,1	0,0	0,0	0,0	5,2	9,9	0,0	0,0	
12 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	-65.601,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	130,7	-65.732,1	
Saldo exploitatie	-114,2	12.531,6	2.362,2	3.885,5	13.214,5	17.220,3	-8.165,5	25.729,1	-66.891,9	
Reservemutaties	-1.990,8									-1.990,8
Saldo rekening 2015	-2.105,0									